

Milica Cincar - Popović
MALA KNJIGA O POČETKU

MALA KNJIGA O POČETKU

Biblioteka

Amblem biblioteke:
Marina Rajičić

Urednik:
Aleksandar Dramićanin

Milica Cincar
Popović
MALA
KNJIGA O
POČETKU

h

METAPHYSICA
Beograd, 2018.

Naslov originala:

Milica Cincar Popović
MALA KNJIGA O POČETKU

Copyright © 2018 za srpsko govorno područje –
Metaphysica, Beograd

Kada sam bila veoma mala, često mi se dešavalo da se zavučem u neki ćošak svoje sobe, pa da tu neutešno i gorko plačem. Naravno, roditelji su pokušavali da me umire, ali kad god bi me upitali zašto plačem, odgovarala sam: „hoću kući“, što je njima zvučalo savršeno besmisleno, jer sam se već nalazila na mestu na kome sam, po njihovom mišljenju, bila kod svoje kuće. Na kraju su te moje napade pripisali preteranoj mušičavosti: „Razmazili smo je“, govorili su, „to nije dobro za nju, ali šta da se radi kad je jedino dete u porodici“, i urođeno slabim živcima, što je česta osobina dece koju roditelji dobiju u poznijim godinama. I, tako su prestali da reaguju; ostavljali su me da plačem koliko god hoću, sve dok se sama ne smirim. A ja sam, opet, shvatila da je ta neizreciva čežnja za mestom koje sam zvala dom nešto samo moje i drugima potpuno neshvatljivo. Pošto sam jako želela da budem kao drugi, ali mi to nikako nije polazilo za rukom, odlučila sam da bar glumim dete koje je isto kao druga deca. Čežnja je postala moja tajna, i počela sam dobro da pazim da plačem u ćošku svoje sobe samo kad sam potpuno sama i sigurna da nema nikog, nikog da me vidi.

Rasla sam, a čežnja za domom nije jenjavala. Gde se taj dom nalazi i šta ta reč tačno znači, nisam

znala. Samo sam osećala, bila sam sigurna, da postoji mesto gde vlada večna harmonija, bez laži i suprotnosti, na kome sve dolazi na svoje i sve stvari postaju deo jedne savršene celine. To mesto sam tražila u bajkama, u snovima, u književnosti, u seksu, roneći po morima i verući se po planinama, u materinstvu, porodici i u svetim spisima. Na svakome od tih mesta, dešavalo mi se da ponekad sretnem odblesak mog doma; ali samo odblesak, koji mi je poručivao: „Ja postojim, ali nisam ovde“. Potraga za domom postala je razlog mog postojanja i mera svih stvari. Strastveno sam proučavala razne religije i spoznala istinu koji su znali i mnogi pre mene – da svi sveti spisi i sve religije, samo različitim jezikom i kroz različite epohe, govore o istom i upućuju na isto: „Bog je ljubav“, „Bog je jedan i ti si jedno s Njim“, „Bog je u tebi“, „Tvoj dom je u Bogu“. Ove reči su blažile moju patnju, bile su mi lepe i rado sam prihvatila njihov nauk. Ali, nisam osećala ništa. Moj dom je i dalje bio daleko od mene, kao onda dok sam, kao dete, plakala u ćošku svoje sobe. Samo što sada više nisam plakala, već tragala. Neumorno. Na kraju sam shvatila da mojim jezikom ponajviše govore Hermes i Platon i da moja, još od detinjstva verna drugarica Biblija, kada je obasja magična svetlost alhemije, otkriva mnoge skrivene i divne priče. Pomno sam pratila rad Adama MekLina; naučila sa posmatram svet kroz simbole ruže i krsta; i shvatila, konačno, da sve to nije dovoljno. Moj dom je bio daleko od mene, jer ni sva znanja ni sve moći ovog sveta nisu bile

dovoljne da me ka njemu povedu. Za taj put neophodna je sasvim po-sebna sposobnost srca, mala iskra ljubavi, koju ja nisam imala. I tako sam prestala da tražim, jer sam uvidela da je sve uzaludno. Ništa više nisam želela.

Pustila sam da sve teče oko mene i gledala kuda me nosi tok, to je ponekad zabavno. A onda, ne tražeći ga i ne očekujući ga, iznenada sam upoznala nekoga koga sam zavolela sasvim čudesnom i neobičnom ljubavlju – ljubavlju koja ne traži, ništa ne očekuje i ništa ne uslovljava. Taj neko je nežno počepao moje srce i oslobodio u meni izvor ljubavi, nepresušan, beskonačan, koji sada hrani i poji moj svet. A ja sam shvatila da ta ljubav nimalo nije neobična, već onakva kakva ljubav jedino može biti i da različite ljubavi ne postoje.

Jednog dana, na izvoru ljubavi, u samoj sredini mojih grudi, nikla je crvena ruža. Latice ove ruže šire se ka svetlu koje zrači iz moga doma i ona mi sada pokazuje put.

ČUDNI LJUDI

Jelena je stajala naslonjena na stakleni zid svoje kuće. Posmatrala je izletnike kako se vraćaju iz Zvezdarske šume. Počeo je da se spušta sumrak, vreme kad se u žbunju bude komarci, i ljudi su se žurili ka asfaltu. „Bilo im je dosta prirode za danas“, pomisli smejući se. Neki su se već češali i pljeskali po licu i golim rukama i nogama, oni su hodali najbrže. Jelena je mogla da ih vidi, ali oni nju ne.

Njena kuća se nalazi na samom ulazu u Zvezdarsku šumu i često skreće pažnju izletnika, jer je veoma neobična. Zidovi potkrovlja su celi od stakla, dok u parteru, prema ulici, nema nijednog prozora. Iznutra je taj deo kuće povezan s potkrovljem, bez plafona, oivičen samo uskom galerijom kojom se prilazi do gornjih, staklenih zidova, gde je smeštena biblioteka. Ta prostorija je studio njenog muža, Pavle je kompozitor. Zidovi visoki sedam metara stvaraju sjajnu akustiku. Prvih godina njihovog braka, Jelena je volela da sedi na ivici galerije, klateći nogama u prazno, ponekad prelistavajući pri tom neku knjigu koju je već pročitala, dok sluša Pavla kako svira na klaviru koji stoji u sredini njegovog studija. Ali, on to više nije činio. Sada je komponovao na kompjuteru, sa slušalicama na ušima.

Jedan bračni par sa malim detetom zastao je tik uz njenu ogradu i Jelena je mogla da čuje njihov razgovor.

- Šta misliš, šta je ova zgrada? – upitala je žena.

- Ja mislim da je to obična stambena kuća, samo je čudno projektovana – odgovorio je muškarac. – Vidiš da tu neko živi, imaju sto i stolice u bašti. Naši ljudi kad dođu do para vole tako svašta da zidaju.

- Pa ne bih rekla da ovi imaju para, voze jugo – uzvratila je žena, pokazujući na Pavlov auto koji je stajao ispred garaže.

- Onda su neki čudaci – reče muškarac. – Verovatno umetnici, ili tako nešto.

Muškarac zatim potapša svoju ženu po njenoj, većoj nego što bi trebalo, zadnjici (ali Jelena je mogla da primeti kako se njemu to, u stvari, dopada), a ona njega zagrlila oko struka (koji je takođe bio širi nego što bi trebalo), pa krenuše dalje.

Jelena, koju je taj razgovor zabavio, odlepi se od stakla i priđe jednoj polici, da obriše prašinu sa *Biblije* koja je tu stajala, stalno otvorena na prvoj glavi *Jovanovog jevanđelja*. A onda siđe dole da spremi večeru.

Kada je ušla u trpezariju, videla je kako Pavle već postavlja sto, što je značilo da se opet igrao za šporetom. On je to voleo da radi, problem je bio samo u tome što nikada nije koristio kuvar, već je izmišljao neka svoja jela, koja je Jelena, uglavnom, gutala s teškom mukom. Ali nikad mu to nije rekla. Umesto toga

bi pojela par zalogaja i pravila se kako više nije gladna. Pavle je tako uživao u svojim kulinarskim eksperimentima, a male laži i poneka propuštena večera nisu prevelika cena za harmoničan brak. Poljubila ga je na putu do frižidera.

- Kako da pomognem svom idealnom mužu oko večere – upitala je.

Pre nekoliko godina, njihove drugarice su proglasile Pavla za idealnog muža jer je uz zelene oči i crnu kosu vezanu u rep i uz svoje, zahvaljujući jogi glatke i čvrste mišiće, još i prao sudove i obavljao sve kućne poslove koji bi mogli da naruže Jelenine lepe, duge prste. Uz to je bio i sasvim priznat kompozitor. Njima je to izgledalo kao kondenzovana božja milost, a Jeleni se to svidelo i od tada ga je često zvala „idealni muž“.

- Nisam ti kazala – reče dok je vadila povrće za salatu – imam novu porudžbinu za intervju.

Ona je radila kao jedna vrsta novinara u jednoj vrsti ženskog časopisa. U suštini, Jelena je bila pesnik. Ali pesnik koji skoro nikada ne piše poeziju, jer ona ne donosi novac, a niko je ni ne čita. Pošto je mrzela da radi jalove stvari, puštala je svoje pesme da se rađaju i umiru u njoj, tek retko zamarajući ruku da sačuva neku od njih. Znanje i talenat radije je trošila na male, zanimljive članke i eseje o verovanjima, magiji, ezoteriji, običajima i svemu ostalom što se po njenom mišljenju tu uklapalo. Direktor i vlasnik časopisa bila je njena drugarica Maja, a Jelena urednik i jedini novinar u stalnom radnom odnosu.

Još dok su studirale, Jelena književnost, Maja teorijsku fiziku, dogovorile su se da će jednog dana napraviti časopis za svoju dušu, koji će biti nešto između „Galaksije“ i „Politikinog zabavnika“. Pre dve godine, to su i učinile; ali, zbog ponude saradnika i zahteva čitalaca, „Politikin zabavnik“ je ustupio mesto „Praktičnoj ženi“, a „Galaksija“ „Trećem oku“ i tako je njihova „Arka“ postala ženski časopis. Ipak, zarada im je i pored toga išla dosta traljavo, sve dok se Jelena nije dosetila da povremeno prave specijalno, luksuzno izdanje o nekoj poznatoj ličnosti. Strane zvezde su prodavale same sebe, a domaće su papreno plaćale za takvu reklamu, što je Jeleni omogućavalo da između čestih natezanja kraja s krajem, povremeno kupi neke lude cipele ili ode na neko egzotično putovanje.

- Znači, idemo na more? – upita Pavle.

- Idemo – odgovori Jelena. – I to na jedrenje. Pokupila sam neke prospekte danas, možemo da ih pogledamo posle večere.

- Sa kim radiš intervju? – nastavi on.

- Sa nekim Uspešnim Poslovnim Čovekom.

Pavle se začudi:

- Mislio sam da intervjuišiš samo medijske zvezde.

- Da, ali danas je bila sekretarica tog čoveka u redakciji. On uvozi automobile. Sada pravi ogroman novi salon i poslovnu zgradu pored Kalemegdana, sve u staklu, na obali reke, koja će svetleti u mraku kao neki svetionik svima koji noću ulaze u Beograd preko

Brankovog mosta. Valjda je to zamislio kao neku vrstu svog legata i hoće da tome da što veći publicitet. Njegova sekretarica je naš redovni čitalac, intervju za „Arku“ je njena ideja. Bar tako ona tvrdi.

- I, kako ti se zove taj veliki ktitor – upita Pavle podsmešljivo.

- Ma ne znam, ima neko tipično srpsko prezime na -ić. Popović, Petrović, nešto tako, pitaću ga sutra.

- A šta ako se Uspešnom Poslovnom Čoveku na -ić ne dopadne kako ti to radiš?

- Dopada mu se. Vesna, to mu je sekretarica, kaže kako mu je dala da pročita neke moje članke i da on jedva čeka da me upozna.

Popularni pevači, glumci, poslovni ljudi – Jeleni je zapravo bilo potpuno svejedno koga će intervjuisati. Svi oni su pripadali svetu koji nju intimno uopšte nije zanimao, kao ni Maju. Njih dve su bile četvrta generacija intelektualaca, iz starih beogradskih porodica. Očevi su im bili profesori univerziteta, Majin na Arhitektonskom, a Jelenin na Filološkom fakultetu i one su, obe jedinice, odrastale u ne preteranom, ali ipak natprosečnom izobilju više srednje klase. Njihovo prijateljstvo je bilo nešto što se podrazumeva samo po sebi; uostalom, još su im i babe bile nerazdvojne drugarice, kao što se samo po sebi podrazumevalo da će zimi skijati po snegovima Slovenije i Austrije, a leti roniti oko nekog jadranskog ostrva. To druženje, blagostanje i obrazovanje bili su stvar sudbine, a ne ličnog izbora ili zasluga. I taj način života se nikada ne bi promenio, da

jednog dana njihova zemlja, koja se sastojala od šest republika, nije počela da se raspada. Ali jeste. Republika po republika, svaka je počela da se otcepljuje u zasebnu, malu, nezavisnu državicu, uz rat, i uz glad i sva ostala stradanja koja uz to idu.

A za male, nezavisne državnice na svetskoj političkoj sceni postoje samo dva puta: ili će dozvoliti velikim silama da im piju krv, i tako ostati u životu, ili će ih te sile raskomadati i zatim se dugo sladiti nad njihovom trupinom. Srbija, njihova domovina, postala je velika trpeza na kojoj su svi lešinari, domaći i strani, bili dobrodošli. Predvođena prokazanom vlašću, osuđena da bude dežurni krivac za sve nedaće koje su se na tim prostorima desile i koje će se desiti, kažnjena potpunom međunarodnom blokadom. Prekinuta trgovina, prekinuta naučna i umetnička saradnja, blokirani bankovni računi. Kraj svega što odražava građanski način života značio je i kraj starog građanskog sloja, čiji su tipični predstavnici bile Maja i Jelena.

Međutim, ruševine njihovog sveta postale su beskrajno polje novih mogućnosti za sve one koji su nekada bili nevidljivi; i oni, koji su među tim bivšim nevidljivima bili ponajviše naj, naj u bilo čemu – najlukaviji, najpametniji, najbeskrupulozniji, najhrabriji, najzavidniji, najambiciozniji – ti *naj* su počeli da stvaraju novi svet, sa novim vrednostima i novim predvodnicima. Jelena nikada ničega nije bila željna, pa joj valjda zato nije teško palo ni kada se sve srušilo. Zauzela je filozofski stav, koji joj je omogućio da se pri-

lagodi. Sada, kada su sankcije skinute, anatemisana vlast promenjena, novo društvo se zahuktavalo velikom brzinom, a njegova primerna deca dolazila su kod Jelene da im pomogne na njihovom hijerarhijskom usponu. Kolo od sreće uokoli vrteći se ne pristaje: tko bi gori, eto je doli, a tko doli, gori ostaje, rekao je hermetičar Dživo Gundulić. Doduše, njega to kolo baš i nije mnogo zavrtelo, on se rodio i umro pri vrhu. A nije ni Pavla – kao dete akademskih umetnika seoskog porekla, on je i pre bio negde u zlatnoj sredini socijalne lestvice i tu je i ostao. U sebi je imao dovoljno građanskog, da bi mu ukus i maniri bili sofisticirani, i suviše provincijalnog, da bi dozvolio sebi da potone.

Sada joj je upravo u tanjir sipao nešto bezoblično, uprženo i veoma žuto, svakako od karija na koji je smrdela cela kuhinja.

- Zanimljivo miriše, šta si to sve smučkao?

- Aaa, to je tajna – Pavle se smeškao samozadovoljno i tajanstveno. – Prvo probaj, pa ću ti reći.

- Baš je neobično – mrmljala je Jelena gutajući jedan slan zalogaj. – Samo, mislim da će biti bolje kad se ohladi. Idem prvo da se okupam – reče, ustajući od stola. Posle će već ugrabiti zgodan trenutak da to sruči u klozetsku šolju dok on ne gleda.

- E stvarno ne znam kako možeš da voliš hladan kari. Baš si čudna.

- Da, to čujem po drugi put večeras – nasmejala se, ali nju je mrzelo da mu objašnjava kako je prislušivala razgovor onog bračnog para.

Ušla je u kadu i uperila hladan mlaz na svoj stomak. Napetost koja joj se šunjala iza pupka i koje je htela da se oslobodi nije poticala od propuštene večere.

Ona je svojim klijentima prvi sastanak uvek zakazivala u redakciji i nigde drugde. To je imalo veoma važan psihološki efekat – za svojim stolom, u svojoj stolici, na svom terenu, ona je bila gazda. Tako je u startu automatski sprečavala svako eventualno intimisanje i zadobijala poštovanje svojih klijenata, koji bi se onda lako prepustili njenom vođstvu, ne mešajući joj se u posao. Međutim, ta Vesna joj je danas rekla kako bi „direktor više voleo da se vide u njegovoj kući“. Jelena je objasnila da to nije njen način rada i pozvale su ga telefonom. Ali Uspešni Poslovni Čovek je i njoj ponovio svoju molbu. Objasnio joj je da je jako zauzet i da bi mu to mnogo značilo. Usput je dodao da su njegova žena i dvoje dece subotom pre podne obično u parku, pa bi bilo zgodno da zakažu sastanak u to vreme, jer će tada moći da razgovaraju neometano, istovremeno joj diskretno stavljajući do znanja kako je on porodičan čovek i da nema čega da se plaši. Sve je zvučalo savršeno logično i Jeleni je, u tom trenutku, bilo isto tako logično da kaže: „da“; i sada joj nije bilo jasno zašto je to učinila. Život je borba, a dobar ratnik pažljivo procenjuje okolnosti pre svakog boja. Ona to ovaj put zbog nečega nije uradila.

Pitala se, kako li izgleda taj čovek koji je osvojio prvu pobedu još pre nego što je bitka započela, i kakvo držanje bi trebalo sutra da zauzme. Jer, sutra je bila subota.

USPEŠNI POSLOVNI ČOVEK

Pa, Uspešni Poslovni Čovek je izgledao kao pravi uspešni poslovni čovek subotom ujutro – tek što se vratio sa džoginga, u markiranoj trenerci. Kada su Vesna i Jelena stigle, upravo je hranio svoje negovane, velike mišiče vitaminima iz šarenih kutijica.

Miris njegovog stana podsetio je na njenu roditeljsku kuću u kojoj su živeli kad je bila mala. Miris ne-dešavanja i politure održavane novcem, a ne s ljubavlju domaćice. Sve je bilo braon, kvalitetno i već viđeno.

„Bez kiča, ali i bez ikakvog pokušaja da se unese radost“, reče Jelena u sebi. „Taman kako treba, da te ništa ne uznemiri tokom onih nekoliko sati koje ponekad provedeš ovde.“ I njen otac bi izabrao isti takav nameštaj, mogla je da ga zamisli za tim trpezarijskim stolom, kako sedi i čita knjigu. Baš je to htela da kaže, kad se Uspešni Poslovni Čovek okrete ka njoj i reče:

- I moja kćerka se zove Jelena.

- To je naše najlepše žensko ime – odgovori ona.

- I ja tako mislim, zato sam isto ime dao i svojoj kćerki.

Jelena se nasmeja:

- I ja sam svoje ime dobila od oca. Mojoj majci se ono baš i nije sviđalo, ali, na moju sreću, to nije bilo presudno.

Vesna im je mahnula i izašla, škripnuvši svojim plastičnim sandalicama dok je zatvarala vrata za sobom naglašeno nehajnim pokretom, koji je jasno trebalo da pokaže kako se ona u ovoj kući oseća kao u svojoj.

„Verovatno mu nije ljubavnica“, pomisli Jelena. Ljudi kada su zaista bliski pred nepoznatima postaju kruti. Prisnost se sakrije u šupljinu između stomaka i srca i tu čeka kada će moći da se ispolji, neuznemiravana tuđim pogledima. Glasna prisnost uvek je lažna, kao i sve što je preglasno, uostalom. Glasnost skreće pažnju i sakriva nemanje suštine.

Ona pogleda Uspešnog Poslovnog Čoveka, koji joj je upravo pružao stolicu. Ne, on je bio suviše samozadovoljan da bi kvario svoj život trećerazrednim aferama s previsokim štiklama i prekratkim suknjama. Mada... Te imitacije ženstvenosti ruralnog porekla umeju da budu veoma uporne, a muški ukus opada s vremenom.

- Postavljaću Vam neka glupa pitanja – reče Jelena kad su seli. – To nije deo intervjuja, već samo da Vas malo upoznam. Moram da imam neku početnu sliku o Vama da bih znala u kom pravcu dalje.

- Samo napred – odgovori on. – Ja volim da odgovoram na glupa pitanja.

„Pa jeste, ti si tip kome prija da bude u centru pažnje“, pomisli Jelena. „Onda ćemo malo da obrnemo stvar“.

- A možete i sami nešto da mi kažete o sebi. Bilo šta što Vam prvo padne na pamet. Kao kad bih ja rekla: „Volim sladoled“, ili: „Ovog leta ću naučiti da upravljam jedrilicom“.

- Volite li stvarno sladoled? – upita on.

- Da, ja sam sladoledoličar – odgovori Jelena smejući se.

- I ja – reče, uzvrativši joj osmeh. – Da nam sipam?

Jelena je obično morala da uloži napor da opusti svoje sagovornike, jer se bez prijateljske atmosfere ne može napraviti dobar intervju. Ali sad je krenulo upravo suprotno.

- Ne sad – reče. – Sad moram malo da se koncentrišem na naš razgovor. Kad završimo.

- Kako Vi kažete. A jedrenje, hoćete li stvarno ove godine na jedrenje?

- Da – odgovori ona. – To je Vaše dobro delo za ovu godinu. Ovaj intervju će platiti časove jedrenja u Grčkoj za mene i mog muža.

- I ja idem u Grčku ove godine i nosim gliser.

- Vozite gliser?

- Kupio sam ga ove godine. Sad učim da se skijam na vodi. Uvek sam želeo da imam svoj brod, gliser je međufaza.

- I ja sam uvek želela da imam brod – reče ona i pomisli: „Nije mi dobro krenulo. Ne bih smela da pričam o sebi. Puštam razgovor da teče svojim tokom, umesto da ga vodim. I odakle mi uopšte ideja da pomi-

njem jedrenje?“ Ali, baš joj se dopadalo da ćereta sa ovim Uspešnim Poslovnim Čovekom i ona nastavi:

- Čak sam izabrala jednu malu jahtu iz kataloga. Zvala se Skorpio, ozbiljno sam štedela novac za nju. Posle je izbio rat u Hrvatskoj pa se sve promenilo, potrošila sam novac i ta namera je postala nerearno skup san. A čamac mi je ostao na Lastovu.

- Imali ste čamac?

- Da, vojni gumeni čamac. Svako leto sam proizvodila na Lastovu, tu mi je stajao i čamac. A Vi – upita, setivši se da treba da pričaju o njemu, a ne o njoj. – Gde držite Vaš gliser?

- Sada je ovde, pored jednog splava. Pred zimu ću ga odneti u Crnu Goru.

Nikad pre nisam intervjuisala nekog poslovnog čoveka – reče Jelena, uhvativši šansu da vrati razgovor u ispravan tok. – Šta Vi radite kad ne radite? Imete li Vi uopšte vremena za sebe, da čitate knjige, ili da gledate filmove...

- Imam puno vremena za sebe – reče i Jelena mu poverova.

Kasnije će shvatiti da je to, slika hedoniste koji je sam sebi na prvom mestu i uvek nalazi vremena za svoja zadovoljstva, u stvari njegova najveća maska, možda jedina, zahvaljujući kojoj je uspevao da uspešno opstaje u tom životu, stalno otvorenih očiju, nikada sam i nikada svoj.

- Veoma volim da čitam knjige – nastavi on. – I dosta čitam. Kada sam birao fakultet, dvoumio sam se

između književnosti i lakšeg puta. Izabrao sam lakši put.

- A to je...? – upita Jelena.

- Po struci sam geolog.

- Pa zašto je to lakši put – upita ona, mada je znala odgovor.

Znala je i da ga neće reći, jer se takve stvari ne iskazuju lako rečima, pogotovu ne pri prvom susretu. Tu se nije radilo o dilemi između ove ili one struke, već o većitom pitanju da li da se prepustiš onome što te doziva, ili da sam uzmeš ono nad čim imaš kontrolu. Pitanje, sa kojim mnogi u jednom trenutku moraju da se suoče. Većina se odluči za drugi put, ali nastavi da sanja prvi, i tako ostane negde na sredini, ni tamo ni ovamo, na stazi većitih gubitnika. Sanjati veličanstvene i lepe snove o uzimanju, isto je tako retko kao i doneti odluku o potpunom davanju sebe.

Jelena je pokušala da pobegne od svojih čežnji i strasti i prepuštanja u neki svet u kome bi uzimala, ali nije mogla – suviše je volela svoju čežnju, i bila je slaba, ili lenja da uzima nečemu što joj ne uzvrća – tek, digla je ruke, predala se i prihvatila svoju sudbinu nekoga ko je osuđen da, kao ona Dučićeva tužna vrba „stoji sama, na vrh sveta i opeva sudbu“... Svoju i tuđu. Da bi se bavio osećanjima, potrebno je biti vrlo bezosećajan, ili si proklet. Jelena je to znala, ali nije imala snagu da bira. Očigledno je znao i on. I izabrao je. Jelena ništa nije uradila do kraja i ostala je pola bezosećajna, a pola prokleta. „Kakav li je ishod njegovog izbora“, pitala se.

- Izabrao sam put bez traženja i lutanja – objasnio je. – I moj otac je geolog.

Jelena je počela da se smeje:

- I ja sam se dvoumila između nečeg korisnog i pisanja. Mučila sam se dve godine sa fizičkom hemijom, pre nego što sam upisala književnost. Vi ste napravili muževniji izbor. Ali, moj otac je bio profesor književnosti.

Uspešni Poslovni Čovek je pogleda veselo. Ona je zaista sve shvatala na neki tako spontan način, od koga je ceo razgovor postajao jednostavan i logičan. Odavno se nije osetio tako opušteno i prijatno.

- Mislim da je dobro što Vi niste napravili muževniji izbor – reče.

- I ja tako mislim – odgovori ona.

„Ovom razgovoru više nema spasa“, pomisli Jelena. „Ispustila sam konce, ćeretam i pričam o sebi. Pa, kad je već tako...“ I reče:

- Nego, šta mislite o tome da mi pojedemo onaj sladoled, pa da vidimo da li smo čitali iste knjige?

- Važi – odgovori Uspešni Poslovni Čovek, kome se ovaj predlog očigledno dopao i ustade da im sipa sladoled.

I tako su počeli da razgovaraju o književnosti. On je govorio o svojim omiljenim knjigama koje su bile njene omiljene knjige, onda mu je ona pričala o svojim omiljenim autorima koji su bili njegovi omiljeni autori, zatim su pričali o filmovima koje su oboje gledali, pa o mestima na kojima su oboje bili... Kada je tre-

balo da pođe, ponudio joj je da je poveze svojim kolima. „Možda vozi neki dobar sportski auto“, pomisli Jelena. Ona je volela brze, sportske automobile. Ima jedan Krajsler koji joj se mnogo sviđa, voziti se tim kolima duž Azurne obale, prema Italiji, negde u ranu jesen, to je za nju bila slika ovozemaljskog savršenstva.

U garaži je zaista stajao jedan Krajsler, ali džip. „Pa, bar je pogodio marku“, zaključila je Jelena pomalo razočarano.

- Kada ćemo se opet videti – upita je on kad su stigli pred njenu kuću.

- Kad Vi kažete – reče ona. – Ja sam sada Vama na raspolaganju i jedini mi je zadatak da Vas što bolje upoznam.

- Onda sutra. Jeste li slobodni sutra ujutru?

- Da – odgovori Jelena.

- Dogovoreno. Doći ću ovde u devet, pa idemo nekud. I još nešto, Jelena – dodade dok je ona izlazila iz kola – glupo mi je što persiramo jedno drugom, hajde da pređemo na „ti“.

O.K. Onda, vidimo se sutra, Jovane – reče Jelena.

PRVA NOĆ

- Kako je bilo sa tvojim Uspešnim Poslovnim Čovekom – upita je Pavle kad je ušla u kuću.

On je, kao i obično, sedeo za svojim kompjuterom sa slušalicom u jednom uhu.

„Kao na toplom kamenu posle dugog plivanja“, pomisli Jelena, ali reče:

- Zove se Jovan. Sluša Lu Rida i Toking Hedse, ima trideset osam godina, pročitao je sve prave knjige i vozi džip sa simpatičnom registracijom. Sutra ujutru treba da se vidimo ponovo, doći će ovde po mene.

Pavle je pogleda začuđeno. Jelena je sa svima bila ljubazna i slatka, ali je svoj privatni život čuvala kao zmija noge. Između sebe i klijenata je postavljala bedeme, nikada im nije zakazivala sastanke u svojoj kući, nije im davala broj kućnog telefona i sve ih je, bez obzira na godine ili profesiju, oslovljavala prezime-nom. – „gospodine taj i taj“, ili „gospođo ta i ta“. Ljudima bi to u početku bilo neobično, ali brzo bi se privikli i sve je funkcionisalo kako treba, ljubazno i bez nepotrebnog intimisanja.

Jelena je pogađala njegove misli. „Još kad bi znao da smo prešli na ti...“, reče u sebi.

- Znači, tvoj vršnjak – reče Pavle.

- Nije – odgovori Jelena. – On je godinu dana stariji od mene.

Pavle je bio osam godina stariji od nje, on je sada imao četrdeset pet godina, a ona trideset sedam, ali Jelena nikada nije osećala tu razliku, bar ne do skora. Međutim, u poslednje vreme je stalno pričao o godina-ma, pravio je neke glupe viceve i strašno se nervirao kad bi mu rekla kako je ušao u pedesete. Njoj se to, što mu smeta starenje, činilo potpuno nemuževno i mrzela je kad počne s tim. Otišla je u svoju radnu sobu da sredi beleške i napravi kostur za intervju. To jest, to je uvek radila posle prvog susreta sa klijentom. Ali sad nije imala nikakve beleške i pojma nije imala šta će ga sutra pitati.

„Smisliću već nešto, kad vidim kuda nas vodi razgovor“, zaključila je, pošto joj se nije sedelo kod kuće, odlučila je da ode kod Maje, da joj ispriča sve što je saznala o njihovom novom klijentu. Osim toga, Maja je umela da nabavi dobru travu. Jelena nije pušila, nije pila kafu i nije jela meso. Njena životna filozofija je nalagala da, ako već ne može da postigne čistotu, može bar da insistira na čistunstvu, spolja i iznutra, u telu i u duhu. Ali ponekad, vrlo retko, došlo bi joj da dune jedan dobar džoint i onda bi otišla kod Maje, koja je to uvek jedva čekala.

„Maja će da padne u nesvest kad joj budem tražila vutru“ pomisli. Od kada su to poslednji put zajedno radile, prošlo je skoro tri godine.

Kada se vratila kući, bilo je kasno i Pavle je već bio legao. Dok je stigla do Maje, Jelena se predomislila po pitanju trave. Umesto toga su napravile proju i sve vreme su provele pričajući i jedući tu proju sa nekom salatom. Ali, Jelena je celo veče, pa i sad, bila nekako ushićeno razdragana, bez nekog određenog razloga.

Skide odeću i poče polako da se uvlači Pavlu pod pokrivač, ljubeći ga od vrhova stopala na gore. Njih dvoje su vodili ljubav skoro svako veče. Jelena je jako volela seks, jer je tada jedino osećala da je slobodna i da sme da bude ono što jeste i nije u tome videla ništa grešno. Pavle je mrzeo seks, jer je toliko osećao da je grešan, da nije mogao da mu se odupre. Zato je obožavao Jelenu, koja je držala ključeve od njegovih nagona među svojim nogama. I tako, njih dvoje su vodili ljubav skoro svako veče. Posle toga bi Pavle pao u san, a Jelena sela na uzglavlje prekrštenih nogu i čitala. Njeno čitanje uvek se završavalo sa nekoliko redova iz *Novog zaveta*, ponekad ne bi ni čitala ništa drugo, samo *Bibliju*. Za nju to nije bila knjiga, već tajna drugarica iz detinjstva.

Kada je Jelena bila mala, njena zemlja se zvala Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija. U školi su učili kako je njihova državna zastava gore plava kao plavo nebo svetle budućnosti, dole crvena kao zemlja natopljena junačkom krvlju palih za slobodu, a u sredini bela, kao čisti vazduh slobode, sa velikom, petokrakom zvezdom, da je štiti od ropstva i vodi kroz slobodu. Ali, ta crvena zvezda nije mogla da zašti-

ti Jelenu od strašnih bića koja žive u mraku i od čudovišta koja bi mogla da se kriju ispod njenog kreveta. Niti je mogla da je vodi kroz svet u koji svake noći ulazimo kad spavamo, gde nikad ne znamo da li će nas dočekati nešto neopisivo lepo, ili nešto stravično strašno. Jelena je znala da tu samo Bog pomaže i zato je još kao sasvim mala počela da se moli Bogu. Samo, nije znala kako se to odistinski radi, a nije ni imala koga da pita.

Ljudi oko nje delili su se u dve grupe – u jednoj su bili vernici režima, nosioci komunističke svetlosti ispunjeni ljubavlju prema Titu i partiji, koji su „znali“ da je okrenutost Bogu recidiv iz nazadnih sistema koji treba prevaspitati ili iskoreniti. Drugoj grupi su pripadali njeni roditelji i njihovi prijatelji. Oni su bili intelektualci sa pedigreom, za razliku od onih prvih, koji su bili „tikve bez korena“. Za njih su vera u Boga i Pravoslavnu crkvu bili najveće sredstvo za borbu protiv novog režima i očuvanje vlastitog i nacionalnog identiteta. Zato su negovali svoju pripadnost crkvi i poštovali tradiciju i običaje. Ali, samo formalno, naravno – kao pravi intelektualci, „znali“ su da Bog ne postoji i intimno su bili iznad vere, koju su koristili kao oružje pametnih i obrazovanih za manipulaciju nad glupima i neobrazovanima.

I tako, svi su nešto „znali“, a mala devojčica Jelena koja se plašila mraka, nikome nije smela da poveri svoje strahove i svoju veru – prvi bi je proglasili za „recidiv“, a drugi za glupaču.

Jelena je onda sama smislila svoju molitvu – kad ugasi svjetlo pred spavanje, pokrila bi se jorganom preko glave, sklopila šake i sto puta ponovila: „Molim Ti se, Bože“. Na svu sreću, naučila je da broji do sto još pre nego što je napunila tri godine, pa to nije bio problem. Ma koliko da joj se spavalo, nikada ne bi utonula u san dok i po stoti put ne ponovi svoju malu molitvu. Znala je da bi to trebalo raditi nekako drugačije, ali je verovala da je Bog veliki i milostiv i da prihvata ovo privremeno rešenje, dok ona ne pronađe ispravne korake za put ka Njemu.

Jednog dana je u jednoj od polica njihove ogromne biblioteke našla malo izdanje *Novog Zaveta* sa roze listovima, u povezu od crne kože ukrašene utisnutim ornamentima. Ona je i pre znala šta je to *Biblija*, ali joj ta velika i obično od upotrebe pogužvana knjiga sa sitnim slovima uopšte nije izgledala privlačno i nije verovala da bi tu mogla da živi Božja Reč, kako su to popovi tvrdili. Možda baš i zato što su oni svuda sa sobom nosali tu knjigu i večito se na nju pozivali, a Jeleni je bilo jasno kao dan da ti ljudi u ružnim, crnim mantijama, sa velikim bradama, koji su dolazili kod njenih roditelja na Slavu i Božić da jedu i piju i da se prave važni, nikakve veze sa Bogom nemaju. Ona je znala da ni njeni roditelji i njihovi prijatelji popove ne poštuju, već da im se sprdaju iza leđa, a pravi Bog je veliki i divan i nikada ne bi dozvolio da se neko podsmeva onima koji su pod njegovom zaštitom. Ali, ova mala knjiga je bila lepa, izgledala je kao prava knjiga za

jednu princezu, i Jelena ju je odnela u svoju sobu. Tako je počela da čita *Bibliju*.

Ona sada više nije umela da kaže šta je to, kao malo dete od nepunih šest godina (imala je četiri kada je naučila da čita i vrlo je rano počela da čita knjige), uopšte razumela. Ali, njoj su te reči počele da prenose neku poruku još od prvog dana, čim ih je prvi put srela, samo što se ta poruka, kako je Jelena rasla, stalno pomalo menjala. Sve u svemu, vrlo brzo je pronašla Očenaš, shvatila da je to molitva koju je tražila i odmah ga je naučila napamet. U vreme kada je pokušavala da za peticu nabubeca tumačenje heraldičkih obeležja svoje države (tu peticu nikad nije dobila), Jelena je već uveliko svako večer recitovala u sebi Očenaš, sklopljenih očiju, sa malom *Biblijom* ispod kreveta. Njeni roditelji za to nikada nisu saznali, to je bila njena tajna, i ni oni, niti iko drugi, nikada nije otkrio da ona svako večer razgovara sa svojom tajnom drugaricom i da joj reči iz male knjige pružaju utehu i mir.

Kako je rasla, Jelena je sve ređe recitovala Očenaš, a sve više čitala svoje izdanje *Novog Zaveta*, kome su bili priključeni i psalmi. Tu knjigu je nosila svuda sa sobom kada je putovala i vrlo se retko rešavalo da pred spavanje ne pročita bar nekoliko redova iz nje. Ali, to večer je bila tako puna energije i nekako ushićeno vesela, ljubila je Pavla po celom telu, a onda činila sa njim raznorazne pokrete, najpre nagle, zatim lagane, pa onda opet nagle i tako u nedogled. Mučila ga je do kasno u noć, pre nego što je dozvolila da se sve

završi. A onda se pružila na stomak i zaspala bez pokrivača dubokim, čvrstim snom, ne pogledavši svoju *Bibliju*. Pavle, za promenu, dugo nije mogao da zaspi. Sutradaan joj je rekao kako se cele noći smešila u snu.

RATNICI SVETLA

„Leto služi za plivanje“, zaključila Jelena dok se vrtela gola na jutarnjem suncu koje je kroz veliki kupatilski prozor ulazilo u njenu garderobu, pa uskoči u svoje kupaće gaćice. Onda se pogleda u ogledalo i, pošto se uverila da je sve na svom mestu, natuče prve pantalone i majicu koji su joj se našli nadohvat ruke. Ona se nikad nije doterivala i šminkala. Volela je da izgleda stvarno dobro, a ne namešteno dobro. Recept za to je jednostavan – 1) nikad ne kupuj garderobu zato što je povoljna cena, ili zato što ti treba, već zato što ti se sviđa i 2) nikad ne krij svoje mane odećom i šminikom, već ih uništi gimnastikom. A ono što ne možeš da popraviš, pokaži neka ceo svet vidi – ništa ne može biti tako ružno na svetlosti sunca, kao što je ružno u mraku skrivenih kompleksa.

Kada je izašla iz kuće, videla je kako se crni džip upravo zaustavlja pred njenom kapijom. Nije želela da Jovan pozvoni na njena vrata i upozna se s Pavlom. Zato je izašla napolje. A i osetila je da dolazi. Iza zatamnenih stakala od kola nije mogla da vidi njegovo lice, pa se za svaki slučaj nije nasmešila. Što je, uostalom, ispalo dobro, jer je i on nju, kada je ušla u kola, dočekao vrlo ozbiljno i poslovno. Krenuli su bez

ijedne reči, ali Jelena je znala da će je odvesti negde na reku i bila je spremna za kupanje.

- O čemu ćemo danas da pričamo – prva je progovorila kad su seli na jedan splav i naručili piće.

- Ne znam – odgovorio je Jovan, gledajući je u oči. – Ti praviš reportažu, ti odlučuješ, ja ću samo da te slušam i da radim šta kažeš.

On je i dalje bio sve vreme potpuno ozbiljan. Učinilo joj se da je zbog nečeg besan.

„Možda se svađao sa ženom“, pomisli. „Na mene ne može da bude ljut, mi se ni ne poznajemo.“ Ali, u iracionalnim sferama solarnog pleksusa, ova konstatacija joj nije zvučala sasvim uverljivo, pa je odlučila ipak da zauzme svoje najslađe držanje. Od takvog njegovog pogleda je već pomalo bolelo stomak.

- Ma nisam ja neki novinar koji sve planira unapred ... – počela je, podižući čašu sa sokom levom rukom.

Međutim, nije uspela da je prinese ustima, jer joj je ruka iznenada zadrhtala. Prebacila je čašu u desnu ruku. Ona je funkcionisala kako treba. „Valjda će ovo da prestane kad ga bolje upoznam“, pomisli. Još juče, dok su jeli sladoled, primetila je da loše kontroliše levu ruku. To joj se nikad ranije nije desilo, ali se nije previše iznenadila, jer je odmah shvatila šta je u pitanju. Kao gimnazijalka je imala velikih nevolja zato što je lako crvenela. Uopšte nije mogla da sakrije svoje simpatije prema nekome, jer bi joj obrazi buknuili čim pogleda tu osobu i svi su je zavitalavali zbog toga. Sva sreća te je bila zgodna, pa bi joj, posle prvog crvenjen-

ja, taj neko postao dečko, a onda više nije bilo razloga da krije svoja osećanja i sve bi bilo u redu. Samo što joj sada nije otišla boja u lice, već je počela da joj drhti ruka. Jedino što nije razumela odakle ponovo ta nesigurnost, dvadeset godina posle gimnazije, sada kada je znala da su muškarci zabavna bića i da je mnogo lepše s njima flertovati, nego se od njih skrivati. Flert je jedna divna, potpuno bezopasna razbibriga, koja joj je uvek omo-gučavala da pokaže sve svoje strasti garantovano bez ikakvih posledica, jer to je igra koju žena vodi. Na muškarcu je samo da je prati, koliko vešto ume. Možda je baš zato bila nesigurna, ovo je trebalo da bude posao, na poslu se ne flertuje. Osim toga, sa oženjenim muškarcima se ne flertuje (pogotovu ako su im žene deset godina mlađe i verovatno lepše od tebe, a Jelena je bila sigurna da Jovanova mlada žena mora biti veoma zgodna – kao prvo, to je nalagao njegov psihološki profil i, kao drugo, imala je dovoljno novca da to bude). I, na kraju, ona uopšte nije ni bila sposobna da flertuje s njim. Ta privlačnost je bila nekako čudna. „Mada, dozvoliti sebi da te privlači neko koga ne smeš, a ni ne možeš da imaš, čak ni za flert, prilično je srednjoškolski“, razmišljala je. „Sad ću morati sve vreme da mislim o tome koju ruku koristim pred njim.“ To ju je nerviralo. A nervirao ju je i njegov telefon koji je zvonio svakih deset minuta, zbog čega su stalno morali da prekidaju svaki pokušaj razgovora.

Posle jednog poziva, on je pogleda prilično odobrovoljeno i reče:

- Upravo sam jednoj firmi prodao devet renoviranih kombija.

Ali njoj to ama baš ništa nije značilo. „Kao da ja znam da li je to mnogo ili malo“, pomisli, pa reče:

- Baš lepo. Ko radi ne boji se gladi.

Jovan na tu njenu izjavu počeo tako od srca da se smeje, da joj odmah bi jasno kako je rekla nešto glupo, mada nije bila sigurna šta. Ali je ispalo dobro, jer on više nije bio napet i sada su mogli da razgovaraju na miru, bez stalne prisimote onih skrivenih misli i sumnji koje se smeštaju u svesti da bi komentarisale sve što onaj drugi kaže i uradi, uvek zlobno i uvek naopako, iako se predstavljaju kao moralni i racionalni glasovi razuma.

- Nikad nisam vozila gliser – rekla je.

- Onda idemo da te naučim – odgovori Jovan, pa je povede do jednog čamca koji je bio privezan za splav na kome su sedeli.

Upalio je motor i za tren oka su se našli na nekom mestu na kome je reka bila široka i mirna. Jelena je gledala u njegovu ruku, kako gasi motor, a zatim se spušta preko volana i tu ostaje, položena i dugačka. Stalno je prožimao neki čudan osećaj kao da ona tu ruku poznaje, ne kao deca već nekako drukčije, neobičan osećaj. Pogled na njegovu ruku ispunjavao je apsolutnim mirom. Njegove oči su počivale negde na njenom levom ramenu. Iznenada, sasvim polako i nežno, njegov pogled počeo da je vuče ka sebi. Osetila je kako joj se telo otvara, kao ljuska, dok cela struji napo-

lje, svijajući se oko njega. Ali nije se pomerila. Samo je okrenula glavu u stranu, da joj ne vidi oči. Malo pred njima, na levoj obali, uzdizao se Gardoš.

Počeo je da govori o sebi, a Jelena je slušala. Njegov glas se ugibao kao reka i mešao sa kricima galebova. Govorio je o sebi kada je bio dete i student, o snovima koji su se ostvarili i o onima koji su se sačuvali, o svojim planovima, o svemu što je radio i o svemu što nije uspeo da uradi... Upravo o stvarima o kojima bi ga i ona pitala. Slušala ga je. To je bila priča o hrabrosti i istrajnosti, o borbi za svoje snove. Priča o putu ratnika, vitezu Sreće, takvom, da on u svakom trenutku može reći: „Dobro sam obavljao svoj zadatak i Sreća je to videla, pa me je štitila, a sada je došlo vreme da se i ja odmorim“, ili: „Još su toliki zadaci preda mnom koje, uz milost Sreće, treba da ostvarim“. To nije bio san o novcu, već san o slobodi, koji je Jelena dobro poznavala. Dar koji retki dobiju rođenjem. I ona je bila među njima. Vlasnici tog sna imaju znak na čelu i miljenici su Sreće, koja ih štiti i svojim prahom zasipa njihove korake, čak i kad prave gluposti. Ali Jelena nije bila tako dobar borac kao on, jer ju je sputavala sopstvena sujeta. Ona je ciljeve umela da ostvaruje samo na načine koji neće rizikovati da naruše sliku o njoj kao princezi, kao nekome ko je iznad. Kada je napustila roditelje, lakše joj je bilo da bude najbolji student u generaciji i tako ostvari prestižnu stipendiju, nego da, kao njene koleginice, zarađuje za džeparac u nekom kafiću ili butiku. Lakše joj je bilo da bez pre-

stanka, tokom svih četrnaest godina braka zavodi Pavla, nego da rizikuje da doživi sramotu bračne svađe. Jovan je, međutim, na svom upornom usponu sa podjednakom istrajnošću radio najgluplje poslove ili rizikovao sve, ne dozvoljavajući da mu slika o sebi zaseni san o slobodi.

Polako je okrenula glavu i pogledala ga. Njegovo čelo je bilo dovoljno čvrsto da ga vodi preko svih prepreka, a oči dovoljno meke, da ne greši suviše pritom.

„Oseća šta želim da čujem i govori mi o tome“, pomisli Jelena. „On me vidi“. Od njega nikad ništa ne bi mogla da sakrije, niti bi za tim bilo potrebe. Bože, kako mu se potpuno, neizrecivo divila!

Najednom, shvati kako joj u svest dolaze reči koje joj je, pre mnogo godina, rekla jedna veoma mudra osoba: „Prava ljubav je sinteza poverenja, poštovanja i divljenja. Ona je uvek obostrana, jer je za nju potrebna apsolutna otvorenost, a to je moguće samo onima koje je sudbina namenila jedno za drugo.“ „Takva ljubav suđena je samo vitezovima“, dodala je tada ta osoba. Ali joj nije rekla kakav oblik ta ljubav treba da dobije u stvarnom svetu. Niti šta da radi, ako primeti da to dragoceno trojstvo osećanja počinje da navire u njoj i izliva se prema nekome, ko pripada nekom sasvim drugom svetu, i ko, kao svaki pravi ratnik svetla, nikada neće zanemariti trajne veze koje je već ostvario, niti će napustiti one koji od njega zavise, pomislila je.

Posle je počeo da duva vetar, kao da se sprema kiša, i oni su požurili ka obali.

- Nisi probala da voziš gliser – rekao joj je.

- Nema veze, drugi put – odgovorila je, nadvikujući buku motora i vode.

Kada su seli u kola, zaista su pale prve kapi, lupkajući po šoferšajbni.

- Zašto voziš džip – upita ga. – Mislim, veliki je, a u Beogradu je uvek teško naći mesto za parkiranje.

- Jer provodim puno vremena u kolima, a džip je udoban i pouzdan – odgovorio je. – Mada, više volim sportske automobile. Prošle godine sam vozio jedan sportski krajser. San mi je bio da se tim kolima spuštam onim putem niz Azurnu obalu. ali, nikad to nisam učinio, nijednom nisam našao dovoljno vremena za to, a posao me je stalno cimao po nekim putovanjima, često i po lošim putevima koje taj auto nije podnosio. Tako sam digao ruke od te želje i uzeo džip. Inače, to je stvarno bio lep auto, elegantan i nizak...

- Znam – prekide ga Jelena.

Odlično je znala o kom joj automobilu govori.

Uskoro su izišli na Brankov most. Sa druge strane, ispod Kalemegdana, videle su se dizalice na njegovom gradilištu. Zgrada je već skoro dostigla punu visinu.

- Da nije počela ova kiša, mogli smo večeras ponovo da dođemo na reku i da gledamo zalazak sunca na vodi – rekao je.

- Mislila sam da Uspešnim Poslovnim Ljudima nije potreban zalazak sunca.

- Ali ratniku svetla potrebna je ljubav.

Nije znao zašto je to rekao. To nipošto nije trebalo da bude izjava ljubavi. Jednostavno, bio je opušten i bilo mu je prijatno; tamo, na čamcu, govorio je stvari za koje nikada nije mislio da će ih nekome reći, nikada nije ni poželio da ih nekome kaže. Reči su nekako počele da se izlivaju same od sebe, bez nekog posebnog razloga i on ih je pustio. Tako je i taj citat sada odnekud skliznuo u njegovu svest, zatim na jezik i pretvorio se u zvuk. Nadao se da ga neće pogrešno razumeti. Pogledao je da vidi njenu reakciju. Jelena se osmehnula. Nije rekla ništa, ali on je shvatio da nije bilo nikakvog razloga za brigu. Razumela je, i to ne zato što su čitali iste knjige. Dok su oni govorili, njihove neizrečene misli su razgovarale.

- Možeš li da me odvezeš do „Politike“ – upitala ga je. – Treba da svratim do Maje, a ona živi tu, u Hilendarskoj.

U stvari, Jelena nije imala ama baš nikakvog posla kod Maje. Samo joj se nije išlo kući. I, nije želela da je Pavle gleda.

MAJA I PRIČA O VELIKOJ ZVEZDI I MALOJ KOMETI

- Zdravo, Damjane, otkud ti ovde vikendom? – upita Jelena trinaestogodišnjeg dečaka koji joj je otvorio vrata.

- Vozdra Jej. Upadaj, ćalac je krenuo da smara, pa sam zbrisao. Keva nije tu.

- To mi je jasno, Ramštajn trešti do partera.

Jelena uđe unutra, pokvarivši usput jednim pokretom dečakovu frizuru. Damjan je bio Majin sin, koji je vikende obično provodio kod oca, dok je radnim danima bio sa mamom. Majin brak je trajao kraće nego njena trudnoća (zbog koje se i udala), muž ju je nesnosno nervirao. Jednostavno, nije mogla da trpi da joj se neko stalno mota po kući. Ali zato je bila savršeno razvedena. I ona i Damjanov tata su bili veoma požrtvovani roditelji, iako možda malo modernijih nazora nego što je uobičajeno.

- Kad ti se vraća majka?

- Ma otišla je na neki ručak, doći će do večere. 'Ajde, dođi da mi praviš društvo, imam da ti pokažem neke nove CD-ove.

Jelena je veoma volela Damjana, on je bio njeno kumče. Kad je bio mali, skoro svaki dan ga je vodi-

la da voze električne autiće na Kalemegdanu. Kad je vreme ružno, seli bi u neki kafić, pijuckali čokoladu i igrali neku igru rečima, ili bi podelili uloge i čitali stripove iz Mikijevog zabavnika u dva glasa, ili su išli u cirkus. Sad je porastao, sad su zajedno kupovali CD-ove i gledali MTV, ili je on nju pobeđivao u PC igricama.

Maja ju je stalno nagovarala da rodi dete, kad već toliko voli decu, ali Jelena bi joj svaki put odgovorila kako ona uopšte ne voli decu, već voli Damjana, i to bi bio kraj priče. „Uostalom, bolje je imati kumče“, dodala bi neki put, „od kumčeta ne mogu da spadnu grudi“.

Damjan joj je upravo puštao novi album System of Down, kada se Maja vratila.

- Utišaj to, cela zgrada trešti – počela je da viče s vrata, a onda je ugledala i Jelenu. – Pa da, našla vreća zakrpu. Mogla bi malo da mi pomogneš da vaspitam ovo dete, umesto što mu večito podilaziš. Nije ovo kuća, kao kod tebe, pa da radi šta mu se hoće, ubiće me komšiluk!

- Ma daj – reče Jelena poljubivši je u obraz – ovde kod tebe ionako žive sve neke dede i babe koji su gluvi k'o topovi. Samo treba da isključe slušne aparate i rešen problem. Hajde Damjane, utišaj sad to, da možemo da pričamo.

Nije morala ništa da kaže, Damjan je već i sam krenuo da to učini. Pametno dete zna kad ne treba iskušavati sudbinu, tj. mamu.

Dok su sedele i pijuckale limunadu, Jelena je čekala da je Maja upita šta je tog dana radila, pa da joj ispiriča kako je bila sa najdivnijim čovekom na svetu, koji ima tako lep glas, i voli sve što i ona, i sjajno vozi kola i sa kojim se tako dobro razume. Ali Maji nije padalo ni na kraj pameti da je bilo šta pita, skroz je bila u svojoj priči o nekom restoranu u kome je ručala. Od kako joj je sinula ideja da otvori vegetarijanski restoran, ništa drugo nije ni radila, nego obilazila kafane po Beogradu i skupljala ideje. Maja je bila takva, kad bi htela nešto da uradi, sasvim bi se ubacila u taj film i ni na šta drugo ne bi mislila dok to ne realizuje. Posle bi svoje delo prepustila sudbini i bacila se na nešto drugo. Tako je prevrnula nebo i zemlju dok nije napravila „Arku“, a onda je sve prepustila Jeleni. Zato su njih dve bile dobar tandem – ona se Jeleni nije mešala u posao, a Jelena nju nije gnjavila problemima.

Maja je imala sreće s novcem, Kao jedino dete u porodici, od jedne babe je nasledila stan u Hilandarskoj, a od druge kuću na Senjaku. To je bila prava stara gospodska kuća, kao stvorena za diplomatsku rezidenciju. Potpisala je ugovor s nekom ambasodom i izdala kuću na duge staze za lepe pare. Imala je sreće da to bude ambasada jedne od afričkih zemalja koje se za vreme rata nisu pridružile embargu i sačuvale su diplomatske odnose sa Srbijom. Dok je inflacija, izazvana ratom i sankcijama, jela dinare vrtoglavom brzinom, „lepa svotica dolara“ koju je Maja dobijala za svoju kuću pretvorila se u pravo malo bogatstvo.

Njen desetogodišnji ugovor je istekao otprilike kad se i vlast u Srbiji promenila, a život počeo da se normalizuje. Odmah je prodala kuću i kupila dva poslovna prostora u centru grada. Jelena je jedva dočekala da se mane svoje dosadne škole stranih jezika koja joj je donosila nešto novca i mnogo gnjavaže i u manjem od tih prostora su napravile redakciju „Arke“. Veći je Maja rentirala, dok ne smisli nešto pametnije. Sada su prošle dve godine od tada, a Maja je smislila da otvori vegetarijanski restoran. Sva je bila u toj ideji, ni o čemu drugom nije pričala.

Damjan je upao u sobu:

- Daj, kevo, nemoj više da smaraš sa tim kafanama, nego nam napravi nešto da jedemo, umreću od gladi.

- U pravu je, znaš – reče Jelena. – I mene si već ugnjavila, hajdemo u kuhinju.

- Jej – upita je Damjan dok su pravili sendviče – imaš li ti još uvek onu vikendicu na Zlatiboru?

- Imam – odgovori mu. – Što pitaš?

- Pa, ovaj, a ide li neko tamo?

- Jao, Damjane, što si dosadan – ubaci se Maja. – Sto puta sam ti rekla, kad hoćeš nešto da pitaš, pređi na stvar, ne nerviraj unapred.

- A ti si još dosadnija, samo smaraš ljude sa istim pričama – odgovori Damjan kao iz topa, pre nego što će je poslušati.

Maja nije htela da ga opominje, tinejdžeri vole da njihova bude poslednja. Ako im soliš pamet, sigurno

će uraditi sve suprotno od onoga što im se kaže; ali ako ih pustiš da se malo prave važni, poslušni su kao bubice.

- Znaš, Jej, ja ću na iduće leto imati četrnaest godina i biću dovoljno odrastao da mogu sa drugovima na letovanje. Da li bismo mogli malo u tvoju kuću?

- Naravno, odgovori Jelena. – Samo moramo da se dogovorimo na vreme, da ja odem par dana ranije i sve vam pripremim. Ima šest godina kako tamo niko nije išao, sigurno je sve prašnjavo, a treba proveriti i instalacije.

- Stvarno, Jelena – Maja se okrete ka njoj – ne razumem zašto ne prodate tu kuću. Ionako nikada ne idete tamo, samo propada bez veze.

- Ne znam – odgovori joj Jelena. – Mama je jako vezana za tu kuću i ne voli da pričamo o tome. Znaš kakvi su stariji ljudi.

To je bila laž. Kuća na Zlatiboru je bila njihova vikendica, kupljena neposredno pred početak rata, u kojoj se njen otac osećao mnogo bolje nego u Beogradu. Od kada su otišli u penziju, njeni roditelji su više vremena provodili tamo, nego u gradu. Pre šest godina, njen otac je dobio infarkt u toj kući. Dok je hitna pomoć stigla, već je bio mrtav. Majka se vratila u Beograd. Više nipošto nije htela tamo da ide. Nije htela ni da čuje za tu kuću, niti je zanimalo šta će s njom biti. Brigu o tome prepustila je Jeleni. Ali Jelena je na Zlatibor odlazila samo zbog njih, njoj je tamo bilo dosadno. Kuća je ostala da zvrji prazna, jer je niko više nije

voleo, ali je i dalje bila njihova. Uspomena na oca se ne prodaje. Čak ni to nije bio pravi razlog. Jednostavno, neki put čovek oseća da nešto treba ili ne treba da uradi, bez nekog vidljivog razloga. Jelena nije znala šta će joj ta kuća u životu, ali je osećala da ne treba da je proda.

- Samo, ne možeš za džabe – počela je da začikava Damjana. – Moraš nekako da mi platiš.

- Ok – odgovorio je on spremno. – Evo, pustiću te da mi ispričaš pred spavanje neku od tvojih uvrnutih priča.

- Dogovoreno – reče Jelena poljubivši ga u kosu.

- Smisliću ti neku svemirsku – reče dok je sedela kraj njegovog uzglavlja.

- Aha, znači filozofiranje, u kome se pominje reč svemir – odgovori Damjan vragolasto.

- Otkud znaš da će biti filozofiranje?

- Pa sve tvoje priče su filozofiranje, ti si filozofirant.

- Dobro, hajde – Jelena se nasmejala. – Čekaj da smislim. Znači, svemir.

Nekada davno, u vreme nastanka svega, postojala je u svemiru jedna ogromna, prozračna i sjajna kugla. Kretala se svuda i vrtela u svim pravcima. Plutala je po celom svemiru, razgledala zvezdane sisteme, prolazila kroz crne rupe i posmatrala eksplozije u kojima je sve nastajalo i nestajalo. Ničega se nije plašila, jer su njene svetlucave čestice vibrirale u tako savršenoj ravnoteži, da nijedna spoljašnja sila nije mogla da je poremeti.

Harmonija je najmoćnija snaga univerzuma. Kugla je ronila i praćakala se po svemiru, kao delfin u moru.

Ali, jednog dana, postalo joj je strašno dosadno. Sve oko nje se rađalo i umiralo, bilo vrelo ili studeno, a ona je stalno bila ista i mlaka. Poželela je da nešto uradi, ali čestice nisu mogle da se dogovore šta. Jedne su želele da stvaraju novi svet, dok su druge htele da menjaju ovaj, koji je već postojao. Tako se harmonija rasula na jedini način na koji se harmonija može uništiti – iznutra.

Kugla se raspala na dva dela. Deo koji je želeo da stvara svoj svet, zavrteo se silnom brzinom i užario, otkidajući od sebe parčad i privlačeći svemirsko kamenje i prašinu koji su se tu zatekli. Pretvorio se u zvezdu, kojoj je sad predstojao veliki posao pravljenja i održavanja čitavog jednog sistema. Drugi deo, koji je bio manji, skupio se u sebe i poleteo neviđenom brzinom. Pretvorio se u veliku, brzu kometu koja je na svom putu razarala staro i veselila se posmatrajući kako nastaje novo.

Eoni su proticali, a zvezda i kometa su bile tako zabavljene svaka svojim poslom, da su potpuno zaboravile na kuglu i da su ikada bile nešto drugo od ovoga što su sad.

Prolazeći kroz crne rupe i obilazeći svemire, kometa jednog dana stiže u deo svemira koji joj se činio odnekud poznat. Tu se nalazio jedan lep, veliki planetarni sistem, sa veoma toplom i sjajnom zvezdom u sredini. Kometa odluči da joj se približi što više može.

Zvezda i kometa se više nisu sećale svog porekla i nisu mogle da se prepoznaju. Ali, tragovi nekadašnje harmonije sačuvani u titrajima njihovih čestica sada su se probudili. Zvezda i kometa su osetile kako ih nešto snažno vuče da se spoje. „Ali, ako priđem sasvim blizu, zvezda će me zarobiti svojom gravitacijom. Neću moći da se oslobodim, ostaću deo nje i njenog sistema i više me neće biti“, razmišljala je kometa. A zvezda je videla kako je kometa suviše velika i snažna. Ako je privuče, njen sistem bi se raspao, ili bar promenio, nezavisno od njene kontrole, i ona više ne bi bila tvorac svog sveta.

Zvezda i kometa su se gledale sa najmanjeg bezbednog rastojanja, osećajući kako čeznu jedna za drugom. „Šta da radim?“ pitale su se obe.

Jelena je zastala, videvši da je Damjan zaspao. Ustala je i ugasila lampu iznad njegovog kreveta.

- Pa dobro, šta je na kraju bilo sa tom zvezdom i kometom – upita je Maja koja je sve vreme stajala na vratima Damjanove sobe i slušala priču. – Jesu li se spojile?

- Nemam pojma – odgovori Jelena. – Hvala bogu, Damjan je zaspao, pa ne moram ni da znam. Hajde da gledamo neki film, ne ide mi se još kući.

U stvari, htela je da bude sama, a sa Majom je bila više sama nego sa Pavlom. Nije bila dobro raspoložena. Možda zato što je priča o kući na Zlatiboru setila na oca. Neki put joj je bilo teško što ga više nema. I, nije želela da je Pavle gleda.

Bila je uveliko prošla ponoć kada se vratila. Jelena je ušla u kuću tiho, na vrhovima prstiju. Tako se šunjala i kada se kao tinejdžerka prekasno vraćala kući. Njen otac je uvek bio budan i pravio se kako nije čekao nju, već ga je zatekla noć u radu. Nikad je nije izgrdio, a njoj bi ipak srce tuklo od straha što će je uhvatiti, dok bi polako otključavala bravu.

Na svu sreću, Pavlu nije palo na pamet da je čeka i uveliko je spavao. Možda zato što je nije tako dobro poznavao kao njen otac, a možda i zato što je nije toliko voleo.

Jelena se trudila da pravi što manje šumova, nije otišla ni u kupatilo. Tiho se svukla i legla na samu ivicu njihovog kreveta, ali nije mogla da se opusti. Činilo joj se da Pavlovo eterično sanjajuće telo u svakom trenutku može da poleti po sobi i pročita prevaru na njenom licu. Uključila je erkondišn, a onda se sklupčala ispod pokrivača, dobro umotana preko glave. Želela je da uzme svoj *Novi Zavet* i vidi na kom će joj se pasusu otvoriti, ali se plašila da upali svetlo. Zato je stegla knjigu čvrsto pod sebe i počela da recituje Očenaš, sve dok nije zaspala.

Voda puna svetlosti. Obradovala se. To je njen najlepší san, koji joj se povremeno javlja. Ona pliva kroz vodu punu svetlosti, ta voda može da se diše i mehurići u kojima se prelamaju boje je obavijaju. Svest joj je povišena, zna da sanja i čula su joj izoštrene. Zatim joj se pridružuje muškarac koji je potpuno isti kao ona. Oni plivaju zajedno, prepliću se, spajaju i razdva-

jaju. Ne može da mu vidi lik, jer se njegovo lice gubi u bleštavoj svetlosti koja protiče i prelama se kroz vodu. Ali to nije važno, on je onaj koji treba da bude; ona, on i voda su celo i Jelena je ushićeno srećna.

Videla je kako joj se približava i zaplivala mu je u susret. On pruža ruke ka njoj, ona ih iz uzima u svoje; odjednom, shvata da su to ruke koje je danas gledala; sada zna odakle su joj bile poznate, to su ruke koje odavno poznaje u svom snu; veo svetlosti koja ga obavija se otvara i ona vidi Jovanov lik. Voda je nosi ka njemu; njihova tela su retka kao voda, oni prolaze jedno kroz drugo, mešaju se i struje, svetlost iz vode ih prožima, radost isijava svetlost.

Iznenada... ovo više nije san, sve je crno, Jelena oseća kako po njoj gamiže nešto strašno. Otvara oči i vidi kako se Pavle nadnosi nad nju, to su njegovi prsti, njegov dodir je peče, ona se otima, pokušava da vrisne, ali vrišti u sebi, on joj oduzima dah, podiže ruke da se sakrije...

- Smiri se, smiri se, sve je u redu – Pavle je pokušavao da je umiri. Njegova duga kosa je bila raščupana i zamršeni bičevi su mu padali po licu.

„Izgleda kao trol“, pomisli Jelena dok je pokušavala da vrati dah.

Pavle ju je zagrlio:

- Hajde, smiri se. Izgleda da sam ti prekinuo san, pa si se uplašila. Dođi, sve je u redu.

„Ništa nije u redu“, ponavljala je Jelena u sebi, ležeći potpuno ukočeno, u strahu da bi i najmanji njen pokret mogao da ga podseti na nameru s kojom ju je probudio.

PRINC SJAJNE ZVEZDE

„Prekjuče sam volela njegove prste“, pomisli Jelena dok je posmatrala Pavla kako zakopčava putnu torbu, provlači kaiš kroz gajke od pantalona, prebrojava novac u novčaniku. Posmatrala ga je kroz trepavice, praveći se da još spava. Pavle se spremao da krene u Banja Luku, večeras je trebalo da prisustvuje premijeri neke predstave za koju je pisao muziku. On je često putovao u Republiku Srpsku, jer je sarađivao sa tamošnjim pozorištem. Jelena nikada nije išla s njim. To je bila nova država, nastala kao proizvod strašnog, dugačkog, beskrajno surovo iscrpljujućeg rata u Bosni. Sada su ti ljudi, od kojih nije postojao nijedan a da mu bar neko iz bliske porodice nije poginuo, pokušavali da ponovo naprave iluziju normalnog života, a u to je spadala i nova kultura, jer je staru srušila ljudska ludost. Magično pomahnitala ljudska ludost. Jelena je više volela da to ne gleda, ako ne mora. Ne, hvala. Njihov novac joj je bio dobrodošao, ali te sudbine i sve što je iz njih proisteklo, draže joj je bilo da zaobiđe.

Nekada, do juče, volela je Pavlove prste jer su bili vešti, a ona je bila užasno nespretna i zato što su je tako nežno dodirivali. Kada bi gledala te prste kako nešto rade, osetila bi slabost u nogama i želju da ga

zagrla. Ali sad nije osećala ništa. Činio joj se tako dalek; kao neki, bilo koji čovek sa ulice. „Kada bi sad rekao: 'Znaš, idem ja sad i ne bih da se vraćam', ja bih mu odgovorila: 'Da, zaista bi trebalo da pođeš' i verovatno bih se okrenula na drugu stranu i nastavila da spavam. Ili bih otišla da kupim sladoled“, razmišljala je Jelena. „Ali on to neće reći.“

Videla je da se okrenuo ka njoj, pa je brzo zatvorila oči. Pavle je prišao i poljubio je u čelo. „Krajnje je vreme da odglumim buđenje“, zaključila je.

- Mmmm, dobro jutro – reče, protežući se.

- Zdravo, malena – odgovorio je. – Jesi li se naspavala? Treba da pođem.

- Kad se vraćaš – upitala ga je.

- Sutra, verovatno tek uveče. Večeras je premijera, sutra pre podne imamo konferenciju za štampu, a posle, znaš Bosance, sigurno će da me zadrže na ručku.

„Imam celu noć za sebe! Mogu da pozovem Jovana na večeru“, obradovala se, ali je istog trena shvatila kako mrzi sebe zbog te radosti. Pavle je bio njen idealni muž, na kome su joj drugarice zavidele. Bože, zašto više ne voli njegove prste?

- Javi mi se odande – rekla mu je, čak je uspela i da ga poljubi.

Odlučila je da za današnji sastanak sa Jovanom obuče nešto najgluplje i najdronjavije što ima. Na primer, one braon pantalone što su joj se isteglile na zadnjici i kolenima. Htela je da izgleda najgore moguće, sebi za inat.

Z

- Ništa nisi jela – primetio je Jovan.

Sedeli su na Kalemegdanskoj terasi. On je tamanio pun tanjir nečega, a njoj je bilo vruće, izgledala je grozno, leva ruka joj je i dalje pravila probleme, a salata koju je naručila bila joj je prekisela. I, uz to je bila tako puna njega, njegovog glasa, njegovih reči, njegovih pokreta, nije u sebi imala još mesta i za hranu.

- Nisam gladna – odgovorila je. U toj laži je bar imala dosta iskustva.

- Hajde mi onda pričaj nešto – zamolio je. – Ja sam ti juče ceo dan govorio o sebi. Sad bih voleo malo da slušam. Ti tako lepo pričaš.

- O čemu?

- O svačemu. O stvarima koje voliš, o Bogu u koga veruješ, o svojim željama, planovima...

- Jednom rečju, hoćeš da ti pričam o sebi?

Jovan se smeškao. Jelena se malo zamisli, a onda poče da govori:

- Vidiš, Maja ima velikog sina. To je moje kumče, ja sam mu dala ime.

- I, kako se zove?- prekinu je Jovan.

- Damjan.

- Po Heseovom Demijanu?

- Da. I po svecima vidarima, Damjanu i Kuzmanu. I po najplemenitijem od devet Jugovića, za kojim je majčino srce prepuklo. Ali najviše po svecima vidarima.

- A Maja – upitao je Jovan – je li ona zadovoljna tim imenom?

- Naravno – odgovorila je Jelena. – Pa mi smo najbolje drugarice, bolje poznajemo jedna drugu nego same sebe. Dakle, kada je bio sasvim mala beba, Damjan nije hteo da spava. Maja je bila sva nikakva, nije više znala za sebe od premora. Damjan je gugutao i kikota se dok na njega obaraćao pažnju, ali čim ga ostaviš samog, istog trena bi počeo da se dere. Ja sam dolazila često da joj pomažem i, pošto mi je bilo dosadno da satima ponavljam „buci, buci, ba, taši taši“ i ostale budalaštine za bebe, došla sam na genijalnu ideju da mu čitam naglas knjige koje su u stvari mene zanimale. Njemu se to jako dopalo, bio je u stanju da satima bude miran i sluša moj glas. Tako se Damjan kao beba naslušao raznoraznih knjiga, čitala sam mu Kastanedu, Umberta Eka, Ernesta Sabata, pruručnike o lekovitom bilju... Navikao se da me svakodnevno satima sluša, pogotovu pred spavanje. Ali, kada je počeo da razumeva, više nije hteo da sluša bilo šta, pa sam morala da počnem da mu smišljam priče. Kada je bio mali, to je bilo lako, sve ga je zanimalo. Međutim, kako je rastao i priče su morale da budu sve ozbiljnije. Na kraju su se pretvorile u nešto što možda i nije više književnost za decu, već za odrasle.

Da znaš samo kako su slatki, i on i njegovi drugovi, kad nahrupe u stan na rolerima, svi slušaju hevi metal i skroz su veliki, ali i dalje mi traže da im pričam priče. E pa, ima jedna koja im se baš dopala. I sad, kad

si me pitao da ti pričam o sebi, setila sam se te bajke. Mislim da će ti ona najbolje preneti u šta verujem i šta želim.

Z

Ova priča počinje i završava se u jednoj veoma posebnoj zemlji, do koje ne vodi nijedan put. Ta zemlja se sa jedne strane graniči velikom gustom šumom, dok je sa ostale tri opasana neprohodnim planinama. Uz to je sakrivena i štitom nevidljivosti, koji su još u stara, prastara vremena postavili njeni veliki čarobnjaci. Zahvaljujući tome, ona je za Spoljni svet potpuno nevidljiva. Tek kada se prekorači njena granica, pred očima se ukažu nepregledne cvetne leje i čudesni, beli grad sa kraljevskim dvorcem u sredini. Svi stanovnici te zemlje žive u jednom jedinom gradu. Oni nikada nisu upoznali rat, bolest i nemaštinu, jer u harmoniji i slozi koji među njima vladaju nema prostora za propadanje i razdor. Zato se oni klone Spoljnog sveta i tako pažljivo skrivaju svoju zemlju.

U toj neobičnoj zemlji raste i jedan vrlo neobičan cvet. Gaje ga njeni najmudriji i najdoličniji stanovnici. Cvet je crvene boje, a njegove velike latice su cele godine čvrsto stisnute. Samo jednom godišnje, pupoljak se otvori i onda se u krunici ukaže dragi kamen po imenu sjajna zvezda, koji tu nastaje. Po njemu se i cela zemlja zove Kraljevstvo Sjajne Zvezde. Svaka beba, na svom rođenju, dobija privezak načinjen od ovog kamena, koji svi stanovnici kraljevstva nose oko

vrata, u visini grudi, da im uvek pokazuje gde je njihov dom. Jer, sjajna zvezda, sve dok se nalazi u svojoj zemlji, sija kao najblještavija zvezda na noćnom nebu; ali, čim se granica prekorači, ona počinje da gubi sjaj i već posle nekoliko koraka, postaje bezbojna kao parče običnog stakla.

Jednom davno, živeo je u ovom kraljevstvu princ koji je bio neobično radoznao i nemiran dečak. Što je više rastao, to je i njegova radoznalost postajala sve veća. Kada je imao trinaest godina, više nije bilo nijednog mudraca niti učitelja u kraljevstvu koji bi mogao da odgovori na sva njegova pitanja. Dečaka je naročito zanimao i privlačio Spoljni Svet. Ponekad su poslanici njegovog oca zbog nekih posebnih zadataka odlazili van granica kraljevstva, ali vrlo retko, i o tim svojim putovanjima razgovarali su samo sa kraljem lično i ni sa kim drugim.

„Šta može da bude tako strašno u tom Spoljnjem Svetu“, pitao se dečak. „Možda i nije strašno, nego lepo, ali moj otac neće da to drugi saznaju, pa da odu iz Sjajne Zvezde. Ljudi pričaju kako tamo vlada stalna promena. Pa to je baš dobro, ovde je tako dosadno! Nikad se ništa ne dešava. Baš bi bilo zanimljivo upoznati tu promenu.“

Eto, tako je razmišljao mladi princ. I, pošto je sve češće tako razmišljao, uskoro je odlučio da i sam krišom, da niko ne zna, krene na put. A budući da je bio veoma hrabar, jer je bio pravog kraljevskog porekla, princ je to i učinio.

Jednog jutra, dok su svi još spavali, iskrao se iz zamka i otišao do granice. Kada je podigao nogu da prekorači kamen koji je označavao poslednje pedlje njegove zemlje, osetio je kako mu kolena trnu od straha; ipak, napravio je korak. Najednom, više nije bilo ni grada ni cvetnih leja. Svuda naokolo prostirala se samo gusta šuma. Princ je osetio kako mu se lančić oko vrata zateže. Njegov privezak je skakutao i cimao ga, pokušavao je da se vrati kući. Posle nekoliko koraka u suprotnom pravcu, međutim, smirio se, a uskoro mu se i sjaj potpuno ugasio. Prvi put njegova sjajna zvezda nije svetlela, već je bila mrtva i beživotna. Princ se silno uplašio. Ali, svuda oko njega prostirala se šuma u kojoj on nikad ranije nije bio, puna čudnih mirisa i tajanstvenih senki, koje su ga mamile da krene dalje.

Hodao je ceo dan. Kada je pao mrak, više se ništa nije videlo, ali su se sa svih strana čuli razni i neobični zvuci. Princ je celu noć proveo sedeći budan, slušajući te zvuke, omamljen lepotom šume. „Znao sam da me lažu“, govorio je u sebi, „ovde nije strašno, već divno. Ali, zašto to rade? Zašto moj otac ne želi da steknem svo ovo znanje?“

Kada je svanulo, princ je krenuo dalje. Oko podneva je stigao u neki grad. To mesto se toliko razlikovalo od onoga što je on poznao! Svuda je bio žamor, neki ljudi su i vikali, a sa jednog šarenog mesta u sredini širio se miris peciva. To je bila pijaca. Kada su videli prinčevo lepo odelo, seljaci su pomislili kako on mora biti vrlo bogat, pa su počeli da mu nude svojju

robu. Princ je stajao usred te vreve i jeo breskve i đevreke koje je dobio, nasmešen i srećan. Nedaleko odatle, posmatrao ga je jedan stariji čovek. On je bio krojač, divio se prinčevom odelu. Bilo mu je jasno da je mladić stranac, jer takve tkanine i takav kraj nikad ranije nije video. Na svu sreću, krojač ne samo da je bio dobar poznavalac svog zanata, već je bio i veoma dobar i pametan čovek i, kad se princ zbunio jer su seljani počeli da mu traže novac za sve što je pojeo, a on nije znao šta je to jer u Kraljevstvu Sjajne Zvezde novac nije postojao, krojač je shvatio da je mladić u neprilici. Prišao mu je, platio njegove račune i poveo ga u svoju radionicu.

Princ je znao da svoju zemlju ovde ne sme da pominje. Zato je rekao majstoru kako se ne seća odakle je i da ne zna kako je došao u ovo mesto. Krojač je zaključio kako se dečaku sigurno desila neka teška nesreća od koje je izgubio pamćenje, već je slušao da je tako nešto moguće. Pa, pošto je dečak očigledno bio lepo vaspitan i plemenitog držanja, ponudio mu je da ostane kod njega kao šegrt. Tako je princ počeo da uči da šije i kroji, a uz to je još dobio i stan, hranu i platu. Dobio je još i novo odelo, kakvo su nosili i ostali mladići tog kraja. Njegovo prvo odelo su lepo oprali i ispeglili i okačili u izlog radionice da privlači mušterije.

U početku je princ bio veoma zadovoljan svojim životom. Upoznao je i sretao ljude i stvari za koje pre nije znao ni da postoje. Radovala ga je glasna muzika Spoljnjeg sveta, veselio se igrajući se novih igara

sa svojim vršnjacima i ponosio se kada bi video kako napreduje u zanatu. Ali, vreme je prolazilo. Jednog dana, princ je shvatio da su mu svi dani postali slični, kao jedan isti dan koji se stalno ponavlja, možda sa malim, ali sasvim nevažnim promenama. Znači, bilo je vreme da krene dalje. Iza ovog grada, pružala su se još bezmerna prostranstva i nebrojeni gradovi Spoljnjeg Sveta. Ovo je bio samo prvi od njih, a toliko toga novog je u njemu doživeo! Ko zna kakva su ga još divna iznenađenja čekala na njegovom putu?

Međutim, ubrzo je shvatio da gradovi Spoljnjeg Sveta veoma liče jedan na drugi. Putovao je sve dalje, u nadi da će u nekom sasvim novom kraju upoznati neki sasvim novi život, dok mu se ušteđevina sve brže tanjila. Kada je iz svoje kесе izvukao i poslednji novčić, zadesio se u jednom malom mestu kroz koji je prolazila neka rečica. „Za tebe baš i ne mogu da dobijem bogzna šta“, pomisli princ gledajući kako mu novčić leži na dlanu. Onda se pope na most, pa uzviknu: – Reko, donesi mi nova znanja! – i baci svoju paricu u vodu.

„Moraću ovde da se zadržim mesec-dva šijući odela, dok ne skupim ponovo malo ušteđevine“, razmišljajo je princ šetajući gradom i tražeći krojačku radnju. Nimalo se nije brinuo, jer je znao da je dobro izučio zanat, a ko dobro radi dobro i zaradi, tome ga je naučio njegov majstor. I zaista, uskoro blizu crkve ugleda radnjicu na kojoj je pisalo „Krojač“. Međutim, ova radnja je već imala svog šegrta. Majstor, koji nije

bio dobar ni u životu ni u zanatu, nije hteo ni da čuje da primi nepoznatog mladića u svoju službu ni pod kakvim uslovima. Princ je morao da traži drugi posao. Ali jedino što su mu nudili, bili su najgori i najprljaviji poslovi. Šta će, kud će, počeo je da iznosi đubre i da čisti ulice. Noćivao je u jednoj štali. Uskoro je bio jako prljav, jer nije imao gde da opere ni sebe ni svoju odeću. Ljudi su ga zaobilazili kad su prolazili pored njega jer je smrdeo, a deca su ga gađala i zadirkivala i nadevala mu razna pogrдна imena. Ali najgore je bilo to što je zarađivao tako slabo, da je jedva imao da se prehrani, a kamoli nešto još i da uštedi. U početku se tešio sanjajući lepe snove. No, i snove je potrebno hraniti veselošću i lepotom, inače se istroše i zgasnu, a u prinčevom životu je sve sada bila beda i jad.

Kada je stigao u to mesto, bila je jesen. Prvi put mu je malo radosti donelo leto, jer je mogao svakog dana, u zoru, dok ostali još spavaju, da se okupa na reci i da bude čist. Jedno jutro, dok je tako ležao na obali i čekao da još prohladni, kosi zraci sunca popiju kapljice vode sa njegovog tela, ponovo se setio reči svog majstora: „Ko dobro radi...“. Pa da – morao je što pre da se izvuče iz ovog mesta, a da bi to uspeo, treba da radi ono što zna da radi dobro, a ne da čisti đubre i jadikuje nad sudbinom!

Oprao je svoje prnje što je bolje mogao, osušio ih na suncu i krenuo da promeni svoj život. U svakom mraku, nađe se i po neka trunka svetla. Tako je bilo i u ovom gradu – u glavnoj ulici je živela jedna žena koja

je uvek bila dobra i predusretljiva prema siromasima. Često mu je doturala po neki zalogaj, ili bi ga pozvala da joj počisti ispred kuće i kad to nije bilo neophodno, kako bi mu udelila po koju paru. Kad se usudio da joj pokuca na vrata, veoma se iznenadila, njegova smelost ju je možda čak i uplašila. Ali, bedni mladić je pognuo glavu i zamolio je da sasluša njegovu priču, jer mu samo ona može pomoći. Rekao joj je kako je on sin čuvenog i bogatog krojača, koji je krenuo u svet da okuša sreću i nepromišljeno izgubio sav novac. Sad se grdno kajao zbog svoje gluposti, želeo je da se vrati svom pozivu i molio je samo da mu da parče tkanine, iglu i konac, da joj nešto sašije, kako bi svi videli njegovu umeće. Lepo ponašanje i birane reči su njegovoj priči dale istinit lik, i žena je pristala.

Prvi put od kada je otišao, sa ponosom i čežnjom se setio svog porekla. Napravio je bluzu kakve se nose u Kraljevstvu sjajne zvezde. Onaj drugi krojač tako nešto ne bi mogao ni da smisli ni da sašije. Već sledećeg dana, građani su u redu stajali ispred ženine kuće, gde je princ sedeo i šio, kako bi naručili od njega neki komad odeće. Žena je trljala ruke. Ona je bila dobra, ali ne i luda, i umela je da izvuče korist iz svega ovoga. A mladić je sedeo i šio bez prestanka. Žurio se da što pre dođe do malo novca i pobegne iz ovog užasnog mesta. Naravno, bio je dovoljno mudar da nikome ništa ne govori. Jedne noći, kada mu se nakupilo malo ušteđevine, obukao je novo odelo koje je sebi napravio, uzeo svoju kesu i krenuo dalje.

Bez zaustavljanja je putovao do prestonice, gde je otišao pravo do kraljevog dvora i zatražio posao. Sada je znao da u ovom svetu čovek možda ne može da bira materijal od koga je satkan, ali da zato sam kroji svoju sudbinu i da će ona biti utoliko bolja ukoliko su šire mogućnosti koje joj ponudi. Zato je i odlučio da krene od vrha i potraži posao baš na dvoru. Ali, koliko god da je bio bolji majstor od krojača iz onog malog mesta, sa kraljevskim švaljama i šnajderima nije mogao da se meri. Ipak, dobio je posao u konjušnici, a ni to nije bilo tako loše. Upoznao je nove i zanimljive ljude – pre svega, tu su bili dvorski gardisti i konjanici, dostojanstveni ljudi ponositog držanja, koji su, kao kraljeva pratnja, proputovali pola sveta. Oni su voleli da pričaju o svim čudesima koja su videli i doživeli, a mladić ih je slušao otvorenih usta. govorili su o slavnim bitkama, o predelima i neobičnim ljudima. „Možda ću uspeti jednog dana i ja da postanem kraljev konjanik i da obiđem sva ta divna mesta“, razmišljao je princ.

Mladić je bio dobar konjušar, jer je voleo konje i oni bi mu se obradovali kada bi videli kako im prilazi. Tako je brzo završavao posao, pa bi mu ostalo puno slobodnog vremena, koje je često provodio šetajući se po velikoj, cvetnoj bašti koja se nalazila u samom dnu vrta. Tu su se gajili najlepši primerci cveća, od kojih su pravljeni cvetni aranžmani za dvor.

Princu su se posebno dopadale ruže, jer su ga podsećale na cvet sjajne zvezde. Jednom je, šetajući se, primetio kako se jedan ružin struk otkacio od pritke.

Kada je bolje pogledao, video je kako iz zemlje niče neki korov koji napada ružu. U Kraljevini sjajne zvezde, baštovanstvo je bilo najdostojnija umetnost i princ je proveo mnoge sate obučavajući se i negujući svoj vrt. Zato je sada klekao na tlo i počeo pažljivo da plevi oko cveta. Kada je zvršio, privezao je ponovo ružu za pritku i nežno pomilovao njene laticice, jer je znao da cveće svoj miris dobija od ljubavi koja mu se pokloni. Bio je tako zabavljen poslom, da nije ni primetio starog baštovana koji je stajao samo nekoliko koraka dalje i sve to posmatrao. Njemu je već davno bilo vreme da nađe nekog mlađeg da ga odmeni, ali vešti prsti su bili tako retki, a srce nežno kao cvet nije se ni moglo naći.

- Gde si naučio tako da posluješ oko cveća – upitao je mladića.

- U domu svog oca. Imali smo veliku baštu – odgovorio je princ.

- A da li bi hteo da ostaviš konjušnicu i dođeš kod mene da šegrtuješ – predložio je baštovan. – Živeo bi sa mnom u baštenskoj kućici, niko ti nikiad ništa ne bi naređivao, a baštovanska plata je bolja od konjušarske. Ja sam već star i treba da nađem sebi zamenu pa, ako se dobro pokažeš, uskoro ćeš moći da zauzmeš moje mesto, a biti glavni kraljev baštovan nije baš mala stvar.

I tako se princ preselio u baštensku kućicu. Veoma mu se sviđalo da uči od starog baštovana. On je već umeo mnogo oko cveća, ali baštovan je znao divne priče o samom cveću. Pričao mu je šta koji cvet voli, kako se kom cvetu mogu pojačati boja i miris i o

zemljama iz kojih su donete retke i neobične vrste. Ovaj novi poziv je princa tako privukao, da više skoro nije ni mislio na svoju želju da putuje po svetu. Osim toga, tu je bila i mala kraljičina vezilja. Ona je svako predveče dolazila da posedi s njim u bašti i tako je veselo ćeretala, a pogled na njene velike oči i sićušne prste grejao je mladićevo srce.

Jednog dana, stari baštovan je obukao svoje najlepše odelo, jer je išao da razgovara s kraljem. Kada se vratio, stavio je ruke na mladićevo ramena i svečano rekao:

- Sine moj, još kad sam te primao u službu kazao sam ti da je meni davno došlo vreme da se povučem. Evo, danas mi je kralj dozvolio da to i učinim. Na tebi je da me sad zameniš. Ja sam ti dao svo znanje koje sam imao, a to nije mnogo više od onoga što si već i sam posedovao. Rekao sam kralju da si dostojan da budeš glavni baštovan uprkos svojim mladim godinama i da mu jemčim kako ćeš jednog dana postati bolji nego što sam ja ikad bio.

Mladić je zagrlio starca i tako su se oprostili. Sada je imao celu baštensku kućicu za sebe. I mala vezilja se veoma obradovala ovim vestima. Uskoro su sve češće, dok su sa klupice posmatrali zalazak sunca, razgovarali o tome kako bi bilo lepo imati decu, a mladić je pri tome sve vreme njenu malu ruku držao u svojoj. Više nimalo nije želeo da putuje, nije mu bilo ni na kraj pameti da ide negde gde nema njenih toplih očiju i zvonkog smeha.

Međutim, jednog dana, na dvoru je zavladao velika žurba i vrevu. Susedna kraljevina im je objavila rat i počele su velike pripreme za predstojeći boj. Najveštiji kraljevi vojnici su svakog dana obučavali mladiće ratnim veštinama, dvorski vrt je odzvanjao od zveketa oružja koje se presijavalo na suncu. Mladić je bio ushićen. Sve je bilo tako veličanstveno i uzvišeno! Kao kraljev glavni baštovan, nije morao da ide u rat, ali njegovo srce je igralo uz zvonke udarce mačeva i nadimalo se od njihovog sjaja i on se prijavio u vojsku. Mala vezilja je bila malo tužna, ali i neizmerno ponosna.

Pripreme su uskoro završene i došao je dan boja. Rano u zoru, vojska se okupila ispred palate da bi krenula ka bojištu. Predvodio ih je najstariji kraljev sin na velikom crnom konju, a iza njega je jahala njegova garda. Sunce se tek pomaljalo, ali svi građani su bili budni. Dočekivali su vojnike na ulicama, zasipali ih cvećem i bodrili. Mladić se osećao tako veliko i važno! Dok su prolazili kroz gradsku kapiju, video je malu vezilju i mahnuo joj, a ona mu je pritrčala i poljubila ga. To je bio njen prvi poljubac. Njemu se činilo da je postao tako lagan, da više nikada u životu neće osetiti zamor, a put je neosetno promicao pod njim.

Oko podne su se našli na bojnopolju. Neprijateljska vojska je već bila tu i spremno ih čekala. Zauzeli su svoja mesta. Mladić je jedva čekao da pokaže svoju mačevalačku veštinu. A onda je počeo boj. Zavladao je strašna buka, urlici i topot konja. Princ je video kako mu se strahovitom brzinom približava neko

iskeženo lice sa isukanim mačem. Podigao je svoje oružje i krenuo u napad. Osetio je kako je nešto puklo i kako mu mač usporava. Ugledao je užas na onom licu koje više nije bilo iskeženo, bespomoćni užas, a onda je to lice postalo prazno kao ljuska ispod koje nema ništa, dok se svuda naokolo razlivala krv. Mladić je stajao sleđen. Ali oko njega su fjukali bes i strah, i on podiže ponovo svoj mač i poče da udara, ne gledajući gde i ne osećajući da li vreme prolazi ili stoji.

Posle nekoliko sati, sve je bilo gotovo. Odneli su slavnu pobjedu. Dok su njegovi drugovi, umorni ali srećni, tovarili ranjene i pripremali se za povratak, mladić je s užasom gledao kako gavranovi sleću i ključaju one koji se neće vratiti. Drugi to kao da nisu primećivali, nisu videli ništa od sreće, ali princ je shvatio da razlog za tu sreću ne leži u pobjedi, već prosto u tome što im je glava još uvek na ramenima. Najednom se osetio strašno sam. Plašio se svih tih ljudi okio sebe, koji su mu bili tako daleki i sveta u kome se našao.

Vest o pobjedi je putovala pred njima. Seljani su ih dočekivali na putu, nudeći im hranu i vino. Kada su stigli u grad, već su skoro svi bili pripiti i euforično pevali pobjedničke pesme. Ali mladić je celim putem ćutao. Činilo mu se da nikada više neće moći ništa ni da pojede ni da popije. Mislio je samo na malu vezilju, na njene oči i kako će uzeti njenu malu ruku u svoju i ponovo dobiti njen poljubac.

Čekala ga je na klupici ispred baštenske kućice. Kada ga je videla kako dolazi, pohrlila mu je u susret.

- Tako sam se plašila – rekla mu je dok ga je grlila. – Ali javili su nam da smo pobedili i ja sam odmah saznala da si živ, glasnik je svima ispričao kako si se istakao u borbi i da si bio jedan od najhrabrijih. Kraljica me je pozvala, u poverenju mi je saopštila kako kralj hoće da te primi u svoju gardu. Tako sam ponosna! Sad možemo da se uzmemo i nećemo morati da živimo u baštenskoj kućici i svuda ću moći da koračam uzdignute glave, jer moj dragi nije baštovan, već kraljev gardista!

Ali mladić nije želeo da postane kraljev gardista. On nikada više nije želeo da pođe u rat, hteo je samo da gaji svoje cveće i da grli svoju malu vezilju. Počeo je da joj priča o tome kako je rat strašan i o svemu što je doživeo, kako to ne želi da doživi nikada više i kako će njih dvoje biti srećni u baštenskoj kućici, okruženi ružama.

Mala vezilja se rasplakala. Ona ništa nije razumela od onoga što je govorio. Shvatila je samo kako je on kukavica i da neće da prihvati čast koja im se nudila. Otišla je svojoj kući, tužna i povređena.

Kada je ostao sam, princ je prvi put shvatio da je stvarno potpuno, potpuno sam. Ceo život u ovom svetu promene je samo besmislena potraga za nečim što nikada nije onakvo kakvim smo ga zamislili. Setio se svoje domovine i njenih beskrajnih cvetnih leja. Pogledao je svoj medaljon koji mu je i dalje visio oko vrata. Dok je čistio đubre u onom groznom mestu više puta je hteo da ga proda i tako stekne neku paru, ali

ipak to nije učinio. Njegova sjajna zvezda, koja je sad visila mrtva i zgasla, tako je divno blistala među granicama njegove domovine! I princ shvati da mu je preostala još samo jedna jedina želja – da se vrati kući.

Iako je bio umoran, on upakova mali zavežljaj, ponese sav novac i hranu ne razmišljajući o tome da li je to dovoljno i krete na put. Još uvek je bila noć kada je napustio gradsku kapiju.

Putovao je danima. Odmarao se samo nekoliko sati noću, a sve ostalo vreme je hodao. Nije bio siguran da li će uspjeti da nađe ono mesto u šumi na kome se nalazi granica njegove zemlje, ali nije imao šta da izgubi. U ovom svetu za njega više ionako nije bilo života. Kad je stigao do grada u kome je nekada izučio krojački zanat, već je davno bio ostao i bez novca i bez hrane. Stigao je do radnje svog nekadašnjeg majstora. U izlogu je i dalje stajalo odelo iz njegove domovine. Princ zarida, jer mu se činilo kako više nikad neće biti dostojan da ga obuče. Mogao je da zakuca na vrata, majstor bi mu se sigurno obradovao i dao mu nešto da pojede, ali on nije hteo da se zadržava. Žurilo mu se da se sve završi što pre, da pronade svoju zemlju ili da umre.

Dugo je lutao kroz šumu, sve dok nije pala noć. Bila je mrkla tama, jer gusto drveće nije propuštalo mesečinu i nije se video ni prst pred okom. Princ se sklupčao pod jedno drvo, osluškujući noćne šumske zvuke. Setio se kako su mu oni nekada izgledali kao najdivnija muzika. Tada nije znao da su to zvuci smrti.

Dočekaao je zoru grčevito stežući svoj medaljon, uplašen i iscrpljen. Bio je strašno gladan. Noge su ga jedva držale. Odjednom, vide kako se u obližnjem grmu crvene male šumske jagode. Sagnuo se da ih ubere, kad oseti kako ga nešto oko vrata zateže. Njegova sjajna zvezda se budila, čak je počinjala i da svetluca! Princ brzo pođe u pravcu ka kome ga je vodio njegov medaljon. Posle par koraka, pred očima mu se ukazaše cvetne leje sa belim gradom u daljini i on izgubi svest.

Probudio se u svojoj sobi. Njegovi roditelji su sedeli kraj kreveta. Nisu bili nimalo ljuti, već radosni i nekako ponosni. Nisu ni mogli biti ljuti, jer su žitelji kraljevine Sjajne zvezde bili suviše mudri da bi u svojim srcima negovali ljutnju.

- Dugo smo te čekali – rekao mu je otac, grleći ga. Ali sada si tu. Nadam se da te ovaj san okrepio od puta, jer je došlo vreme da ti nešto pokažemo.

Princ je ustao i pošao za svojim roditeljima niz stepenice koje su vodile u podrum zamka. Prošli su podrumske odaje i nastavili da se spuštaju još niže, sve dok nisu stigli do jednih vrata za koja on nije ni znao da postoje. Kraljica je sa svog lančića skinula ključ na kome je bila ugravirana njena sjajna zvezda i uvela ih u jednu veliku prostoriju, u kojoj je visilo, kao u nekom muzeju, mnoštvo odela iz Spoljnjeg Sveta, muških i ženskih, novih i pohabanih. Prišla je jednoj prilično iscepanoj ženskoj haljini i rekla, smešeći se:

- U ovoj odeći sam se ja jednog dana vratila svome domu.

- A ja u ovoj- reče kralj, pokazujući na odelo koje je stajalo pored njenog.

Princ nedaleko odatle ugleda i odeću koja je do skora bila njegovova.

- Dobrodošao kući, sine moj – čuo je kako mu otac govori.

Oseti kako mu se u srcu rađa neprolazna radost, sjajna kao sjajna zvezda. Sada je znao da se konačno, zauvek vratio svome domu.

Z

- Lepa priča – reče Jovan kada je završila. – To je u stvari priča o povratku bludnog sina.

- Jeste – Jelena je znala da će on razumeti. – Onako kako je ja vidim.

- Šta bi bilo da je princ izgubio ili prodao svoj privezak? Da li bi onda postojao način da se vrati kući?

- Ne. On nije znao put do svoje zemlje, nije umeo da prepozna njenu nevidljivu granicu. Jedino je sjajna zvezda mogla da ga vrati, i to uz pomoć čežnje, koja mu je davala snagu da istraje. Bez toga bi umro u Spoljnjem Svetu jadan i sam i nikad ga više ne bi bilo.

- A mi – upitao je Jovan – kako ćemo se mi vratiti svom domu?

- Ali i mi smo sačuvali našu sjajnu zvezdu. Ne svi, mnogi nisu, mnogi nikad nisu ni bili nešto drugo, nego stanovnici Spoljnjeg Sveta, ali neki je još uvek imaju. Samo što je uspavana i zgasla. Ponekad možeš

da osetiš kako zaiskri i kako ti greje celo srce. Na primer, kada pročitaš nešto, neku rečenicu koju je zapisao neko tebi sasvim nepoznat, ali njen titraj te dodirne ritmom koji izvire iz tebe samog, kao neko tvoje sopstveno, dragoceno sećanje koje je vekovima bilo negde duboko usnulo, a sada se probudilo. Ili pri nekom čudesnom susretu. Kada se sretne dvoje ljudi koji oboje nose sjajnu zvezdu, ti dragulji u njihovim srcima se prepoznaju i počinju da svetle, a među njima se uspostavlja beskrajna harmonija i mir.

- I onda su radosni; ali kada se razdvoje, osećaju ogromnu prazninu zbog koje postaju nesrećni i nezadovoljni – nastavi Jovan njenu misao.

- Tako nekako – odgovori Jelena.

„Mada ne baš“, dodala je u sebi. „Oni se razumeju bez reči i grle bez dodira, jer dragulji u njihovim srcima stvaraju most koji se neće prekinuti, i oni se neće razdvojiti, pa makar se ne videli nikada više. Ali ja to sada vidim, a ti to i dalje ne vidiš. Ti osećaš da se zbiva nešto čudesno, ali ne znaš šta je to i zato te ova magija, koja te nagoni da budeš sa mnom svaki dan, istovremeno udaljava i vezuje ti ruke. A ja nemam ništa od toga što znam. Šta mi vredi viđenje, kad ne umem da delam u skladu s njim“, dodala je u sebi.

Ali, naravno, nije to mogla da izgovori naglas. On ju je opet gledao pravo u oči, kao da očekuje da ona nešto određeno kaže ili uradi, ali nije znala šta. Čim bi počeo tako da je gleda, postajala je glupa, trapava i nemoćna.

Pa ipak, i pored toga, osećala se sasvim dobro. Dok mu je pričala svoju priču, raspoloženje joj se popravilo. Kada je Šeherezada iz noći u noć tkala svoje velove od reči da je spasu od mača, kralj je slušao i uživao; ali uživala je i ona, jer je bila slušana. Njene priče su, udaljavajući je od smrti, primicale njenu dušu kralju, i on ju je zavoleo. Ali zavolela je i ona njega, jer reč ima magični tok koji govornik i slušalac stvaraju zajedno i koji struji u oba pravca.

- Ja ne bih mogao da izneverim malu vezilju.

- Znam. Ne bih ni ja. U tome i jeste naš problem, što radije izneveravamo jedinu iskru prave plemenitosti u sebi, nego malu vezilju. I tu osobinu nazivamo uzvišenim imenom časti, a zapravo se radi samo o tome da još uvek nismo spremni da se suočimo sa ovim palim stanjem i odrekemo se nade da se možda i u ovom svetu može naći večnost.

- A italijanske papučice?

Jelena ga je gledala zbunjeno:

- Kakve italijanske papučice?

- Pa, kako se sa tom tvojom filozofijom slažu te otkačene italijanske papuče koje su verovatno koštale kao nečija plata – objasnio je svoje pitanje.

- A, to – Jelena se nasmejala, pogledavši u svoja stopala.

Oduvek je volela skupe i originalne cipele, bila je veoma ponosna na svoj orman sa cipelama.

- Slažu se odlično. Kao i jedrenje po Mediteranu i sve ostalo što ovaj život čini lepim. Vidiš, ovde je

sve konačno i prolazno, propadljivost je suština svega što nas okružuje. Zato ja verujem da pred nama stoje samo dva puta: ili ćemo skončati i raspasti se i nikad nas više neće biti, ili ćemo spoznati ovaj svet, uvideti da ovde više nema ničeg za nas i tako dobiti snagu za povratak u domovinu. Ovaj svet je učionica. Ali pametnom čoveku je jedan osmeh bolji učitelj nego milioni suza.

- Znači, ti misliš da je smrt konačni kraj, ne veruješ u život posle smrti, reinkarnaciju...?

- O, naprotiv, verujem u sve to. Verujem da se rađamo ponovo, i ponovo, sve dok ne uspemo da spoznamo život onako kako ga je spoznao princ Kraljevstva Sjajne Zvezde i postanemo sposobni da krenemo natarag. Ali tu nema ništa utešno, znaš. To nije ona pomirljiva filozofija lenjivca koji leškari u hladu i svodi svoje životne funkcije na minimum, da bi izbegao greh, kako bi u novom životu imao što bolju odskočnu dasku da krene ponovo. Princ je bio dobitnik, zato je mogao da uspe. On je bio veliki ratnik, koji nije priznavao poraz, zadobio je pobedu u svakoj bici koja mu se u ovom svetu našla na putu. Ako postoji patnja koja vredi, onda je to plemenita patnja pobednika koji čezne da se izdigne ka višim sferama, a ne kukavička patnja slabića i gubitnika, koji beži iz realnosti u imaginarne rajске vrtove, jer nema hrabrosti da se sa realnošću suoči. Te dve patnje su suštinski različite, kao crno i belo. Prva vodi ka Bogu; druga u ludilo i mizantropiju.

Jovan je slušao veoma pažljivo, pomalo iznenađeno. On se prepoznao u slici ratnika koji ne prizna-

je poraz. To je ono što je oduvek želeo da bude; kada je kao student radio svakakve poslove; kada je napustio posao u institutu, da bi od ljudi sa tuđim životima na savesti pozajmio novac pod uslovima za koje nije znao da li će moći da ispuni i sve uložio u svoj prvi velikii posao za koji nije znao da li će umeti da ga uradi; kada je danonoćno sedeo sa ljudima čije društvo ne pruža nikakvo zadovoljstvo, da bi naučio sve što znaju i shvatio kako misle; kada ujutru otvori oči posle nekoliko sati sna; kada ostaje budan da bi čitao do kasno... Njegov smisao je bio smisao pobednika. Ali to je nešto, što se ne govori. Ljudi cene pobednike, ali im suviše zavide, da bi bili inspirisani njima. Patnja, to je već predmet masovne inspiracije – umetnost, religija, filozofija, svuda se provlači ta slika jadnog, malog, bednog čoveka, ophrvanog nesnosno teškom sudbinom i divljenje njegovoj veličanstvenoj sposobnosti da, ipak, podnese. I, na kraju, apstraktna ali večna uteha: „Blago onima koji plaču, jer će se utešiti.“.

Blago onima koji plaču, jer će se utešiti – reče Jelena – to je zloupotrebljen citat. Zašto „oni koji plaču“ moraju biti telesno, materijalno bedni? Jer, utešiće se samo oni koji plaču jer znaju da su prah i u prah će se pretvoriti, koji su gladni istine i željni svoga Oca. Pa ni među njima neće svi pronaći utehu, već samo oni koje taj plač navede da krenu putem i počnu da od sebe grade istinskog čoveka, takvog, koji može da postoji u Carstvu Nebeskom. Tu telesna beda ama baš ništa ne pomaže.

Ili: „Blago siromašnima duhom, jer je njihovo Carstvo nebesko“. Ti „siromašni duhom“ se često shvataju kao oni koji nemaju mnogo znanja (za razliku od fariseja), koji su po tome slični deci. Neki čak idu tako daleko u svojoj gluposti, da ih porede sa budalama! A zašto taj citat ne bi značio: „Blago onima koji znaju da su siromašni duhom jer osećaju da nemaju dovoljno Duha Svetoga i žeađaju za još, njihovo je Carstvo nebesko“? Zašto svi vole da se pozivaju na takve, hiljadu puta korišćene, višesmislene i često zloupotrebļavane citate iz Biblije?

Nikada nisam čula da neki teolog govori o onoj priči, kada gospodar ode na put, pa trojici svojih slugu poveri novac na čuvanje. Prvom pet talanata, drugom dva, a trećem jedan. Prva dvojica slugu ulože povereno im blago u poslove, onako kako su od gospodara videli da se to radi, i zarade. A treći, u strahu od gospodarevog gneva, zakopa onaj jedan talant u zemlju, da bude na sigurnom. On je mislio da je ispravan, ali gospodar, kada se vratio, prvu dvojicu nagradi, a trećeg baci u tamnicu i oduzme mu i onaj jedan srebrnjak, te ga da prvom slugi koji je najviše zaradio. „Jer svakome koji ima, daće se i preteći će mu; a od onoga koji nema, i što ima uzeće se od njega.“

Taj citat se često koristi da potvrdi neku ovo-svetsku nepravednu istinu, da ubedi malog bednika kako mu nikakva borba ne vredi, jer se sudbina ne može popraviti. Uostalom, šta je malo tavorenja u poređenju sa večnim spasenjem? Nikada nisam čula da se razgo-

vara o duhovnoj poruci ovih reči. A za mene su one najkonkretnije uputstvo u mojoj potrazi za Ocem. I u mojoj težnji za ispravnim življenjem, koje je potraga za Ocem. Toliko je znanja i iskustava potrebno steći da bi se na tom putu napredovalo! Potrebno je i koristiti ih, jer znanja zaključana u glavi nikada neće postati istina, a tragalac neće ni primetiti kada mu se put pretvori u stranputicu i tako će, ako ne koristi i ne uvećava stalno svoje unutarnje blago, izgubiti i ono malo što je imao.

Otkaçene italijanske papuèice su simbol, znaš – nastavila je Jelena. – One mi govore da i dalje pobeđujem. Duhovni svet nije odvojen od materijalnog, naprotiv. On od materijalnog uči i tako se razvija. Materijalni svet je prvi stepenik; ako ga preskoèiš, skaèeš u ponor kome možeš da daš kakva god hoćeš imena, ili da ga ulepšaš kakvim god hoćeš iluzijama, ali on će i dalje ostati ponor.

Ja sam izabrala da živim tako, da imam novca koliko mi je neophodno i puno vremena za sve one stvari koje ga ne donose, ali mi pružaju radost na mom putu. Nisam zaglibila kao ti – reče osmehnuvši mu se – pa da mi novac bude svrha. Ali takav život, u svakom trenutku, mora da bude stvar slobodnog izbora, a ne neminovnost. Jeste, ove papuèice imaju dva kaišèića i malo staklenih perlica, a koštale su kao neèija plata, samo bi lud èovek tako bacio pare. E, pa u tome i jeste štos. Tako ja dokazujem sebi da mogu, živeći po svom, da isteram svoje hirove, jer sam pobeđnik, jer me život nije samleo u svom mlinu.

Z

Jovanu se dopadao smisao njenih reči. „Dok govori, usne joj se pomeraju kao da pije vazduh“, pomisli. To mu se takođe sviđalo. „I giba se, stalno se pomalo izvija, uspravlja ili opušta, kao da modulira glas celim telom.“ Pomislio je kako bi bilo lepo otići sa njom na neki put, možda na more. Da, definitivno u neko malo, mediteransko mesto. Pili bi neko dobro vino, a on bi posmatrao njeno telo kako se giba dok govori, ili dok pliva, ili pod njegovim prstima... Slušao bi njen glas, ona ima tako prijatan glas. To što je govorila, to su bile njegove sopstvene misli koje sam nije umeo da formuliše. A ona je umela. Divio joj se zbog toga. Ali, njihove misli su se suviše često poklapale; onda bi se razumevali bez reči i osetio bi kako može da joj ispriča sve, da joj poveri bilo šta. A to je opasno. Ne, ovo što je strujalo između njih je bilo suviše ozbiljno da bi se završilo kao romantična avantura. Osim toga, kada bi stigao kući, njen glas mu se još uvek vrzmao po glavi i stalno mu se vraćao taj osećaj, kad su zajedno... To nije dobro. Možda bi bilo pametnije da se ne viđaju neko vreme. Samo neko vreme, dok ta magija ne iščili. Posle bi mogli da nastave da se druže, nije želeo da izgubi razgovore sa njom. On je uživao u dobrom razgovoru, uz dobru hranu, na nekom prijatnom mestu... Ovde u stvari više uopšte nije bilo prijatno, jara se isijavala iz kamena svuda oko njih. Bilo je stvarno nesnosno vruće.

- Da li ti smeta ova vrućina – upitao je.

- Da – odgovorila je. – Baš sam mislila o tome kako je u mojoj bašti, pod borovima, uvek hladovina.

- Onda, idemo u tvoju baštu?

- Idemo.

U džipu je u svakom slučaju bilo ugodnije nego na kalemegdanskom suncu, jer je radio erkondišn. Jelena se veselila što će moći da ga ugosti u svojoj kući. Jovan je upravo završio jedan od svojih bezbroj kratkih telefonskih razgovora. Dok mu je pričala svoju priču, isključio je telefon, ali kada su krenuli, uključio ga je ponovo i on je istog trena počeo da zvoni.

- Večeraš imam jedan neodložan sastanak – rekao je – ali imamo celo popodne na raspolaganju. Šta ćemo da radimo, jesi li smislila nešto?

„Mogli bismo da uđemo u saunu i da isparimo ovo sunce iz sebe. Zatim bih pozvala dve dobre mase-
rke, jer ne postoji bolji način da čovek utroši jedan sat od kombinacije dobre masaže i dobrog razgovora, a onda bih nam spremila špagete sa bosiljkom i pun bokal sangrije, pa bismo sedeli u bašti, jeli špagete, pili sangriju i mirisali leto.“ To je htela da kaže. Ali nije mogla, nikako. Kao prvo, zato što nije imala saunu u kući; masaža bez saune prethodno, na ovoj vrućini, to nije imalo nikakvog smisla, čak bi bilo degutantno; i, na kraju, bila je sigurna da u podrumu nema nijednu jedinu flašu odgovarajućeg vina, a špagete je bez dobrog crnog vina nemoguće jesti. I, tako je rekla ono što joj je preostalo:

- Sedećemo u bašti i mirisaćemo leto.

- Odlično. Ja volim miris leta.

„Čudno“, pomisli Jelena dok su sedeli za njenim stolom pod borovima, „kada se sa nekim dobro razumem, volim da sedimo i da ćutimo. A nas dvoje nikad ne ćutimo, stalno nešto govorimo, ne znam odakle nam tolike reči“.

Kada su stigli, Jovan je obišao njenu kuću i video je *Bibliju* otvorenu na prvoj glavi Jevanđelja o Jovanu: „U početku bješe rječ, i rječ bješe u Boga, i Bog bješe rječ...“

Objasnila mu je zašto je tako drži. Kada je bila mala, kada je tek počinjala da čita svoj Novi Zavet, ovaj tekst je odmah privukao njenu pažnju. Za razliku od ostalih jevanđelja, koja su joj svojim lepim pričama donosila utehu i mir, ove reči su bile potpuno mistične, ispunjene tajanstvenim, nedodirljivim značenjem. Nije ih razumela i čak ih se pomalo plašila, ali je istovremeno osećala da se nevidljiva svetlost, koja je za nju zračila iz cele *Biblije*, iz *Jovanovog jevanđelja* isijava kao moćni, džinovski mač. Zato joj je oduvek bilo jasno da taj tekst ima neku posebnu snagu. Ona ni danas nije razumevala poruku *Jovanovog jevanđelja*, ali je verovala u njegovu moć. Naravno da je čitala razna tumačenja, ali nijedno joj nije ostalo u glavi, jer nijedno nije doprlo do njenog srca. Međutim, jednog dana je saznala da su veliki hrišćanski gnostici, katari i bogumili, uvek držali svoje *Biblije* otvorene na prvoj glavi *Jevanđelja po Jovanu*, jer su verovali da ih moćna svet-

lost iz tog teksta štiti i čuva na dobrom putu. Osetila je da su bili u pravu i odmah je učinila isto. Kad god je trebalo da donese neku važnu odluku, ili da se smiri posle neprijatnog dana, Jelena bi sela pored police sa otvorenom *Biblijom* i ostala tu, sve dok sve sile i struje u njoj ne bi postale mirne i paralelne. To je bilo njeno „sigurno mesto“.

Jovan je veoma pomno slušao. Reкао joj je kako je obišao pećine u Južnoj Francuskoj koje su katarima služile kao hramovi i isposnice, kao i Mon Segir, veličanstvenu tvrđavu u obliku broda iz koje je, pod opsadom, krišom izneto legendarno katarsko blago i odneto na sigurno, gde je i danas, čuvano kao najsvetija tajna za koju znaju samo retki posvećeni. Zamolio je da mu priča o katarima i njihovom učenju i ona je to učinila, a on je ponovo isključio svoj telefon. Govorila mu je o tome kako su se hranili samo plodovima i kako su veoma cenili obrazovanje i uz *Bibliju* posebno proučavali Hermesa i Pitagoru. Pričala mu je o progonima inkvizicije i o tome kako su katari radije birali smrt nego da se odreknu svoje vere. U selima se govorilo da je to zato, što su katarski posvećenici, parfei, poznavali put do Božjeg carstva i imali dar da i druge njime povedu. U četrnaestom veku, vojnici inkvizicije su zatvorili ulaz u pećine u Lombrivu u kojima se nalazila katarska katedrala i tako žive zazidali sve osobe, to su uglavnom bili obični seljani i katarske pristalice, koje su tu pokušale da nađu spas. Kada je Anri IV, dobri francuski kralj u čijem je srcu u jednom trenutku cela Evropa

videla svog spasioca, otvorio ove ulaze krajem šesnaestog veka, ukazao se čudan prizor – tela su ležala na podu u krugovima, tako da su šake i stopala svakog od njih dodirivale susednu osobu. Legenda kaže da su u ovom mnoštvu nevinih ljudi bili prisutni i parfei, koji su mogli da i druge povedu putem. Tako je unutar svakog kruga bio postignut kolektivni raskid sa ovozemaljskim životom. Anri IV je tela izneo iz pećina i sahranio ih na groblju crkve u Ormolaku.

Jovana je ova priča bila veoma dirnula.

Sada, dok su sedeli u bašti i pijuckali limunadu, pitala se zašto neko ko je tako načitan i obrazovan kao on, ne zna više o temi koja ga očigledno veoma zanima. Najednom joj je sinulo – razlog za njegovo odbijanje da traga u tom pravcu i za interesovanje koje je u njemu gorelo, bio je isti kao i razlog za sve drugo, razlog zbog koga je sticao i vodio bitke i gomilao pobeđe. To je bio strah od smrti. Ogroman, stalno prisutan strah od smrti, koji je pokušavao da zataška svojim novcem, svojim hedonizmom, svojim principima, svojim čitanjem.

- Zašto se ti tako bojiš smrti? – upitala ga je.

Jovan nije bio iznenađen ovim pitanjem.

- Ne znam – rekao je. – A ti, zašto se ne bojiš smrti?

- Ne znam – odgovori ona. – Ali to nije zbog vere. Vera u kojoj nestaje strah od smrti, morala bi da pomera bregove. Moja ni izbliza nije tako jaka. Možda se više ne bojim zato što sam se kao dete toliko plašila i toliko neprestano osećala blizinu smrti, da mi je to na

kraju dosadilo. Jednom sam sanjala da sam umrla, to je bilo relativno skoro, možda prošle godine. Taj san je bio neobičan, jer najčešće dok sanjam, znam da je to san. Ali ovaj put je sve bilo potpuno stvarno i kad sam se probudila u prvom trenutku nisam razumela zašto sam živa i šta radim u krevetu. Čak sam pomislila da nisam dospela tamo gde treba, pa da sad tumaram po sferama između života i smrti i da je to neka posmrtna halucinacija.

- A šta si sanjala, kako si umrla?

- Sanjala sam da se vozim kolima sa Pavlom, ali nismo u „jugu“, već u automobilu koji je imao kad smo se upoznali. Vozimo se preko nekog mosta koji u stvarnosti ne postoji. U mom snu, on prolazi iznad onog dela Zvezdare s druge strane šume. Pavle vozi. Zbog nečeg je strašno besan i ja sam sigurna da ćemo sleteti s puta i poginuti, ali ne mogu ništa da uradim, jer je on toliko uznemiren, da bi od svega što kažem bilo još gore. Razmišljam kako je tuđ bes užasno glup razlog za smrt i kako je glupo što sam bespomoćna. U jednom trenutku, sletimo s mosta. Gledam kako nam se približavaju kuće među kojima ću umreti. „Znači to je to“, pomislim i gubim svest.

Jovan ju je posmatrao netremice.

- Dobro si opisala taj osećaj, kako si rekla: „Kako je glupo što sam bespomoćna“? Da. I ja sam jednom sanjao da sam umro. Sve čega se sećam je upravo taj osećaj da ne mogu da učinim ama baš ništa i ta misao, kako je to užasno i glupo.

I dalje je gledao u nju netremice, kao da ima još nešto, kao da pokušava da u njoj vidi nešto što se ne može sagledati. „Hoće da mi kaže još nešto“, shvatila je, „ali ne zna da li to treba da učini“. Sedela je mirno i gledala ga pravo u oči.

- U jednoj od tih kuća sam ja rođen – rekao je na kraju. A onda, pošto je Jelena ćutala, nastavi da joj objašnjava: – Kad sam se rodio, moji roditelji su živeli na Zvezdari, u jednoj od tih kuća s druge strane šume. Posle smo se preselili. Tu sam odrastao.

Ali Jelena ga je odmah razumela. Ćutala je, jer je razmišljala o nečemu što joj je davno rekao njen otac. Kada se rodila, živela je u roditeljskoj kući, koja se takođe nalazila na Zvezdari. Ona je volela tu kuću sa ogromnim dvorištem, kao i šetnje po Zvezdarskoj šumi i Novom groblju u koje je vikendom odlazila sa svojim ocem. Međutim, jednog dana je gradska vlada donela odluku da se proširi kolovoz ulice u kojoj su živeli. Njihova kuća je morala da se sruši, jer je bila prevelika. Preselili su se u strogi centar grada. Jelena je zbog toga bila veoma tužna, ali otac ju je tešio uveravajući je da će se jednog dana sigurno vratiti u stari kraj: – Zvezdara poseduje magične sile – govorio je – koje nam ne dozvoljavaju da odemo zauvek. Ko se rodio na Zvezdari, sigurno će se na nju i vratiti, videćeš. Možda ćeš jednog dana zavoleti nekoga sa Zvezdare i ponovo doći tu da živiš.

„Možda ti, Jovane, nije trebalo da se seliš“, pomisli gledajući ga, „i moj život bi sada bio mnogo

lakši“. A onda najednom oseti kako je užasno umorna od tog beskonačnog sedenja i pričanja.

- Znaš šta, Jovane, meni se uopšte ne sedi sad sa tobom u ovoj bašti – reče iznenada. – Ako već treba da sedimo, sedela bih sa tobom negde na obali mora, negde u sumrak i gledala kako sunce polako, polako tone u vodu. Ili bih volela da trčim sa tobom kroz Zvezdarsku šumu rano ujutru kada je sve čisto od sunca i sveže od noći, ili bismo mogli zajedno da plivamo, ili da gledamo filmove i grickamo bademe, ili bih napravila neku dobru večeru, pa bih te zvala da zajedno jedemo i pijemo do kasno u noć, ili bismo mogli zajedno da putujemo, da isprobavamo sireve na Korzici, da se penjemo na neku planinu... Ima hiljadu stvari koje bih volela da radim sa tobom i koje znam da bi ti se dopale, umesto što se ovde zamaramo na ovim neudobnim stolicama. Ali mi ne možemo ništa od toga, jer ti sediš sav krut, posmatraš i sebe i mene sa bezopasnog rastojanja i nećeš da seпустиš, jer se to ne uklapa u tvoje okvire koje si sebi nametnuo da te štite. A oni te stvarno i štite, ali od života, dok si smrti svakim danom sve bliži i bliži. I ne postoji nijedan okvir koji će te od nje spasti. Samo ćeš jednog dana uvideti da je ona tu i da, posle naizgled tako savršenog života, umireš na pogrešnom mestu, pored pogrešne osobe, a možda i iz pogrešnog razloga.

Jovan je ćutao i gledao je. Videla je da mu je izmakla tlo pod nogama. Na njegovom licu su se mešala raspoloženja i osećanja, kojima u tom trenutku nije

gospodario. Niti je to želeo. U tom trenutku, želeo je njenu toplinu i ona je to osetila. „Kairosov čuperak na mom dlanu“, pomislila je. „Trebalo samo da zatvorim šaku.“ A onda se javila druga misao: „Sreća je proces. Trenutnu sreću prati nesreća. Kairosov dar je varka za smrtne“. Spustila je pogled. Ne, morala je to da prekine, brzo, pre nego što on napravi neki pokret, ili izusti neku reč. Osetila je kako leva ruka ponovo počinje da joj drhti, dok joj je srce udaralo kao ludo, kada je rekla, ustajući sa stolice:

- Zakasnićeš na tvoj sastanak. Da li ćemo se sutra videti?

Nije znala da li to govori mudrost, ili strah. U svakom slučaju, sada je bilo kasno. Ali bol za zagrljajem koji je upravo izgubila joj je nezadrživo punio oči suzama. Nadala se samo da će on otići što pre, pre nego što ona sasvim izgubi kontrolu.

- Ne znam, imam sutra puno obaveza. Javiću ti se – odgovorio je bezizražajnim, poslovnim glasom.

Glasom, kojim je ugovarao sastanke, kojim je razgovarao sa svojom sekretaricom, ali koji nikada, nikada ranije nije bio upućen njoj.

Jelena je ušla u kuću ne dižući pogled.

Bože, kako je užasno, gladno želela da je zagrole njegove velike, snažne ruke! Samo jednom. Samo jednom, a posle bi mogla i da umre, ili da celog života nosi uspomenu na taj dodir na svojoj koži. Samo jednom. Ali on to sada više nije hteo i ona tu ništa nije mogla. Popela se na galeriju i sklupčala uz policu na

kojoj je stajala Biblija. Plakala je bez zvuka, bez grimase, suze su se slivale jedna za drugom, natapajući njenu majicu. Plakala je, jer je znala da je ovo kraj, da se on više neće javiti. Jer postoji granica bola koju čovek može da podnese i koja nikada ne sme da se prekorači, inače sve počinje da se raspada, a ona je to upravo učinila. Uskoro jej sva bila mokra i kapi su joj klizile niz kožu, po grudima i stomaku, ali ona ništa nije osećala. Njeni oseti su ležali neupotrebljeni na njegovom dlanu, koji ih više nije hteo.

Kraj I dela

„...I tako, čovek, koji imaše punu silu nad svetom smrtnih bića i beslovesnih životinja, nagnu se ka okovu sfera, kada se provukao kroz njihov omotač i poče da posmatra Prirodu s donje strane lepog obličja Božjeg. Kada ga je ugledala kako ima u sebi neiscrpnu lepotu i celokupnu silu Vladara koncentrisanu u lik Boga, priroda se razneži od ljubavi, jer bejaše videla crte tog veličanstveno lepog lika čoveka kako se odslikava od vode i njegovu senku na zemlji. Poprimivši to obličje, koje slično njemu postoji u Prirodi odslikano u vodi, ono mu se dopade i požele da se tu naseli. Od trenutka kada mu se dopalo, to je i izvršio i nastanio se u obličju bez razuma. I tako Priroda, primivši u sebe svoga dragog, celog ga obuhvati, pa se ujediniše, jer žuđahu od ljubavi.“

II DEO

CORPUS HERMETICUM
OPIS ČOVEKOVOG PADA IZ BOŽANSKOG
U SMRTNO STANJE POSTOJANJA

DETELINA SA ČETIRI LISTA

Avgust je u Beogradu uvek lep. Činija sa voćem na Jeleninom radnom stolu, blago pogužvano lišće koje u ritmu vetra šuška po prozoru redakcije, sunce koje više ne peče već miluje i pravi tople šare po njenim rukama položenim na naslone stolice; zaista ne postoji niko ko bi mogao da joj pokvari raspoloženje po ovako divnom danu. Ovaj žgoljavko koji je sedeo prekoputa nje je to doduše uporno pokušavao, mada nesvesno – namere su mu u stvari bile sasvim suprotne, ali Jelena je bila savršeno srećna i pitala se da li bi nje-govo glupetanje (njen izraz za glupavo blebetanje) moglo da se usempluje sa zujkanjem one ose koja uporno pokušava da se izvuče iz zatvora duplog prozorskog okna. Pavlu bi se sigurno dopala ta ideja, on je tako sladak, njemu se dopadaju sve njene ideje.

Čovek sa kojim je razgovarala pripadao je agresivnim vegetarijancima, maloj podgrupi velikog klan-a militantnih humanista mizantropa. To su ljudi koji se pasionirano bore navodno za neku ideju koja je u suštini plemenita i pozitivna, ali su njihove strasti i dela usmereni protiv onih koje smatraju protivnicima te ideje, a ne ka njenoj realizaciji. Oni su destruktivni, nikad konstruktivni, glave pune dokaza o gluposti i zlobi

protivničkog tabora, srca natopljenog mržnjom i jeđom. Čovečuljak je pokušavao da je ubedi kako treba da ubaci u „Arku“ neku glupavu reklamu Udruženja vegetarijanaca na kojoj piše: „Ne jedem ništa što ima lice“, sa jednim trećerazrednim crtežom ispod. Naravno, besplatno, iz plemenitih pobuda. Pa, ona zaista nije imala ništa protiv plemenitih pobuda, na kraju krajeva, jedna dobra reklama više može da znači i jednu brigu manje oko nalaženja kvalitetnih tekstova, novac ne mora uvek da bude na prvom mestu. Samo, njoj je taj slogan zvučao suviše agresivno da bi moglo biti reči o nekim plemenitim pobudama, a crtež je bio daleko od dobrog. Tip je verovatno od nekog čuo kako je i ona vegetarijanac i sada je mleo kao navijen, ubeđen da su istomišljenici.

Upravo je završio sa serijom strašnih priča o štetnosti mesa po naše zdravlje i počeo da se poziva na apokrifna jevanđelja.

- O vegetarijanskoj ishrani je pisalo i u *Bibliji* dok nije iskasapljena – rekao je.

„Pa da, ljudi koji nikada ne čitaju *Bibliju* obožavaju tu priču o tome kako je ona skraćena i unakažena. Oni koji je čitaju ne bave se mnogo tim problemom, jer znaju da jedan ljudski život nije dovoljan da se shvati ni ono što je u njoj ostalo“, reče Jelena u sebi.

Ona se nije odričala mesa zato što je mislila da je neprirodno ubijati životinje. Ona čak nije mislila ni da je to tako strašno zlo. Ceo ovaj naš životni poredak je jedna velika klanica. U poređenju sa nekim drugim

ubistvima koje čovek svakodnevno čini, ubijanje životinja je marginalna stvar. Najgora ubistva čak niko ni ne kažnjava. Na primer, kada roditelji ubijaju dušu svojoj deci jer viču na njih ili se svađaju, kada nam škola ubija ličnost terajući nas po zakonu jačeg da sledimo modele koje čak ni ne poštujemo, kada sami sebi ubijamo inteligenciju prihvatajući opšte istine koje su najčešće najgore laži, kada ubijamo ljubav sumnjama i spekulacijama... Sve su to, po Jeleni, mnogo ozbiljnija ubistva. Naravno da sama nikada ne bi mogla da ubije neku životinju, pa ona je ipak gradsko dete istančanih nerava, otuđeno od bazičnih energija razmnožavanja i raspadanja. Ali ona isto tako ne bi mogla sama ni da saizda kuću, kao ni gospodin Agresivni Vegetarijanac, pa ipak zbog toga ni on ni ona nisu spavali na livadi.

Kada neko umre, pogotovu ako je to posledica nasilja, u njegovoj krvi sa zadržavaju svi hormoni straha, nemoći i želje za osvetom. Ali ne samo to. Sve strasti, želje, težnje i privlačenja koje je to biće živelo, ostaju u njegovoj krvi. Uneti u sebe krv drugog bića, znači sa tim se bićem spojiti. Zato Jevreji na takav način kolju životinje, da im iscede krv i jedu samo hranu koja je košer, eterski čista. Zato hrišćani pri pričesću piju vino koje simboliše Hristovu krv, jer žele da se spoje s Njim. Zato je Jelena davno osetila da, ako želi da njeno telo postane hram za Boga koji spava u njoj, koji spava u čoveku, ne sme više da ga prlja sjedinjujući se s drugim bićima. To nije bilo nikakvo odricanje, već uvid.

„U stvari, baš dobro što je pomenuo *Bibliju*, dao mi je šlagvort da ga otkačim.“

- Da, stvarno mi je drago što pominjete *Bibliju*, dali ste mi jednu ideju.

Jelena se igrala svojom hemijskom olovkom, pogleda uperenog u nju, sa umnim izrazom lica. Nerviralo ju je što ne može da gleda ljude u oči kada ih laže, ali bar nije morala da se plaši da će biti raskrinkana, gospodin A. Vegetarijanac ionako nije video dalje od svog nosa.

- Evo, sve vreme razmišljam kako da ostvarimo tu saradnju, uvek je zadovoljstvo saradivati sa istomišljenicima, a da pri tom sačuvamo energetska ravnotežu. Znao, moj korak ka Vama mora biti jednak Vašem koraku ka meni da bi naše delanje bilo harmonično i rezultiralo uspehom; ali, ne moram Vama da objašnjavam suprotne zakonitosti koje vladaju svetom, Vi to i sami znate.

Pogledala ga je ispod oka. G. A. Vegetarijanac je klimao glavom trudeći se da izgleda pametno.

„Nemaš ti pojma o čemu ti pričam, ali se trudiš da ostaviš što bolji utisak. A ja trućam samo tako“, reče mu Jelena u sebi pa, zadovoljna što je smislila kako da ga se ratosilja bez odbijanja i nategnutih razgovora, nastavi:

- Znao, već duže vreme se nosim mišlju da napravim jedan feljton o vegetarijanskoj ishrani kao imperativu biblijskog hrišćanstva. Pa sad, pošto vidim da ste Vi verzirani u tu tematiku, šta mislite o tome da Vi to meni napišete, a ja ću uz svaki Vaš članak objaviti i reklamu koju ste mi doneli? To bi bilo baš lepo. Evo –

Jelena je već ustajala da ga isprati – ne morate da se žurite, pišite polako, kad imate vremena, pa mi se javite kad završite. Baš se radujem što ćemo sarađivati – reče, zatvarajući vrata za njim.

„Gotovo“, zaključi pljesnuvši dlanom o dlan. Dovedi ljude u situaciju da ideale koje proklamuju treba da ti dokažu svojim radom i devedeset pet posto njih više nikad u životu nećeš videti. Bila je sigurna da g. A. Vegetarijanac ne spada u onih retkih pet posto.

Sada je konačno mogla na miru da razmišlja o jučerašnjoj promociji. Htela je da napiše prikaz jedne zanimljive knjige ruskog akademika Nikolaja Reriha, koja se upravo pojavila. Intrigirao ju je naslov knjige – *Šambala*. U brojnim tradicijama Istoka i Zapada pominje se Bratstvo Šambale, kao zajednica onih koji su uspeli da se oslobode točka rađanja i umiranja, ali koji, na osnovu svoje neizmerne ljubavi, ostaju u graničnom području i čuvaju otvoren prolaz ka božanskom svetu, ne dozvoljavajući da ga tmasta masa ovog poretka zapuši i oduzme čoveku mogućnost večnog spasenja. Jelena je smatrala da bi bilo zanimljivo objaviti nešto na tu temu, pa je otišla sinoć na promociju knjige i kupila jedan primerak. Ali, kada ju je pred spavanje onako nasumično otvorila, pročitala je jedan pasus koji joj je sada stalno vitlao po glavi, skrećući njene misli od Šambale na nešto sasvim drugo.

Odlučila je da krene pešice prema kući i prošetala se kroz Zvezdarsku šumu, jer tokovi misli najlakše struje kada je telo zauzeto hodanjem.

Jelena je volela taj osećaj, kada joj suva zemlja grebucka tabane. Izula se i sada se bosa spuštala uta-banom stazicom kroz šumu. Bila je srećna. Potpuno, beskompromisno srećna, tako ispunjena do najmanje pore osećajem sreće, da nije bilo mesta ni za jednu jedinu misao. U stvari, ta apsolutna, sveprožimajuća sreća je u poslednje vreme postojala u njoj stalno, samo ne uvek podjednako intenzivno.

Onog dana, kada je Jovan otišao, plakala je neizmerno dugo, sve dok nije isplakala svaku prigušenu suzu koju je ikada u svom životu zadržala, i svaku želju koju je ikada poželela, i svaku nadu koja se ikada u njoj rodila. Plakala je, dok nije isplakala sebe celu i ostala potpuno prazna, kao prazna posuda. A onda je zaspala mirno i duboko, bez želje da se probudi, bez nade da se neće probuditi.

Probudila se. Probudio ju je telefon. To je bio Jovan, javljao joj je da je zauzet i da neće moći da se vide; ali sutra sigurno. Jelena je znala da se neće videti sutra. Ni prekosutra, ni naksutra... Znala je da je njihov odnos došao do granice kada je morao da se pretvori u nešto drugo, a ona to nije dozvolila. Tražila je to, ali onda, kada su joj Gospodari Karme uslišili molbu, odbila je njihov dar. Gospodari Karme okreću leđa onima koji ih ne poštuju i Sudbina zatvara njihove puteve. A on je ipak zvao. Možda nije znao šta radi, ali borio se protiv opsade Sudbine. Jelena je osetila kako je obuzima osećaj sreće kakvu nikada ranije nije doživela. Negde, u nekim divnim prostorima, koji nadi-

laze zahvate karme i ne podležu zakonima promene, on je bio sa njom! Jelena o tim prostranstvima nije znala ništa i nije umela da nađe put do njih, ali bila je sigurna da ona postoje, i sada je shvatila da su njih dvoje tamo sjedinjeni, jer su to oduvek bili i jer će to zauvek biti, jer tu nema prošlosti, nema budućnosti i sve je onakvo kakvo jeste.

Jovan je zaista zvao svaki dan i svaki put je postojao neki drugi, neuobičajen i objektivian razlog zbog koga nikako ne bi mogli da se vide; a onda je otputovao na planinu, sa ženom i decom, daleko od posla, daleko od nje, da od sebe i svoje porodice napravi celinu. Njoj skoro da je bilo svejedno hoće li se videti ili ne. Ona je već bila potpuno ispunjena njime, njegovim glasom, njegovim pogledom i nije joj bilo potrebno i njegovu fizičko prisustvo, koje bi samo iskomplikovalo celu stvar. Osećala ga je stalno tu, uz sebe. Bez želja, bez čežnji koje unose nemir, jer one nastaju u praznim prostorima srca, a u njenom ih nije bilo. Kada joj je javio da odlazi na put, obradovala se, jer je znala da će mu to doneti mir. Ovde, u Beogradu, ona je bila suviše blizu i njena vibracija ga je stalno uznemiravala. Ali tamo, na planini, kada fizička razdvojenost bude neminovnost, neće više biti razloga da misli na nju; muška misao nastaje iz želje za posedovanjem i privlači je ono što on nema. A nju je imao, ona je već bila njegova potpuno, samo njegova. Možda to njegova svest nije smela da vidi, ali podsvest nije tako plašljiva i ne da se tako lako prevariti.

I tako je Jovan sada bio daleko i visoko. Više je nije zvao, što je značilo da je našao mir, a ona je bila srećna. Osećala se celo, jer on joj je bio bliži nego ruke ili noge, i ničeg nije bilo što bi moglo da naruši tu harmoniju. Pavle joj je govorio kako se smeši u snu. Njemu se to sviđalo. Njeno telo mu je spontano odgovaralo, onako kako to čini već četrnaest godina, dok je ona ostajala nedirnuta, mirna i uljuljkana u narazderive paučinaste haljine svoje ljubavi i sve je bilo savršeno u redu. Stalno prisutna sreća je davala neki mir njenim mislima i mekotu njenim rečima, koje pre nije imala. Počela je da piše kao da to čini za njega, ne razmišljajući o zahtevima tržišta i trenutnim modama, a čitaoci ma se to dopalo, jer dah ljubavi otvara sva srca. Maja je bila zadovoljna. „Arka“ se prodavala u sve većem tiražu.

Pasus koji je prethodne noći pročitala bio je veoma neobičan. Jelena nije pridavala mnogo značaja raznim teorijama o karmi i tumačenjima karmičkih zakona, te stvari su za ljudski um nesagledive. Ne mogu se donositi ispravni zaključci o nečemu što ne možeš sagledati, takvi pokušaji obavezno vode na stranputicu. Međutim, Rerih je prenosio drevne poruke iz Upanišada i nekih drugih svetih spisa bez svojih komentara i ličnih spekulacija, jezikom Zapada koji joj je bio blizak. Poglavlje koje joj je privuklo pažnju zvalo se „Srećemo se kroz vekove“.

„Svaka duša se razvija pod uticajem svoje posebne sopstvene večnosti“, pisalo je, „ali ona putem

ka ostvarenju svoje božanstvenosti ne ide sama, već zajedno s drugim dušama koje se uči da voli; istinska veza ljubavi među njima čuva se zauvek, i ma kakve bile njihove zemaljske opne, istinska ljubav će se probiti kroz njih, kao iskra, od jedne ka drugoj duši.

„Sasvim je svejedno da li im je po Planu Vladara Karme određeno da žive odvojeno ili da se ponovo sjedine – spona ljubavi među njima ostaju jake i neraskidive i nesumnjivo je da će se oni ponovo sresti u sledećim životima – bilo kao bračni par, bilo kao otac i sin, bilo kao prijatelji. U svakom slučaju, oni će se ubuduće sretati kao ljudi koji vole jedan drugog, sposobni da ispoljavaju svu svestranost ljubavi koja se iskazuje predanošću i samopožrtvovanjem za voljenog, nezavisno od pratilaca koje će im dosuditi Vladari Sodbine.“

Jelena je prepoznala istinitost tih reči. Da je Rerih živ, poslala bi mu pismo koje bi počela rečima: „Kad biste samo znali kako je tačno to što ste napisali! Evo, na primer ja, i jedan koji voli da zarađuje pare, pa pokušava da živi bez srca...“ Rerih je umro početkom Drugog svetskog rata.

Sada, šetajući se po šumi, najednom je osetila takvu snažnu eksploziju zahvalnosti prema Jovanu, što je umeo da je pronađe, što je otvorio zaključane pregratke njenog srca, što je postojao. Morala je da učini nešto lepo za njega, nešto što će ga pomilovati po licu kao osmeh. Pogledala je u tle i setila se – pokloniće mu detelinu sa četiri lista. Sreća je najbolji poklon. Među

drvećem Zvezdarske šume je rasla detelina – naći će jednu sa četiri lista, ispresovaće je u debelom leksikonu američkog jezika i poslaće mu je za otvaranje njegovog salona.

I tako je počela da traži. Nekada se po parkovima gajila detelina, u toj gajenoj detelini bilo je puno onih sa četiri lista. Ali u Zvezdarskoj šumi je sve raslo samoniklo i divlje. Jelena je osećala kako joj šumom ublaženo sunce greje leđa dok prebira po travkama. Bila je tako smireno srećna, konačno je pronašla nešto što je mogla da učini za njega, dostojno njenih osećanja, nešto što će ga obradovati. Ali, sati su prolazili. Polako je počela da je hvata panika – video se kraj šume, a deteline sa četiri lista nigde nije bilo. Osetila je kako je obuzima očaj. Ponovo nemušta, ponovo bez načina da mu pokaže šta oseća! Najednom, celo njeno biće počelo je da vrišti za njim, onako kako nemi ljudi strašno kriče kada nešto jako važno imaju da saopšte svetu, a dobijaju samo zbunjene poglede zauzvrat.

Zatim joj je zazvonio telefon. Znala je da je on, njen vrisak je stigao do njega. Njegov glas! Slušala je njegov glas. Uopšte nije bila u stanju da vodi razgovor s njim preko telefona. Za to je potrebno nešto misliti, pa onda to reći, a ona nije mogla da misli dok sluša njegov glas. Osećala ga je kako prolazi kroz nju, kako je obavija, i više nije bila svoja, već njegova, ali njega nije bilo tu, da stvori harmoniju.

Tek kasnije, kada je sve bilo gotovo i kada joj se krv polako umirila i ponovo primila svoj tok, posta-

la je svesna svega što su rekli. Njen strah je otvarao usta umesto nje, pričala je nešto potpuno bez veze. Posle, posle je ostao bol. Svaka glupa reč koju je rekla, a nije htela, i svaka neizrečena reč koju je sačuvala u sebi, a nije htela, zabile su se u njeno srce i napravile procep, ogroman i razvaljen, u kome je sada postojala samo želja da pogleda u njegove oči i da ponovo nastane mir.

MREŽE

„Kada je duša srećna, ceo svemir se veseli s njom. Kada duša pati, ceo svemir pokušava da je uteši.“ Ukucala je te reči u svoj kompjuter, i sada se pitala gde da ih sačuva. Nije bila sigurna da li je to negde pročitala, ili je to sama smislila. Otvorila je folder za svojim pesmama i počela da ih otvara jednu po jednu. Zaista nisu bile loše. Nekako meke i prolazne, kao ovaj kasni, februarski sneg koji joj je uporno zasipao prozore. „Možda je poslednji ove godine“, pomislila je.

Pre nekoliko meseci, javio joj se davno zaboravljeni kolega sa fakulteta. Pitaو je da li još piše pesme, on je otvorio izdavačku kuću koja štampa samo poeziju. To je u životu stvarno tako, „kada duša pati, ceo svemir pokušava da je uteši“. Jelena mu je dala neke pesme koje je još pre deset godina napisala, a on joj je u rekordnom roku izdao knjigu i, da sve bude najčudnije, odnekud su se stvorili i ljudi koji su to pokupovali. Sada je pripremala novu zbirku, a prva je već bila u ozbiljnoj konkurenciji za neku nagradu, javili su joj pre neki dan. To je tako. Kada ti se srce rascepa na komade, ceo svemir pokušava da te uteši i šalje ti nagrade, uspehe, ljubav... Ljubav svih, osim onog koji ti je potreban. Za tu ljubav moraš da se boriš. Ona se ne dobija na poklon.

„Baš sam zabrljala“, razmišljala je Jelena. Uspeh njene zbirke je svima doneo radost, osim njoj. To je bila trampa koju joj je Sudbina udelila, uspeh umesto njega. Verovatno će dobiti i tu nagradu. Mada, život joj je sada postao jednostavniji. Spavala je u svojoj radnoj sobi, dobila je tu privilegiju da ne mora, kao hiljade drugih žena u kojima je zgasnuo žar prema sopstvenim muževima, da se izvlači na glavobolju; ona se pravdala stvaralačkim zanosom, što je mnogo elegantnije. Pavle je bio ispunjen bezgraničnim razumevanjem.

Učinila je sve što je umela da smesti Jovana u neku fioku svog sećanja, odakle je neće uznemiravati. Ali nije išlo. On je uporno izlazio odatle i vraćao se na svoje mesto, u njeno srce. Njegov lik je ostao urezan na njenim kopcima.

Posle onog razgovora, kada je zvao sa planine, pobegao je još nekoliko stotina kilometara dalje, na more, u Crnu Goru. Sam, sa namerom da ostane tamo što je duže moguće. Sklonio je nju od sebe, ali sebe nije mogao od nje. Svaki put, kad bi noću prelazila Brankov most, njegova zgrada joj je svojim hladnim svetlima skupljala srce. A Pavle ju je, kao za inat, skoro svako veče izvodio po nekim restoranima u Zemunu i na reci, koji su bili s druge strane mosta. Zatim se tu stvorila i njegova sekretarica Vesna, koja je javila Maji kako je „direktor dozvolio da ona preuzme razgovore s Jelenom“ i sve ostalo što je potrebno da bi se priredilo to izdanje o njemu. Upetljala se u nešto iz čega nije

umela da se izvuče. Uvek je loše lagala, a sada je trebalo da kaže Pavlu kako nikad više u životu ne želi da pređe Brankov most, njegovoj sekretarici kako nije u stanju ni da je gleda ni da je sluša, a Maji kako ne može da uradi nešto što joj je posao i od čega žive; a da pritom nikome ne otkrije istinu, jer bi istina mogla da ga uznemiri i omete ga u njegovoj borbi sa samim sobom. Uz sve to osećala se loše, jer joj je nedostajalo more. Jelena je svake godine početkom septembra odlazila da provede nekoliko dana u Herceg Novom, to joj je punilo baterije za celu zimu. Ove godine to nije smela da učini, jer bi bila blizu njega, strašno blizu, a onda ne bi mogla da izdrži da ga ne potraži, u to je bila sigurna.

„Da sam mu se stvorila tamo, pobegao bi u Brazil“, pomislila je sa osmehom. Sada je padao sneg i on je bio u Beogradu, ili se skijao na Kopaoniku, ali to više nije imalo nikakve veze. Sada je samo nestrpljivo čekala da prođe vreme, nadajući se da će ono možda izbrisati njegov lik sa njenih kapaka.

Najgore je bilo dok je morala da se viđa s njegovom sekretaricom. Kad god su njih dve bile zajedno, on bi zvao Vesnu na svakih petnaestak minuta, najčešće bez nekog posebnog razloga. Od Jelene se sklonio, ali njena vibracija ga je i dalje vukla. Vesna je bila neko s kim je stalno komunicirao i preko nje je Jelenina vibracija stizala do njega ne uključujući alarm. Vesna je isprva bila iznenađena tim njegovim bezrazložnim pozivima, ali je vrlo brzo sabrala dva i dva i shvatila šta se zbiva. Mnoge žene, a posebno žene slabog obrazo-

vanja i jednostavnih želja, imaju neverovatnu sposobnost da pretvore u svoju korist čak i situacije i odnose koji su van njihovog poimanja. Vesni je njena intuicija odmah jasno poručila da nikada ne treba da kaže Jovanu kako je Jelena pored nje, već da pusti da ga te nevidljive struje vuku i cimaju, jer su njegove reakcije usmerene k njoj. Tako je nastao jedan perverznan, za Jelenu potpuno neprihvatljiv odnos. On je bio zaštićen blaženim neznanjem, a ona je sa svime morala da izlazi na kraj. Da je mogla da ga pogleda u oči, on bi shvatio sve, ne bi čak ništa morala ni da mu kaže, i sve bi se sredilo; ali nije mogla. Poneki put su se čuli telefonom, ali nije hteo da je vidi. I dalje je bežao od nje.

Spaslo ju je objavljivanje knjige. Rad na sledećoj zbirci, koji je objavljivanje prve povuklo za sobom, poslužio joj je kao opravdanje da se izvuče iz svega.

Ipak, na neki način osećala se obogaćenom zbog tog groznog iskustva. Posmatrajući Vesnu i slušajući od nje o Jovanocentričnom sistemu, shvatila je neke stvari koje su joj oduvek ležale ispred nosa, a ona ih nije videla. Pitagora je bio u pravu kada je tvrdio da je ceo svet trostruk. Kao što se čovek sastoji od tri različita elementa, sklopljena u jednu celinu – duha, duše i tela, tako je i prava istina trostruka i Božja reč je primenljiva trostruko – u duhu, u duši, ali i u telu. Tako je i njena *Biblija* otkrivala istine sveta duše, svojom simbolikom; sveta duha, svojom porukom; ali i sveta tela, materijalnog sveta, odnosima i likovima koji su u

njoj opisani. Biblija je najveća psihološka studija ikada napisana, ali ona to nikad ranije nije primetila, jer je u svojoj površnosti verovala da bi za svete spise bilo ispod časti da budu primenljivi u materijalnoj svakodnevici.

Razmišljala je o svetu koji je Jovan stvorio, u njega se zarobio i održavao ga svojom krvlju. On iz tog sveta ne bi mogao da izađe, on je bio njegovo središte, sve bi se raspalo. Mogao je samo da ga širi, kao što se ceo svemir neprekidno širi i raste. „Pravi, uspešni demijurg“, pomislila je. Ali kao što pravi Bog ima svoje sledbenike i svog Judu, ima ih i svaki dobar demijurg. Juda je bio najbolji Isusov učenik, njegov sekretar. Juda je bio najbolji, jer je hteo da postane kao On. Slušao je svaku Učiteljevu reč i pratio svaki Učiteljev pokret. Koristio je svoju inteligenciju i napredovao brže od ostalih. I bio je veran svom Učitelju, verniji od svih. Njega nikada nije mučila sumnja, kao Tomu, niti nesigurnosti, kao Petra, niti slabost, kao Luku. On je sledio i učio. Juda je bio miran, jer je imao jasan cilj i nepobedivog učitelja pred sobom. Dok je učitelj bio nepobediv. Ali, jednog dana, učitelj više nije izgledao onako, kako Juda vidi Učitelja, I Juda se zamislio. Njegovog učitelja su mučile neke brige, bio je nesiguran. A Juda je bio slep. On je video Isusa, sledio ga i poštovao, ali nikada nije ugledao Hrista. Slep za božansku suštinu svog učitelja, Juda nije mogao da vidi kako je njen sjaj ostao nadirnut, dok je čovek Isus prolazio kroz previranja. Juda je odlučio da uzme stvar u

svoje ruke i učini ono što je najbolje za zajednicu. Imao je puno pravo na to, pa on je bio sto puta bolji od ovog Isusa koji se kolebao u svojoj slabosti! I tako je Juda izdao svog učitelja misleći da čini dobro, jer ovaj više nije bio Učitelj. A Boga nije izdao, jer on Boga nikada nije ni ugledao ni sledio. Juda je posedovao inteligenciju glave i glupost srca. Glupost sopstvenog srca ga je rascepila na dvoje.

Jednog dana, Vesna je povela Jelenu u njihovu firmu, da vidi kancelarije i upozna osoblje. Jelena je sa iznenađenjem shvatila da ona, u stvari, nikad pre nije bila u nekoj pravoj kancelariji. Imala je skoro četrdeset godina, proputovala je pola sveta, upoznavala je razne ljude, narode i običaje, čitala razne knjige, spise i časopise, sedela je po redakcijama, profesorskim sobama, muzičkim studijima, štamparijama, manastirima i seoskim kućama; ali nikada, u životu svom, nije bila u jednoj običnoj kancelariji, u kojoj svi rade od osam do tri. Osećala se čudno, kako već čovek može da se oseća kad ga ubace na mesto kome ne pripada. Ona nije pripadala tom svetu ne samo zato što nije bila deo Jovanocentričnog sistema; ona nije bila deo nijednog sistema kome su ti ljudi ikada pripadali, ili kome bi ikada mogli da pripadaju. Pomislila je kako se život ipak kreće u krugovima koji se ne spajaju. Sa masom ljudi dolaziš u kontakt svaki dan, na poslu, u školi, u komšiluku, i nikada ti ne padne na kraj pameti da oni ne moraju imati ama baš ništa zajedničko s tobom, osim možda te neke male stvari zbog koje se poznajete,

a i ona svakome od vas može značiti nešto sasvim drugo. Gledala ih je kako su svi slični – slično obučeni, slično razmišljaju, slično pričaju. Verovatno bi i ona i njene kolege i prijatelji, kad bi se našli na okupu, njima izgledali slično. Kao što su Evropljanima svi Kinezi isti, na primer. U stvari, svi su bli loše kopije Jovana. Naopake, kič. Postoji definicija, po kojoj je kič kopiranje priznatih kvaliteta bez poimanja njihove suštine, tako da se kopiraju samo registrovana spoljašnja obeležja. Olovkom precrtana duplerica iz Plejboja u kitnjastom ramu, umesto barokno uramljene Rembrantove studije. Slušala ih je, razgovarali su o svojim planovima za sutra, za decu, za penziju. O tome kako su nabavili dobru zimmicu i o partiji fudbala koju su planirali za vikend, kao da je to najvažnija stvar na svetu. Prepoznala je Jovanovu filozofiju o pronalaženju lepote u svakodnevnom življenju, ali izvrnutu do vulgarnog besmisla.

Osetila je kako se u njoj rađa bes. Njoj je bio potreban Jovanov glas, njegove vizije i odlučnost, a ne ove neuspele kopije! „Kako svi vi sve tako lepo planirate“, pomislila je ljutito, „kao da su ključevi sudbine u vašim rukama! Koliko čovek treba da bude glup da bi mislio kako je budućnost posledica njegovih sitnih kalkulacija? U vašim čarapama iz samoposluge, dobre ovčice koje prate i imitiraju svog ovna predvodnika! Češete se gde njega svrbi, grejete se gde je njemu toplo i mislite ono što vam on pokazuje kao svoje misli. Blago ovnu predvodniku sa tako vernim stadom, čak i kad uošte nije ovan, nego samo predvodnik koji se

obukao u ovnujsko krzno, videvši kolika je sila ovčica pred njim!“

Nerviralo je što je nerviraju, mada nije osećala nikakvu grižu savesti. To su sve bili dobri ljudi i verni službenici, možda nije trebalo tako da ih ocrni u svojim mislima, ali bila je sigurna da ni oni ne bi mislili ništa bolje o njoj i njenom društvu, a njima ne bi čak palo ni na pamet da svoje misli podvrgnu unutarnjem moralnom sudu. Najviše joj je u stvari smetalo što su neprirodno ljubazni prema njoj. „Pričao im je o meni“, shvatila je. „I sada hoće da ostave dobar utisak pred nekim, ko je ostavio dobar utisak na njega.“ Svi, osim jednog tipa sa nekim smešnim nadimkom. On je nije nervirao. Pre svega, videlo mu se po licu da je baraba, što je u svakom slučaju bolje nego ovca. Osim toga, on nije izigravao ljubaznost. Gledao ju je podozrivo, kao što gledamo ljude koji bi možda mogli da ugroze nekoga ko nam je drag. Takvo držanje joj je bilo blisko. Imali su jednu zajedničku stvar – oboje su Jovanu želeli dobro. Okrenula je ostalima leđa i nagnula se ka njemu.

- Gde je Jovanova kancelarija – upitala je.

- Jovan nema posebnu kancelariju – odgovorio je. – On uglavnom i nije ovde. Ali ono je njegov sto.

Jelena je pogledala u pravcu njegove ruke. Pokazivao joj je na jedan veliki sto koji je stajao u čelu odaje, za kojim je sada sedela Vesna i vrtela se na stolici. Da bi razgovarala sa njima odatle, morala je da se dovikuje, ali očigledno je smatrala da je to zanemarljivo u poređenju sa tim kako njoj taj sto lepo stoji.

- Vesna voli tu da sedi kad Jovan nije ovde.

Da, Jelena u to nije ni sumnjala. Pametna, ambiciozna sekretarica – Juda. Najpouzdanija i najvernija na svetu. Dok je direktor – Direktor. Ona ga jedina nije imitirala, ona je od njega učila. Poslušno, pametno i vredno, jer je htela da postane kao on. Zašto da ne. Ona nije u njemu videla ništa što i sama ne bi mogla da ostvari. Samo je trebalo još puno da uči. Čitaće knjige koje on čita, družiće se s ljudima sa kojima se on druži, postaće draga onima koje on voli, naučiće da misli kako on misli. Biće mu desna ruka, sve dok ne postane bolja od njega. A onda će uzeti sve što joj se pruži i napraviće svoj lični Vesnocentrični svet.

Jelena je shvatila da on zaista nije sebi smeo da dozvoli slabost. To bi bio smrtni greh, Jovanocentrični sistem bi se raspao. Morao je da bude jak, u svakom trenutku, otvorenih očiju, nikad svoj i nikad sam – uz stalnu pratnju svoje pomagačice – Jude, koja bi ga prodala na najmanji znak slabosti, i svojih odanih pratilaca, koji bi se bez njega izgubili i rasuli.

Nikada ranije nije osetila potrebu da razmišlja o svetu materije, a još manje da se divi njegovim nosiocima. Da, biti pobednik – to je preduslov za sve. To je oduvek znala. I Jovanu je govorila o tome. Ali je iz nekog glupog razloga mislila da u ovom našem životu, koji je jedna velika učionica, u klupama sede samo duša i duh i da telo nema šta da nauči. Za nju su telo i ceo materijalni svet bili samo jedan stepenik koji treba

savladati, da bi se dobila propusnica za školu duše i duha. Verovala je da, jedanput osvojen, taj stepenik više nikad ne iskrsava na čovekovom putu. Kako je bila glupa! I slepa za sve poruke upućene telu, jer je verovala da ne postoje. Prvi put je sada videla da telesni, materijalni svet nije prepreka, već mreža koja obavija celo stepenište čovekovog uspona, od dna do vrha, i podjednako je lepljiva celom dužinom. Jovan je bio pobednik, on je, u stvari, savladao prvi stepenik. Da bi se upleo u pobedničku mrežu, da bi se uhvatio na lepak svog sna o slobodi i upetljao toliko da se više ne mogu odvojiti, a da se ne pocepaju i on i mreža. A ona? Ona se uhvatila na lepak svoje pameti i dozvolila da je obaviju niti iluzije kako je život beskrajno lak. Njen hitri um joj je davao da brzo sagledava suštinu stvari, omogućujući joj da reaguje unapred, pre nego što doživi, pre nego što oseti, pre nego što shvati da je uhvaćena. Usamljena princeza, gospodarica savršenog zamka koji je sama oko sebe izgradila i okitila, ali je zaboravila da napravi vrata. Čak nije morala sama ni da gradi – prvi neimar je bio njen otac, a drugi je Pavle. Njeno je bilo samo da smišlja projekte i planove, Pavle ih je istog trenu pretvarao u kamen i malter, dizao bedeme i postavljao paravane. Zato se i udala za njega.

Jelena je bila lepa, a lepe žene moraju da se udaju vrlo rano. Ženska lepota nije slučajna posledica dobre kombinacije roditeljskih crta. Lepotu stvaraju strasti i želje – one izvijaju crte, zaobljuju obline i podešavaju celo telo tako da im služi i da ih nosi. Zato lepe

žene moraju da se udaju rano, ili će propasti u svojim strastima i izgubiti sebe u svojim željama. Moraju da se udaju za nekoga ko će ih voleti tako puno i tako potpuno, da strasti popuste pred veličinom njegove ljubavi i da se njene želje povinuju njegovim željama. Jelena je to znala. Ni u jednom trenutku se nije premišljala da li da se uda za Pavla; on je bio taj, koji će je sačuvati.

„Ja sam u stvari sve sačuvala“, pomislila je Jelena. „Nikada ništa ne puštam od sebe. Kod mene sve traje večito, čak i mladost. Ulepila sam se u svoju mrežu do guše. ‘Ako hoćeš savršen da budeš, idi prodaj sve što imaš i podaj siromasima; i imaćeš blago na nebu; pa hajde za mnom.’ Zaista je krajnje vreme da naučim da dajem. Bar nešto.“

Zvono njenog mobilnog telefona je prenulo iz misli. Na displeju je svetleo broj koji nije imala u svom imeniku.

- Dobar dan. Ovde je Božidar Ostojić – rekao je nepoznati. Ali njoj to ime ništa nije značilo.

- Iz Udruženja vegetarijanaca -nastavio je.

Setila se – g. A. Vegetarijanac! Njega zaista nije očekivala da ponovo čuje. „Nemam dovoljno poverenja u ljude“, pomislila je. „Moraću i to da naučim.“

- Drago mi je što ste me pozvali – odgovorila mu je iskreno. – Da Vam pravo kažem, nisam očekivala da ćete to učiniti.

Božidar Ostojić se glasno nasmejao:

- Da, znam. Ali toliko ste me iznervirali onog dana, tako ste bili oduševljeni jer ste mislili da ste me

prešli onim nazovi-filozofiranjem, da sam odlučio da kako znam i umem napišem taj feljton i natrljam Vam nos. Meni pisanje nije baš jača strana, pa je malo potrajalo, ali evo, sad sam završio.

„On je čak i simpatičan“, pomisli Jelena.

- Pa dobro. Dođite sutra kod mene u redakciju i dozvoljavam Vam da mi natrljate nos. I ponesite onu Vašu reklamu.

- Doći ću sutra i doneću Vam feljton, ali ostalo mislim da ćemo da preskočimo.

- Odustali ste od Vašeg pamfleta?

- To je Vaša krivica. Zbog Vas i pisanja feljtona morao sam svašta da pročitam, i malo sam promenio neke stavove. Nadam se da ćemo moći sutra da popričamo o tome. Ali ovaj put stvarno.

- Važi – odgovorila je Jelena. – Biće mi drago. U redakciji sam celo pre podne.

Božidar Ostojić. Znači, g. A. Vetarijanac je dobio ime! Jelena je bila zaista, iskreno radosna, prvi put otkako se uvaljala u glib svoje potištenosti. Očitao joj je lekciju – pustio se, suočio se sa onim što je mislio da je njegov ideal, a bio je u stvari kanal za nagomilanu mržnju. Nije bitno šta je zaključio i kako su se njegovi stavovi promenili – u njemu više nije bilo mržnje, izašao je iz klana militantnih humanista mizantropa. A ona je sve stiskala u sebi. Čak i bol. Nije ni čudo što je više ništa nije radovalo, toliko se napunila svim i svačim, pa u njoj više nije bilo nijedne slobodne pukotine da uđe makar kap svetlosti! To nije imalo nikakve veze

sa Jovanom, on je samo prepunio. Ali ona se zavezala mnogo ranije. Možda još onda, dok je kao mala plakala u ćošku svoje sobe čeznuvši za svojim pravim domom krišom, da je niko ne vidi, da niko ne primeti njenu različitost. I njenu slabost. Ona je bila princeza, buduća kraljica, a kraljice su jake.

Pa i ove pesme je pustila od sebe tak kad su se ubuđale i ustajale. „Čak i takve su našle svoju publiku“, pomisli Jelena, „a ja sam idiot koji umesto da piše sebe, piskara kojekakve gluposti“. Ali ona nije mogla da piše sebe, ko bi čitao tu ciguru od njenog kondenzovanog haosa?

„Baš sam zabrljala“, pomisli po drugi put tog dana. Kada je počeo rat i kada su Srbiji nametnute sankcije, svi njeni prijatelji su otišli u inostranstvo, raselili se po nekim dalekim zemljama gde se nije čekalo u redu za hleb i mleko, gde obrazovani ljudi nisu morali da se kriju od mobilizacije i da prodaju krijumčarenu robu na buvljaku, kako bi preživeli. Ostale su samo ona i Maja. Maja, zato što se plašila da ide u nesigurno jer je ovde, bez obzira na sve, imala sigurnost. Jelena nije otišla jer je u Pavlu videla svoju sudbinu, a Pavle je tvrdio da može da komponuje samo u svojoj kući. Za nju je to bilo neprikosnoveno. Prestala je da piše, od toga više nije moglo da se živi. A i kome bi? I o čemu? Nacionalizam je postao jedina tema. Vladajuća klika ga je forsirala kao svetu vrlinu, dok ga je opozicija kritikovala kao čisto zlo. Ostale teme su iščezle, zatrpane gomilom egzistencijalnih problema, a

Jelenina publika se, zajedno sa njenim bivšim saradnicima, raštrkala po belom svetu, što dalje od crne domovine. Počela je da drži pripreme za testove jezika koji se polažu prilikom dobijanja iseljeničke vize. To je bio unosan posao, jer ga je radila dobro, a ljudi koji su se spremali da sve svoje ostave za sobom, prodavali su sve što su imali i plaćali ma koliko, kako bi obezbedili sebi što dalji odraz u nepoznato. Beograd je bio siv i gladan. Ljudi su promicali ulicama brzo, očiju prikovanih za tle, što brže do fabrički manjkave sigurnosti svojih ulaznih vrata u kojima bi onda ključ za sobom čvrsto okrenuli dvaput, za svaku slučaj, kao onaj nož u grudima Jozefa K.

Jelena to nije htela da gleda. Ona je bila princeza, a ne deo te blatnjave bede! Čvrsto se svezala, da je ništa ne poremeti, i napravila svoj svet. Pronašla je način da zarađuje dobro ne kompromitujući svoj status i obrazovanje. Pavle je mogao da nastavi da komponuje i da gradi karijeru ne brinući se oko trivijalnih, egzistencijalnih problema. Iza nikad zaključavanih vrata staklene kuće širili su se zvuci klavira pomešani sa mirisima domaćeg hleba i raznih čajeva koje je ona smišljala i pripremala za svoje goste. Jelenine uvek šašave i uvek italijanske cipele su veselo koračale kroz Beograd, blistajući na suncu koje se kroz opšte sivilo probijalo samo do nje. Povedila je.

„Trijumfalna pobeda infantilnog ega. Nije ni čudo što ne starim“, zaključila je. „Dosta je bilo.“ Legla je na pod i napravila „sveću“. „Sada“, odlučila je dok

joj je krv jurila u glavu, „sada ću da naučim da se dajem, dok ne istekne sve ovo što se nakupilo, valjda će se naći i nešto dobro. Pustiću svet da protiče kroz mene, kao reka. Hoću da osećam život svojim telom i duhom i dušom i da ga gledam širom otvorenih očiju i da ga pustim da ističe iz mene kao reč, pa makar bila najgluplja i najnepotrebija na svetu, jer mora da postoji makar jedna osoba na zemaljskoj kugli koja čeka da me čuje.“

Setila se dana kada je upoznala Jovana. Tada je pomislila kako su isti, samo što je on krenuo putem uzimanja, a ona putem davanja. Ispostavilo se da je on sopstvenom krvlju hranio čitav jedan svet, dok je ona bila najgora cicija koja se može zamisliti. On je pronašao njeno srce i poklonio joj ga, da može da progleda i oživi, a ona njemu nije dala ništa.

„On veruje i sebi i drugima“, pomislila je, „a ja ne verujem nikome. To je prva stvar koju moram da promenim ako hoću da se pustim.“

Upitala se kako da počne, ali samo na tren; odgovor joj se odmah sam nametnuo. Zaista je bilo krajnje vreme da joj posle trideset sedam godina njena najbolja prijateljica postane drugarica. Uzela je telefon da joj se najavi – otići će do nje sutra, čim završi razgovor sa Božidarom Ostojićem.

PRVA ISPOVED

Maja ju je gledala zaprepašćeno, kao da joj je upravo rekla kako ima sidu, ili nešto slično. Jelena, njena drugarica koja rešava probleme u letu, miljenica sudbine koja se ne poverava ni sebi, a kamoli drugima; uvek smirena i čvrsta Jelena, kojoj ni čarape ne pucaju kad ne treba; ta Jelena joj je upala u kuću, rekavši joj kako mora da joj poveri nešto jako važno, jer ona to više ne može da krije. A onda je počela da joj govori neku čudnu priču o sebi i o onom tipu koji prodaje automobile, o kome je trebalo da prave specijalno izdanje, ali se to posle izjalovilo. Maja sad više nije mogla da se seti zašto. Priču o nekim neizrecivim i neuhvatljivim tokovima osećanja i svesti, koja uopšte nije ličila na Jelenu. Kako joj je, dok je govorila, pogled postajao sve umorniji, tako su na licu počele da joj se ukazuju sve do tada nevidljive bore nakupljene za ovih trideset sedam godina. „Više ne izgleda kao klinka“, pomisli Maja.

- Jelena koju poznajem – rekla je – sela bi na prvi avion, pronašla tog tipa gde god da je i uletela s njim u burnu vezu od tri dana u kojoj bi sagorela sve strasti. Posle bi njih dvoje ostali prijatelji do kraja života sa još jednom lepom uspomenom za starost, a ona bi se vratila svom vernom, strpljivom Pavlu i zahvaljivala se sudbini na njegovoj mirnoj, tihoj ljubavi ispunjenoj razumevanjem. Svom idealnom mužu.

Jelena je pogleda:

- Ne moram da sedam ni u kakav avion, on je sad ovde.

- To je bilo figurativno rečeno.

- Jelena koju ti poznaješ bi znala šta hoće, pa bi to i uzela. I nikad se ne bi vratila svom idealnom mužu, jer ona ne pristaje na lažne odnose. Ali ova Jelena koju i ja sad upoznajem uopšte ne zna šta se s njom dešava. Ja nisam sigurna šta hoću, znam samo šta neću.

- A šta je to? – upita Maja.

- Ja neću da me on mrzi – odgovori Jelena tiho, gledajući negde u šare na parketu.

Maja je ćutala. Nikada je nije videla u takvom stanju, „tako, tako... poraženu“, pomisli. Setila se sivih Jeleninih burnih veza i zaljublivanja od pre braka, koja su se uvek završavala tako što bi se ona uskoro iskreno zaljubila u nekog drugog. To je činila tako prirodno i spontano, da ti ostavljeni nisu mogli ni da se naljute. Malo bi patili, neko duže neko kraće, posle bi se okrenuli svom životu, a za Jelenu bi sačuvali posebno mesto u svom sećanju, rezervisano za najromantičniju uspomenu iz mladosti.

Kada je najavila svoju udaju za Pavla, to niko nije ozbiljno shvatio. Čak i na sam dan venčanja Maja je, dok je kao kuma stajala pored nje, sve vreme stezala palčeve i ponavljala u sebi: „Molim te, reci da! Nemoj sad da ga ostaviš ovde pred svima. Reci da!“ Posle toga je društvo počelo da se kladi koliko dugo će Jelena ostati u braku. A onda je počeo rat i uskoro su svi otišli u inostranstvo, ostale su samo njih dve.

Pošto je čovek društveno biće, svoje stare prijatelje su zamenile novima. Naravno, to je bila slaba zamena, jer prijatelje iz mladosti ne može da zameni neko za koga je tvoja prošlost samo priča o nepoznatim ljudima. Uz to, oni nisu bili ni dovoljno obrazovani ni dovoljno duhoviti. Da jesu, sad bi bili negde drugde. Rat je procedio Beograd i, uz čudne izuzetke, ostavio samo talog ljudi bez dara. Ali, popunjavali su mesto za stolom za rođendane i praznike i razmenjivali reči kad ćutanje ne prija. Ti ljudi su se družili s njima zbog Pavla koga su prepoznavali „kao svog“ i divili mu se. Prema Maji su bili blagonakloni, i ona je bila još jedan nesretan lik; jeste da nije imala egzistencijalnih problema, ali je bila sama, neutešenog srca. Niko nije imao sve. Osim Jelene – njoj su zavideli. A nju je bilo baš briga. Nju njihova zavist nije doticala. Ona je bila kraljica, a oni plebs; njoj je bilo dato da ume sve, a njima, da budu jadni.

Maja je sada gledala bivšu kraljicu kako nestaje u potpunom patosu na njenom trosedu. Želela je da je oraspoloži, ali joj je bilo jasno da nije dobar trenutak za šalu, pa je odlučila da joj udeli kompliment:

- Izgledaš deset godina mlađa, a pričaš mi tu nešto blesavo, kao da si trideset godina mlađa. Ne razumem, zašto bi on tebe mrzeo?

- Zato što ja stalno mislim na njega – odgovori Jelena. – Vidi, ja neću da, kako si rekla? „Sagorevam strasti“ s njim. Mislim, možda i hoću, ali to nije bitno, jer ja hoću sve sa njim, hoću da bude ono zbog čega

smo se upoznali, zbog čega smo oboje stvoreni da postojimo u ovom smrdljivom gradu, i onda bi sve bilo u redu. Ali ja ne znam šta je to. Jednostavno, mislim na njega bez prestanka, od kad se probudim dok ne padnem u san. Dok sanjam, osećam njegovu auru. Mučim ga, razumeš? Neki deo u meni koji neće da ga pusti. Kad mnogo razmišljamo o drugima, mi ih mučimo, negde u astralu tako vezujemo ljude za sebe i ne damo im da budu celi. To je zlo, to im oduzima energiju. A ja hoću samo da on bude srećan, jer nikad nikoga pre u životu nisam osećala tako, samo da ga osećam i da mu ne tražim ništa i da ne igram nikakvu igru, samo da osećam tu beskrajnu harmoniju kad sam pored njega i samo da želim da on bude srećan. Ali onda ne smem da mislim na njega, a ja to stalno radim i ne umem da prekinem!

Maja je gledala zbunjeno. Isprva, kad je Jelena počela svoju priču, pomislila je: „Aha, trajalo je trinaest godina, ali nekadašnja Jelena se ipak vratila. Evo opet moje stare, večito promenljivo zaljubljive drugarice! A i pobedila je, niko nije dobio opkladu, koliko se sećam niko im nije davao više od pet godina.“ Ali, odmah je sa zaprepašćenjem shvatila da Jelena izgleda potpuno izgubljeno i da priča nešto što ona nikad pre nije čula. Što je razgovor dalje tekao, to je priča postajala sve čudnija. „Previše čudna“, pomisli. „Možda bi ipak trebalo da probam da obrnem sve na šalu?“

- Dakle, da rezimiramo – reče. – Hoćeš da se kresneš s tipom, ali u stvari nećeš, jer bi ga tako silno

unesrećila pošto bi to bilo mešanje u prst sudbine, pa ga mučiš tako što misliš na njega. Čega on, naravno, uopšte nije svestan; kad je toplo brčka se na moru, kad je hladno skija na Kopaoniku i boli ga uvo, ali ti valjda bolje od njega znaš da li se on muči ili ne, i zato se hrabro boriš sa vešticom u sebi. Je li tako?

- Glupačo – odgovori joj Jelena.

Ali se, na Majin očaj, nije ni nasmejala, ni naljutila, samo je mirno nastavila svoju priču:

- Ja samo hoću da on u svom srcu čuva jedno posebno mesto za mene, kao što ga imam ja za njega, jer je jedini, jer je neponovljiv, jer smo kao dve polovine neke razbijene stvari koje se savršeno sklappaju – dobro, nije mi neko poređenje, ali znaš šta hoću da kažem. I ja razumem da je svako od nas imao svoj život koji je napravio svoje niti i reljef i posledice. To može da se u svakodnevnom životu ne uklapa i mi zbog toga možda ne možemo da budemo ništa, čak ni prijatelji, mislim na prijatelje koji se aktivno druže; ali u mom srcu postoji jedno posebno mesto za njega jer je jedini, jer ja njemu sve verujem, apsolutno, bezuslovno i kad bih mogla da biram pored koga da umrem, to može da bude samo on i niko drugi. Mi ne moramo više nikad da se vidimo, meni treba samo da znam da sam i ja nešto posebno za njega i da mi veruje tako kako ja verujem njemu i to je OK. U početku sam bila sigurna da je to tako i bila sam savršeno srećna, a Pavle mi je govorio kako se stalno smešim u snu. Sve je bilo tako dobro. Ali posle, probudile su se neke energije i ne

znam, počela sam stalno da mislim na njega i bojim se da on to oseća i da me mrzi, jer ga mučim i zato neće da me vidi.

Začutala je na tren i zamislila se. Zatim je počela da govori sasvim tiho, gledajući negde pred sebe, tako da Maja nije bila sigurna da li je to uopšte upućeno njoj, ili Jelena govori sama sa sobom;

- To sve moje lutanje i traženje Boga, vi ste to uvek shvatali kao neki moj kapric, kao neki ekscentričan hobi. Zato što sam oduvek krila da sam to ja. Skrivala sam svoju čežnju inteligencijom. Pričala sam zanimljive priče, fascinirala sam društvo kuriozitetima iz drugih kultura. Kako je obrazovanje dobara stvar! Predstaviše sebe kao klovna i enciklopediju u jednom i svi zaborave da si ti ljudsko biće koje ima dušu i srce i lomi se i nada i pati. Na kraju sam i sama to zaboravila. Možda i na početku, ne sećam se, više se uopšte ne sećam kad sam, umesto da osećam, počela da „znam“ da osećam, da analiziram, da stičem „uvide“. Prestala sam da budem ja. Zarobila sam Ja na sigurno, da me ne sramoti. Ima kod Kjerkegora, na jednom mestu kaže otprilike nešto kao: „Bio sam veličanstven, opčinio sam celo društvo. A kada sam ostao sam u svojoj sobi, došlo mi je da ispalim sebi metak u čelo.“ Ja to radim stalno. Na kraju i u svojoj sobi, sa Pavlom, nije ni čudo što me ne voli, ja ga bez prestanka opčinjavam i zavodim. On me ne voli, znaš. Fasciniran je mnome, a to je nešto sasvim drugo. Mene niko ne može da voli, jer ne postojim. Zatrpala sam sebe na sigurno, ni sama

više ne mogu da se nađem. A ta moja čežnja za Bogom... To je čežnja za domom, da jednom u životu kažem „kod kuće sam“ i da osetim blaženstvo pripadanja, sigurnosti. Samo to. O, Bože, da jednom mogu da se pustim, da ne mislim večito! I to kamenje pod mojom glavom, stalno, stalno, koje me tera da tragam, a ne da mi da osetim pravi put. Vi mislite da je meni mnogo toga jasno, a ja ne znam ništa. Razumem, razumem puno, ja sam dobar đak. Ali to je sve jalovo i šuplje. „Zvono koje zvoni, ili praporac koji zviječi“.

A onda, odjednom se on pojavio, tek tako. I nije uradio ništa, možda nije ni rekao ništa, ne znam, to u stvari nisu uradile reči, već boja njegovog glasa – ona zatrpana. Ja ga je prepoznala i poletela mu je u susret tako silovito, pokidala je sve lance koji su je držali, izbušila tunele kroz uredno naslagane slojeve mojih principa, šablona, uverenja... Cela kvazi renesansna građevina moje kvazi duhovnosti ruši se uz treske, uz oblake straha, ali prvi put, Bože, prvi put neke tanke iskre nade titraju po meni i ja više ne znam čak ni da li patim, ili sam sretna.

Maja je slušala svoju drugaricu. Čudila se sama sebi što je razume. Ne, ta njena razmišljanja, to su opsesije. Maju to nikad nije zanimalo, ona se plašila takvih tema. Ali, razumela je.

Jelena je nastavila:

- Ti znaš, sećaš se, da sam vas molila, kada umrem da me ne sahranite, već da bacite moj pepeo negde bez ikakve ceremonije i pomena. Vi mislite da je

to neka luckasta ideja pokupljena iz neke knjige. A meni je to važno, nigde to nisam pročitala, to je nešto što osećam od malena – ja sam ovde zarobljena i što život dalje teče sve je više niti koje me upliću, vezuju, sve dalje od mog doma. Sva druženja i poznanstva, svi međuljudski odnosi ovde, to su međusobna uzimanja. Čak i sa roditeljima. Ljudi se kače jedni za druge, ne daju jedni drugima da se odlepe. U „Alhemijском venčanju Kristijana Rozenkrojca“, pričala sam ti o toj knjizi, Kristijan Rozenkrojca sanja da se nalazi na dnu jedne mračne i grozne kule, sa još gomilom ljudi. Svi imaju teške okove i gamižu jedni po drugima, penju se jedni po drugima, jer svako hoće da bude na vrhu, u nadi da će mu tako biti malo bolje. U jednom trenutku, poklopac se otvori i u tamnicu ulazi svetlost, a s njom i jedan konop koji će sve one, koji uspeju da se zakače, izvući napolje. Ali, mada su mnogi uspeli da se uhvate, samo nekolicina je izvučena. Jer, svi bednici koji sami nisu mogli da se drže na konopcu, počeli su da cimaju one koji su to mogli i da se kače za njih kako bi ih povukli dole, obasipajući ih pogrđnim rečima pritom. Eto, to smo mi. Ljudi se kače jedni za druge, važnije im je da ih što više bude zajedno u bedi, nego da se posvete sopstvenom spasenju. To je neki iracionalni i nesvesni nagon, ali mi se svi kačimo međusobno – ti i ja, ja i Pavle, ja i bilo ko. Zato neću da mi držite pomene, neću da se okupljate oko mene kada umrem, svako sa svojim energijama i pripadnostima, hoću da me pustite. A vidiš, Jovan, prvi put, pored njega bih mogla mirno da

umrem. On nosi moju vibraciju. Kada smo zajedno, meni se čini da se obruči koji opasuju auru svakog čoveka otvore i spoje, moj sa njegovim, i da smo mi tada kao jedna celina koja postojano i harmonično vibrira. Njegova svetlost obasjava moj put. Zahvaljujući njoj, počinjem da vidim stvari koje ranije nisam ni slutila. Razumeš li sad? To je važnije od svega. Plašim se da ću učiniti nešto pogrešno, ako činim, ili da ću izgubiti zbog svoje nespremnosti, ako ne činim.

Maja je osetila da bi trebalo nešto da kaže, ali nije znala šta. Na neki način je razumela, ali sada joj je izgledalo kao da se prava Jelena gubi iz ove ljuštore koja sedi na trosedu i da se udaljava stašnom brzinom, kilometrima daleko od nje i sveg njoj poznatog sveta. No, Jelena je odjednom ustala i pošla ka ulaznim vratima.

- Mislim da ću uskoro biti sposobna da pišem ono što sam stvarno ja. Nisam još, ali biću. Polako se budim. Zato moram da uzmem odmor, nemam sad mesta u sebi za novinske članke i intervju sa kojekakvima, moram da pratim svoje unutarnje procese, jer ću napisati knjigu o svemu ovome.

Maja je bila potpuno zatečena, Jelena joj je upravo saopštavala da je ostavlja na cedilu. Pošto je sručila punu korpu neke čudne filozofije i teških osećanja po njenoj sobi, sada je upravo izjavljivala kako mora da napusti časopis i to na neodređeno vreme. I to tako, s neba pa u rebra, kao da se to podrazumeva.

- Čekaj malo, jesi li ti normalna – počela je, ali

Jelena je već kretala niz stepenice (ona se nikada nije vozila liftom, to je bio njen recept za lepe noge).

- Hej, ne brini se, imaš u mom kompjuteru gomilu materijala, dovoljno za sledećih nekoliko brojeva. Neka ti pomogne neko od naših saradnika. Uostalom, krajnje je vreme da i ti uradiš nešto korisno. Brzo ću ja to da odradim – dodala je – a onda ćemo zajedno da štampano knjigu. To će da nam bude izdavački prvenac i super će da se prodaje, videćeš – uveravala je već nevidljiva Jelena, dok su joj potpetice odzvanjale sve tiše.

- Ma nemoj – vikala je Maja za njom. – Otkud znaš da će tvoja knjiga tako dobro da se prodaje?

Dva sprata ispod, začuo se Jelenin smeh:

- Pa zato što je ja pišem – odgovorila je. – I zato što će to biti mnogo dobra knjiga, jer je pišem za njega.

Osećala se dobro, stvarno dobro, dok je brzim korakom grabila ka kući. Disala je duboko i hladan vazduh je pomalo sekao po grudima. Dok je otkrivala Maji svoju tajnu, sve je, kako se izlivalo iz nje, počelo da dolazi na svoje mesto. Shvatila je šta treba da uradi. Osećala je da su sve sile sveta sa njom, kada je iznenađeno ugledala kako se na pločnik prekoputa nje parkira jedini džip čiji je broj registarske tablice znala napamet. Brzo se sakrila iza nekog stuba. Jovan je izašao iz kola i pošao ka jednoj zgradi, ali se zaustavio i počeo da se osvrće, kao da se koleba kojim putem da krene. Zatim se okrenuo i pošao u njenom pravcu. Jelena se sasvim skupila u senku iza stuba. Srce joj je skakalo od peto do

grla, bubnjajući po njoj. „Ne, nemoj, molim te. Još nisam spremna. Biću, vrlo uskoro, ali nisam još“ rekla mu je u sebi. Jovan se najednom zaustavio, odmahnuo glavom kao da je odustao od neke namere, okrenuo se i ušao u onu zgradu.

Jelena je odlučila da zaustavi taksi. Nije imala vremena za gubljenje. „Moram da požurim“, pomislila je. „Čeka me puno posla.“

PRVI KORAK

- Kako je bilo na poslu – upita je Pavle kad je ušla u kuću.

On je, kao i obično, sedeo za svojim kompjuterom, sa slušalicom u jednom uhu.

„U stvari, ti uvek sediš za tvojim kompjuterom, sa slušalicom u jednom uhu“, pomisli Jelena. „I svaki put kad se vratim kući pitaš me: „Kako je bilo...’ Kao i onog dana, kad sam upoznala Jovana. A ja ti uvek odgovorim nešto. Ponekad nešto i pomislim.“

Jelena sede na klupu pored velike kaljeve peći. Samo u Beogradu može da bude takvo vreme – košava koja te tako izudara mrazom sa svih strana, da posle samo nekoliko metara od kola do ulaznih vrata osetiš iskrenu radost što imaš kuću i što ti radi grejanje.

Bio je sasvim dobar trenutak za njen prvi korak na novom putu. „Moram da pratim svoje unutarnje procese“, rekla je Maji, a to je značilo da pre svega mora da prestane sa lažima, čak i onim svakodnevnim. Posmatrala je Pavlove ruke kako se vešto pomeraju po klavijaturi, svaka za sebe. Znala je da ako sada, sa njim, uspe da ostane ono što jeste, ako ne podleigne iskušenju da pobegne u svoje tajne prostore i pruži mu sliku idealne sebe prema kojoj je on tako slab, onda će sve biti dobro.

„Osećam se kao pred ispit“, proletelo joj je kroz glavu. Jelena se osmehnu: „To je dobar znak“, pomisli. Ona je uvek volela ispite, a Sreća je volela nju.

- Kad te vidim tako kako se smešiš, ne znam šta

bih dao da ti se uvučem u misli – reče Pavle, koji je prestao da svira okrenuvši se ka njoj, da vidi zašto mu nije odgovorila.

- Razmišljala sam nešto o tome kako je život ispunjen ispitima – reče ona. – I setila sam se jednog dana kad si me isto ovako dočekaao i pitao nešto kao sad kad sam ušla u kuću – nastavi, naslonivši dlanove na zidove kamina. – Samo što su mi ruke tada bile vrele od sunca, a sad pokušavam da stresem mraz sa prstiju. Nisam znala da sam se smešila.

- Ti se skoro uvek smešiš kada razmišljaš o nečemu.

Jelena ga pogleda. Pavle je sedeo prekrštenih nogu, zavaljen u svoju rotirajuću naslonjaču. „Nije ni čudo što se sviđa našim drugaricama“, pomisli. „Stvarno je lep, uvek tako smiren i siguran u sebe. Ili u mene?“

- Možda zato što imam sreće.

- Znači, ipak nisi sasvim nezadovoljna? Ja sam mislio da si u poslednje vreme užasno nesrećna.

Jelena se iznenadila. Glupo, ali ni u jednom jedinom trenutku joj nije palo na pamet da Pavle primećuje bilo kakvu promenu. Dobro, neke stvari je morao da primeti, ona je bežala u svoju radnu sobu i danju i noću, pogotovu noću. Ali on nikada nije reagovao i uvek je sve prihvatao s podjednakim mirom. Sada oseti kako taj njegov mir počinje da je ljuti. Osim toga, videla je kako on zna da se ona sprema da mu nešto kaže. U stvari, umeo je da čita iz njenih očiju, a nije mu

padalo ni na kraj pameti da joj olakša!

- Primetio si da sam nesrećna, i ništa nisi pokušao, ni da me utešiš, ni da me pitaš šta mi je? Kada se osmehujem, onda hoćeš da znaš zašto, a ako sam nesretna ili žalosna, onda ništa. Toliko me voliš, da dobru energiju uvek podelimo, ali probleme mogu da rešavam i sama, je li?

Ovo baš i nije bio ton koji je želela. Što je duže govorila, postajala je sve svadljivija. Ali smisao njenih reči je bio u redu, to je i htela da mu kaže, manje-više. „Samo ne na ovaj način“, pomisli.

- Kaži nešto – dodade, pošto je Pavle uporno ćutao. – Pobogu, Pavle, pa ne mogu da razgovaram sama sa sobom. Valjda jednom u četrnaest godina možeš da porazgovaraš sa svojom ženom i o nečem važnom!

Pavle je sedeo nepomično i posmatrao je, kao da traži nešto u njenim očima. A onda se osmehnu:

- Bojao sam se da ovaj trenutak nikad neće doći, znaš – reče. – I istovremeno sam želeo da ne dođe, jer se plašim šta će mi doneti. Mesecima te gledam kako se menjaš i kako se rađa jedna sasvim nova Jelena, a ja tu ništa ne mogu da uradim osim da budem uz tebe ako ti budem potreban. Ali nisam ti bio potreban, postajala si sve dalja. Da sam bilo šta učinio... Hiljadu puta sam, dok bih bio sam, poželeo da to prekinem i pokušam da vratim sve onako kako je bilo. Smišljao sam planove i razgovarao s tobom u sebi. Ali, ti bi onda došla kući i ja bih ugledao taj novi sjaj u tvojim očima, od koga si

postala tako lepa. Od prvog dana kada smo se upoznali, znao sam da postoji jedna skrivena Jelena, ona prava, koja će jednog dana početi da se budi. Sada gledam kako se to dešava i osećam da to nema nikakve veze sa mnom. Ti si počela da ispunjavaš svoju sudbinu, a ja mogu samo da čekam i nadam se, ako uvek budem tu, da ta nova Jelena neće shvatiti kako joj nisam potreban i odleteti zauvek.

Jelena najednom oseti kako je obuzima mir. Mudri, divni Pavle! Osetio je da je gubi i borio se za nju jedinim oružjem koje je moglo da pobedi – svojom spremnošću da je prihvati takvu kakva je. Ona ustade i kleknu pored Pavla, zagnjurivši svoje šake među njegove.

- Ja nikad ne bih pobegla od tebe – reče mu. – Ja nikada neću pobeći – ponovi, gledajući ga u oči – jer se pobeđe ne zadobijaju bežanjem.

Sada je mogla da mu kaže, osetila je da je došao trenutak za njen prvi korak.

- Znaš – nastavila je – shvatila sam nešto. Tvoj i moj put ne vode do istog cilja. Ti i ja smo tako različiti; negde, na kraju naših sudbina, mi ne stojimo zajedno. Ali sada, u ovom trenutku, ti putevi se poklapaju. Ja ne znam dokle će to biti tako, možda kratko, a možda i ne. Ali znam da, kada dođe taj dan da se razdvoje, sve dok se jednom konačno svi ne sretnemo na mestu koje zove svaku dušu da mu se vrati, to nikome neće doneti bol. I znam da imam sreće što mi je sudbina dodelila tebe da zajedno putujemo i spoznajemo, bar donekle.

Samo, moramo da počnemo da učimo naše lekcije.

- Ja sam tako umorna, Pavle, umorna sam od toga da traćim život na stvaranje slike o nekoj nepostojećoj, idealnoj Jeleni. Umorna sam od svih kompromisa, od svakodnevnih laži, od mojih zanimljivih članaka koji me uopšte ne zanimaju, umorna sam od neidenja svojim putem. I zato sam odlučila da krenem njime.

Pavle se nasmeši:

- A, koliko ja tebe poznajem, znaš i kako ćeš to učiniti.

Jelena mu uzvratila osmeh:

- Znam – reče. – Rekla sam danas Maji da neću dolaziti na posao neko vreme. Ne mogu sad da se bavim zarađivanjem. Uostalom, prodaću kuću na Zlatiboru, odlučila sam. Život me je tako bogato darivao, a ja te poklone nisam ni raspakovala, okitila sam se njima kao božićno drvce. Vreme je da počnem da ih koristim. Ima jedna knjiga, koja čeka da je napišem. I nemam vremena za gubljenje, jer već vidim kako se iza nje tiskaju još neke silne slike i priče koje su pobacale okove kojima sam ih odavno zarobila i čekaju da ih pustim u svet. Ja nikad ništa drugo i nisam umela da radim, osim da pišem, a pogubila sam se. Piskaram neke gluposti.

Pavle ju je gledao, stežući njene ruke u svojima. Jelena, njegova žena koja je tako volela da se raduje i da živi, njegova pametna žena koja je toliko toga imala da kaže svetu, četrnaest godina živela je samo za

njega. Zarobio ju je u magični zamak njenih hirova, ispunjavao je svaku njenu površnu želju, kako bi je udaljio od nje same. Zar je zaista mislio da će to moći tako beskonačno da traje? Ali ona je pronašla izlaz. I uradila je pravu stvar. Kao i uvek.

Pavle se sagnu i poljubi je u kosu.

- Idi sad u svoju sobu i radi – reče joj, a ja ću nam spremi večeru.

Jelena klimnu glavom ustajući, ali onda zastade i reče:

- Nemoj. Više bi mi prijalo da nam naručiš picu. Ako te ne mrzi da izlaziš, mogao bi da nam kupiš i sladoled.

- Po ovoj zimi?

Jelena slegnu ramenima.

- Znaš da volim sladoled – odgovori. – Sad idem da te poslušam – dodade, izlazeći iz studija. – Počela sam jednu priču pre šest meseci, upravo sam videla kako se završava.

EPILOG

Planete su kružile po svojim uvek istim putanjama, ponovo i ponovo, vrteći se beskrajno u smeni obdanice i noći, a zvezda i kometa su se uporno gledale, nesposobne da odvrte pogled jedna od druge.

„Doduše, moj sistem je stabilan i uređen“, počela je da se koleba zvezda. „Nema ni najmanjeg asteroida ili kamena da nije pod mojom kontrolom. Sve je u savršenoj ravnoteži. Možda, da ipak probam, pa ne može jedna jedina kometa da naruši moj red!“

Uskoro je i kometa razmišljala slično:

„Ja sam najbrža i najveštija kometa u svemiru“, zaključila je. „Nikada nisam izgubila ni pramen svoga repa, a prolazila sam kroz mnoge sisteme i susrela mnoge zvezde! Ja umem da sačuvam neophodno odstojanje i znam kad treba pobeći. Baš bih mogla i još malo da se približim, ne bi trebalo toliko da se plašim.“

I, u jednom trenutku, kometa bojažljivo usmeri svoju putanju ka zvezdi, a ova pruži svoje sile prema njoj i poče da je vuče k sebi. Kako su se približavale, titraji nekadašnje harmonije počеше da bivaju sve jači. Zvezda i kometa osetiše kako ih obuzima divno osećanje, sasvim novo, ali poznato kao sećanje i neizrecivo kao večnost, i one pohrliše jedna ka drugoj, sve brže. Zvezda zasija jače i sjajnije nego ikada ranije, a kometa oseti kako je ta svetlost prožima i zatim nastavlja da se isijava iz nje, kao da je njena sopstvena. Ali, baš kada su bile tako blizu, predosećajući da će se, još samo malo, i dogoditi nešto čudesno, ceo zvezdin sistem

poče da treperi i jedna planeta izlete sa svoje putanje. Zvezda brzo povuče sve svoje sile, preusmerivši ih ka svom sistemu, nastojeći da ponovo napravi red. Kometa oseti kako je opet sama i slobodna. Najednom, shvati da je njeno telo počelo da se topi i da joj je rep skoro sasvim izgoreo. Panično izlete iz sistema, natrag u svemir.

Zvezda je užurbano poslovala, dovodila ponovo sve na svoje mesto, ponosna na svoju moć. Ali taj ponos joj ovaj put nije ulivao zadovoljstvo. U jednom njenom delu stalno je bila slika komete i sećanje na to čudno, ali divno osećanje, dok su se približavale. Nije dozvoljavala sebi da se upita je li pogrešila kad je prestala da je vuče k sebi, pa naravno da nije, ali stalno joj se činilo da to nije nemoguće, mora da je postojalo neko rešenje. Uostalom, možda nered koji je nastupio nije imao veze sa kometom, to se dešava s vremena na vreme, sada se to možda slučajno poklopilo. Volela bi, ako bi kometa ponovo došla.

Kometa je plutala svemirom, čekajući da joj telo sasvim očvrsne i da joj se rep oporavi. Ponekad je ushićeno posmatrala u sebi sliku velike zvezde i sećanje na svoj doživljaj, dok bi drugi put, opet, unutar sebe videla samo crnu, beskrajnu i hladnu prazninu, kao svemir, osetivši se izgubljeno i uplašeno. Ni jedno ni drugo za nju nije bilo dobro, jer su joj te slike oduzimale energiju, a njen rep bi ponovo počeo da se raspapa. Oporavljala se vrlo sporo.

„Moram da prestanem ovako da plutam bez veze i da povratim svoju suštinu, ili ću se na kraju cela

raspasti“, zaključí jednog dana. Nedaleko od sebe ugleda grupu svemirskog kamenja kako se haotično vrti. Kometa se ustremi ka njoj i brzo prolete, udarivši baš na pravo mesto. Kamenje se rasu, rotirajući u svim pravcima, a zatim poče ponovo da se grupiše, sve dok se nije razvrstalo u tri grupe koje su lagano kružile jedna oko druge, vrteći se harmonično.

„Da, ovako je mnogo bolje“, pomisli kometa. Ali, nije se osećala nimalo bolje zbog toga, a slika zvezde nije iščezla ni za tren, čak ni dok je procenjivala gde treba da udari, niti dok je brzo i vešto pikirala ka svom cilju.

Jedno pitanje je neprestano mućilo. Dok se približavala zvezdi, shvatila je da se ispunjava njena sudbina. To nikad ranije nije doživela, ali bila je sigurna da ne greši. Međutim, to nije bilo moguće! Sve je krenulo da se raspada, kada bi probale ponovo, desilo bi se isto. Kako može sudbina da ti ne dozvoli da ispuniš svoju sudbinu?

U svakom slučaju, ni ono što je do tada radila očigledno joj više nije bilo potrebno. U stvari, ništa joj nije bilo potrebno. Prijalo joj je jedino da bude zadubljena u svoje misli i da je ništa ne uznemirava, a i oporavljala se suviše sporo, pa tako odlući da se uputi ka najudaljenijim i najpustijim delovima svemira.

Lutajući tako, kometa je stigla baš daleko. Već je dugo prolazila kroz neka prazna, beživotna prostanstva, kada najednom primeti kako oko nje proleću raznorazna nebeska tela neviđenom brzinom, toliko

brzo da bi jedva stigla i da ih primeti, pre nego što nestanu negde u neviđenoj daljini. Tako nešto nikad pre nije videla, pa se uputi u pravcu iz koga su ta tela dolazila, da sazna šta bi to moglo biti. Uskoro se pred njom ukaza jedan džinovski, svetleći, uskovitlani otvor, neizmerno dubok i pun svačega, iz koga su povremeno, kao izbačena nekom ogromnom silom, izletala nebeska tela. Kometa shvati da je stigla do Velikog Vrtloga, mesta na kome nastaje svemir. Za njega su znali svi žitelji svemira, ali su samo retke, najupornije kosmičke lutalice uspele da ga vide, jer je okružen dugim, dalekim ništavilom. Legenda je govorila kako je sve što postoji rođeno iz Velikog Vrtloga i da u svemiru postoje sile koje ostatke svega što umre (jer, mada nebeska tela imaju neizmerno dugačak život i ona na kraju umiru), vode natrag u Veliki Vrtlog, gde će se ponovo pretopiti, izmeštati sa drugima i ispuniti životom.

Zaista, kometa je videla kako se parčići mrtvog kamenja, prašine i ugašenih zvezda polako slivaju u otvor iz koga istovremeno izleću živa, nova tela. Dugo je samo nepomično posmatrala taj prizor. Sve se odigravalo u savršenom skladu. „Postoji neki zakon, koji vlada svime i kome se sve pokorava“, pomisli. To nemanje želja i odbijanja, nepostojanje prihvatanja i odbacivanja, samo jednostavno, skladno delovanje, to je bila apsolutna lepota. Kometa je gledala zadivljeno. Najednom se oseti neizmerno srećnom što je i sama deo beskonačnog savršenstva.

Želela je da priđe i pogleda u središte vrtloga,

ali što se više približavala, kretala se sve teže, dok na kraju nije udarila u neku nevidljivu granicu. Neka sila je propuštala sve što se vraća ili rađa, ali ona nije mogla dalje. Sa mesta na kome je stajala videla je samo kako ceo otvor ispunjava harmonična, jasna svetlost, sasvim drukčija od svetla koje je nastajalo u vatrenim eksplozijama zvezda.

Kometa je plutala pored nevidljive granice. Brzina kojom su novorođena tela izletala bila je velika, ali kometa je pažljivo posmatrala i primetila da ona nije uvek ista i da putanje tih tela nisu sasvim prave. Shvatila je da nebeska tela ne izleću nasumice, već da za svako postoji već tačno određeno mesto, negde u nekom delu svemira. Sve je blistalo od svetlosti i zbivalo se savršeno logično i lako.

„Delovi svemira se slivaju u svetlost i izleću iz nje po nekoj komandi, kao da ih neko uzima i daje“, pomisli. „Kao da ova svetlost slavi veličanstvenost Tvorca Svega kroz uzimanje i davanje.“

Samo što joj sinu ova misao, kometa oseti kako u njoj počinje da se budi neko staro, izgubljeno sećanje. Najpre joj se javila slika zvezde, onaj osećaj sjedinjenosti, i kometu preseče takva čežnja, da poče da preklinje Tvorca da je razbije, da je slije sa ostalim mrtvim telima u Vrtlog i pretoči u nešto novo, da nestane jednom za svagda. Ali slika zvezde poče da raste i pretvori se u veliku, sjajnu i savršenu kuglu. Kometa je videla kako se i ona i zvezda u njoj nalaze, samo izgledaju drukčije nego sad. Kugla je sijala istom ovom svetlošću

koja izbija iz Velikog Vrtloga.

- Mi smo savršenstvo Tvorca – govorile su čestice kugle. – A svemir je tako raznorodan, ali nesavršen!

- Da – odgovarale su druge, – zaista bi trebalo da učinimo nešto po tom pitanju.

- Odista – dodavale su treće, – ovakav svemir ne dolikuje ni nama, ni Tvorcu.

Čestice kugle poželele su da stvaraju i menjaju.

- Hajde da stvorimo jedan savršeniji svemir – rekoše čestice sadašnje zvezde, a ostale se oduševljeno složiše s njima. – Možemo da uzimamo sve što je u ovom svemiru dobro i tako stvorimo jedan novi svet, kojim će vladati naša veličanstvena harmonija!

- Ali ne – odgovoriše čestice komete, – hajde da darujemo našu harmoniju i svetlost svuda gde prođemo, dok ceo svemir ne preoblikujemo u savršenstvo kao što je naše!

Ali, čim su rekle „ne“, harmonija je nestala, i kugla se raspala na dva dela.

Kometa se sada sećala svega. „Bile smo stvorene savršene“, razmišljala je, „da bismo svojom harmonijom slavile veličanstvenost Tvorca i radovale se beskrajnom šarenilu sveta. Umesto toga, ponele smo se toliko, da smo poželele da preuzmemo ulogu stvoritelja! Sujeta nam je pomračila suštinu i hop – harmonija se rasula u trenu, kao zrnca kosmičke prašine kad proletem kroz njih.“

Pogledala je prema središtu Velikog Vrtloga.

„Zvezda je odlučila da uzima, a ja da dajem“, reče u sebi. „Ali mi radimo sve, samo ne to“, pomisli, gledajući kako se delovi svemira u savršenom skladu ulivaju i izleću iz svetla. Sada joj je bilo jasno kako sudbina može da ne dozvoli nekome da ispuni svoju sudbinu. Njima je bilo suđeno da ponovo budu zajedno; ali, pre toga su morale da nauče lekciju zbog koje su postale ovo što su sada. Kometa nije baš tačno znala odakle bi trebalo da počne, ali imala je vremena na pretek. Uostalom, pre nego što stigne do živog dela svemira i pristupi svom zadatku, predstojalo joj je dugo putovanje kroz pusta prostranstva, kao stvorena za razmišljanje i kontemplaciju. A posle, ceo divni, raznoliki svemir, sa svojim bezbrojnim pričama i nebrojenim porukama!

„Ako mi je sudbina dala da sve ovo spoznam, sad me sigurno neće napustiti“, zaključila kometa radosno, pa praćaknu svojim repićem koji se u međuvremenu bio sasvim oporavio i krete na put.

T

Jelena se opruži u svojoj stolici i sklopi oči, osmehnuvši se Jovanovom liku na svojim kopcima.

„Jednom“, reče mu. „Jednom, kada ti zaista naučiš da uzimaš i kada ja zaista naučim da dajem. Kada sve postane ono što jeste“.

Nije znala kada će to biti, pred njima je bilo još mnogo učenja. Ali, nekako je osećala da to sada više nije važno. „Uostalom, život je tako lep“, pomisli. „A

jedan osmeh je bolji učitelj nego milioni suza.“

Kraj

SADRŽAJ:

ČUDNI LJUDI	9
USPEŠNI POSLOVNI ČOVEK	17
PRVA NOĆ	24
RATNICI SVETLA	31
MAJA I PRIČA O VELIKOJ ZVEZDI I MALOJ KOMETI	39
PRINC SJAJNE ZVEZDE.....	49
DRUGI DEO	87
DETELINA SA ČETIRI LISTA	89
MREŽE	100
PRVA ISPOVED	115
PRVI KORAK	126
EPILOG	132

MALA KNJIGA O POČETKU
Milica Cincar Popović

Izdavač:
Metaphysica, Beograd

Suizdavač:

Knjižarnica Zlatno runo, Beograd

Za izdavača:
Aleksandar Dramićanin

Za suizdavača:
Snežana Ranković

Kompjuterski slog &
likovno uređenje:
Grafička radionica MondoPres
Beograd

Plasman:
MONDO GROUP INT.
Solunska 10, Beograd
0112920062
mondogroup.biz@gmail.com
www.metaphysica.rs

ISBN 978-86-7884-

Tiraž:
500 primeraka

Prvo izdanje,
Beograd 2018.

